

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

2015

Ετήσια Έκθεση Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΦΟΡΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ
OFFICE OF THE COMMISSIONER FOR STATE AID CONTROL

Δεκέμβριος 2016

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ
ΕΦΟΡΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ
2015**

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΦΟΡΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ
OFFICE OF THE COMMISSIONER FOR STATE AID CONTROL

Δεκέμβριος 2016

Η παρούσα έκθεση υποβάλλεται από τον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, σύμφωνα με την παράγραφο (i) του άρθρου 9Α των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2009.

Δεκέμβριος, 2016

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α΄ – ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ

1. Εισαγωγικό Σημείωμα Έφορου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων	9
2. Το ενωσιακό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις	12
2.1 Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις	12
2.2 Το σύστημα ελέγχου κρατικών ενισχύσεων	13
2.3 Το ενωσιακό νομοθετικό πλαίσιο που απαλλάσσει από την υποχρέωση κοινοποίησης	13
2.4 Πρόσφατες εξελίξεις στο ενωσιακό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις	16
3. Οι αρμοδιότητες και ο ρόλος του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων	19
3.1 Υποχρέωση κοινοποίησης προσχεδίων ενισχύσεων από τις Αρμόδιες Αρχές	19
3.2 Έκδοση Απόφασης ή Γνωμοδότησης από τον Έφορο	19
3.3 Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (De minimis)	21
3.4 Διαδικασία ελέγχου από τον Έφορο	22
3.5 Κατ' αναλογία εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου	23
3.6 Άλλες αρμοδιότητες	23
4. Στελέχωση του Γραφείου	24
5. Ανάλυση μέτρων που υποβλήθηκαν από τις αρμόδιες αρχές	25
5.1 Ανάλυση αποφάσεων που εκδόθηκαν κατά το 2015	25
5.2 Αξιολόγηση κοινοποιηθέντων μέτρων και έκδοση γνωμάτευσης	35
5.3 Διερεύνηση καταγγελιών	48
6. Αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα κρατικών ενισχύσεων που αφορούν την Κύπρο	50
7. Ενημερωτικές δραστηριότητες	56
8. Σχέσεις με τη νομοθετική και την εκτελεστική εξουσία	57
8.1 Σχέσεις με τη νομοθετική εξουσία	57
8.2 Σχέσεις με την εκτελεστική εξουσία	57

9. Σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση	58
9.1 Συνεδρίες συμβουλευτικής επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις ή άλλες πολυμερείς συναντήσεις	58
9.2 Εκπαιδευτικά και ενημερωτικά σεμινάρια	58
10. Προγράμματα και ατομικές κρατικές ενισχύσεις που βρίσκονταν σε ισχύ	59
κατά το 2015	
10.1 Υφιστάμενα σχέδια κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της γεωργίας και κτηνοτροφίας	59
10.2 Προγράμματα κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας	59
11. Οι κατά προτεραιότητα δράσεις του Έφορου που αναμένεται να συμβάλουν	60
στην εύρυθμη λειτουργία του Γραφείου και την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων	

ΜΕΡΟΣ Β΄ – ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΑΧΩΡΗΘΗΚΑΝ ΤΟ 2015

1. Εισαγωγή	65
2. Κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην Κύπρο το 2015	66
2.1 Βιομηχανία και Υπηρεσίες	70
2.1.1 Οριζόντιοι στόχοι	71
2.1.2 Κλαδικές ενισχύσεις	71
2.2 Ενισχύσεις για αντιμετώπιση της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα	74
3. Κύπρος και Ευρωπαϊκή Ένωση	75

ΜΕΡΟΣ Γ΄ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	81
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	85
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ	89

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΦΟΡΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Ανατρέχοντας ιστορικά στους λόγους που οδήγησαν στην υιοθέτηση των κανόνων του ανταγωνισμού και ειδικότερα των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων ανακαλύπτει κανείς την όλη φιλοσοφία και την ουσία της ύπαρξης αυτών των κανόνων. Είναι γνωστό ότι βασικό γνώρισμα της οικονομίας της αγοράς είναι η ελευθερία ανάπτυξης οικονομικής δραστηριότητας εντός συγκεκριμένου νομικού πλαισίου. Η θεμελίωση της αρχής της οικονομίας της αγοράς και η άρση των διαφόρων εμποδίων στην ανάπτυξη του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής η «ΕΕ»), χωρίς την παράλληλη θέσπιση κανόνων ρύθμισης του ανταγωνισμού, θα δημιουργούσε στρεβλώσεις που δε θα επέτρεπαν την υγιή λειτουργία της αγοράς και θα είχαν ως αποτέλεσμα την άνιση κατανομή των πόρων, τη μείωση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και την επίταση των περιφερειακών ανισοτήτων εντός της Ένωσης.

Η ΕΕ προκειμένου να αποτρέψει τυχόν αρνητικές συνέπειες της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς υιοθέτησε την πολιτική του ανταγωνισμού, η οποία θέτει συγκεκριμένο πλαίσιο δράσης για τις επιχειρήσεις, με στόχο την προσφορά υψηλής ποιότητας αγαθών και υπηρεσιών στις καλύτερες για τους καταναλωτές τιμές. Η πολιτική του ανταγωνισμού διαρκώς εξελίσσεται και εμπλουτίζεται, προκειμένου να απαντά στις νέες προκλήσεις της αγοράς και στα ανταγωνιστικά εργαλεία που διαρκώς εφευρίσκουν οι επιχειρήσεις για τη μεγιστοποίηση του κέρδους τους.

Ως βασικός πυλώνας της πολιτικής του ανταγωνισμού της ΕΕ, οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων θέτουν τους όρους και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι κυβερνήσεις των κρατών μελών μπορούν να ενισχύουν οικονομικά μεμονωμένες επιχειρήσεις ή κλάδους επιχειρήσεων, προκειμένου να μην αποδίδεται σε αυτές αθέμιτο οικονομικό πλεονέκτημα έναντι των ευρωπαϊών ανταγωνιστών τους. Οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων προβλέπονται στην ίδια τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της ΕΕ (εφεξής η «ΣΛΕΕ») και εξειδικεύονται περαιτέρω στα νομοθετικά κείμενα, που κατά καιρούς θεσπίζουν τα όργανα της Ένωσης.

Ο θεσμός του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων (εφεξής ο «Εφορος»), μέσω ενός συστήματος ελέγχου και αξιολόγησης, που προβλέπεται στους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμους του 2001 μέχρι 2009 (εφεξής ο «Νόμος»), διασφαλίζει, κατά το δυνατόν, την τήρηση των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων από τις κυπριακές αρμόδιες αρχές κατά τη χορήγηση ενισχύσεων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα.

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι, παρόλο που έχει παρέλθει σχετικά μεγάλο χρονικό διάστημα από τη δημιουργία του θεσμού αυτού το 2001 και από την προσχώρηση της χώρας μας στην ΕΕ το 2004, εξακολουθεί να υπάρχει ελλιπής γνώση για τα θέματα των κρατικών ενισχύσεων όχι μόνο ανάμεσα στους πολίτες και τις κυπριακές επιχειρήσεις αλλά πολλές φορές και στο επίπεδο των κρατικών αρχών και των βασικών θεσμών της Πολιτείας. Πολύ συχνά δημιουργείται η λανθασμένη εντύπωση ότι ο χαρακτηρισμός ενός μέτρου ως κρατική ενίσχυση συνεπάγεται ταυτόχρονα και την απαγόρευσή του. Θα ήθελα να τονίσω ότι οι κανόνες δεν απαγορεύουν τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων αλλά θέτουν τα όρια και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι κρατικές ενισχύσεις δύνανται να κηρυχθούν ως συμβατές με το κοινοτικό δίκαιο. Ως συμβατές μπορούν να χαρακτηριστούν γενικώς

οι ενισχύσεις, οι οποίες επιτυγχάνουν συγκεκριμένους ουσιαστικούς στόχους προς όφελος τόσο των επιχειρήσεων όσο και της οικονομίας γενικότερα, όπως είναι για παράδειγμα οι παραγωγικές επενδύσεις, οι δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογίας, η καινοτομία, η εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού, η πραγματική εξυγίανση μιας επιχείρησης ή η οικονομική ανάπτυξη μιας μειονεκτούσας περιοχής. Ταυτόχρονα, οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων αποσκοπούν στην επίτευξη ισορροπίας ανάμεσα στους επιδιωκόμενους κάθε φορά στόχους και τη νόθευση του ανταγωνισμού που κάθε μέτρο κρατικής ενίσχυσης αναπόφευκτα προκαλεί.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν γίνεται συνοπτική αλλά συνάμα κατατοπιστική παρουσίαση του έργου που παράχθηκε και των σημαντικότερων υποθέσεων που το Γραφείο χειρίστηκε κατά τη διάρκεια του 2015. Το Γραφείο παρά την ανεπαρκή σε αριθμό στελέχωσή του διεκπεραίωσε ένα σημαντικό όγκο εργασίας και ανταπεξήλθε με επάρκεια και επαγγελματισμό σε απαιτητικές υποθέσεις που προέκυψαν κατά την υπό αναφορά περίοδο.

Στο πλαίσιο της εισαγωγής μου κρίνω σκόπιμο να αναφερθώ σε ένα επιμέρους κεφάλαιο των κρατικών ενισχύσεων, στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (*de minimis*), και να παρατηρήσω ότι πολύ συχνά αντιμετωπίζονται από τις Αρμόδιες Αρχές ως ένα εύκολο καταφύγιο, μέσω του οποίου αποφεύγεται η τήρηση των ελαχίστων βασικών αρχών που διέπουν συνολικά το δίκαιο της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις. Στην περίπτωση των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας επιτρέπονται κατ' εξαίρεση και θεωρούνται νόμιμες οι ενισχύσεις χαμηλού ύψους που δεν ξεπερνούν σωρευτικά συγκεκριμένο όριο ενίσχυσης εντός ορισμένης χρονικής περιόδου και οι οποίες δίδονται χωρίς πάντοτε να απαιτείται η ανάληψη από τις επωφελούμενες επιχειρήσεις κάποιας υποχρέωσης ή η προσφορά κάποιου ανταλλάγματος. Συνεπώς, θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι οι κανόνες *de minimis* παρέχουν μεν στα κράτη μέλη ευρεία διακριτική ευχέρεια ως προς τη χρήση τους, συστήνεται ωστόσο αυτή να ασκείται με οδηγό τις κοινές αρχές συμβατότητας των κρατικών ενισχύσεων, όπως είναι ο χαρακτηρισμός κινήτρου που πρέπει να διέπει μία ενίσχυση, η αναγκαιότητα της ενίσχυσης, η αναλογικότητα της σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο και η μη υπερβολική νόθευση του ανταγωνισμού. Επιπρόσθετα θα ήθελα να επισημάνω ότι οι κανόνες *de minimis* γίνονται διαχρονικά αντικείμενο κατάχρησης, στοιχείο που θα πρέπει να προβληματίσει τις κρατικές αρχές, έτσι ώστε να επανεξετάσουν με περισσότερη προσοχή τα κίνητρα σχεδιασμού ορισμένων μέτρων κρατικών ενισχύσεων.

Πιστεύω ότι η τήρηση των πιο πάνω αρχών θα έπρεπε να είναι ο γνώμονας χορήγησης κρατικών ενισχύσεων από τις κρατικές αρχές σε κάθε περίπτωση, ακόμη και χωρίς αυτές να επιβάλλονταν από τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, διότι με αυτές πραγματικά διασφαλίζεται ότι τα μέτρα στήριξης είναι αποτελεσματικά για την ανάπτυξη της οικονομίας, την προστασία των δημοσίων οικονομικών και κατ' επέκταση την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, θα ήθελα να σημειώσω ότι από τη μέχρι στιγμής υπηρεσία μου σε αυτό το αξίωμα διαπιστώνω συχνά την απροθυμία Αρμοδίων Αρχών να τηρήσουν τις νενομισμένες διαδικασίες υποχρεωτικής κοινοποίησης των κρατικών ενισχύσεων στον Έφορο και όπου απαιτείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (εφεξής η «Επιτροπή») παρά το γεγονός ότι με βάση ρητές πρόνοιες τόσο της ΣΛΕΕ όσο και του Νόμου κανένα μέτρο κρατικής ενίσχυσης δεν θα πρέπει να τίθεται σε ισχύ στη Δημοκρατία χωρίς την εκ των προτέρων κοινοποίηση και έγκρισή του από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή τον Έφορο στις περιπτώσεις μέτρων που απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης στην Επιτροπή. Μη τήρηση της προϋπόθεσης αυτής καθιστά το μέτρο παράνομο, έστω και αν στην ουσία του το μέτρο συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά.

Πέραν των πιο πάνω, ιδιαίτερης μνείας στο εισαγωγικό αυτό μέρος χρήζει η υιοθέτηση του νέου γενικού απαλλακτικού κανονισμού, που τιτλοφορείται «Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των Άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (Γενικός Κανονισμός Απαλλαγής κατά Κατηγορία)», για τον οποίο γίνεται εκτενέστερη αναφορά στο κεφάλαιο που ακολουθεί. Ο νέος κανονισμός, ο οποίος εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο εκσυγχρονισμού του κανονιστικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις, διεύρυνε σημαντικά τις κατηγορίες ενισχύσεων που εγκρίνονται σε εθνικό επίπεδο και που απαλλάσσονται της υποχρέωσης κοινοποίησης στην Επιτροπή και ταυτόχρονα αύξησε τα όρια κοινοποίησης ανά κατηγορία ενισχύσεων. Στόχος των εν λόγω τροποποιήσεων είναι η αποφόρτιση της Επιτροπής από τις σχετικά «ανώδυνες» και «μικρές» υποθέσεις κρατικών ενισχύσεων και η επικέντρωσή της στις πιο σημαντικές από πλευράς ύψους ενισχύσεις, με μεγάλους προϋπολογισμούς, οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν ή να έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο στην εσωτερική αγορά. Υπό το φως της πιο πάνω εξέλιξης, ο όγκος των υποθέσεων που πλέον αξιολογείται και εγκρίνεται ή απορρίπτεται σε επίπεδο κράτους μέλους αυξάνεται σημαντικά.

Για τον πιο πάνω λόγο κρίνω απαραίτητο να εγείρω και πάλι το ζήτημα της ενίσχυσης της στελέχωσης του Γραφείου του Εφόρου με επιπλέον προσωπικό, στη βάση όμως μιας οργανωτικής δομής που θα πρέπει να δημιουργηθεί άμεσα και όχι μέσω αποσπάσεων, όπως ισχύει σήμερα. Λόγω της ιδιαίτερα τεχνικής φύσης του αντικειμένου των κρατικών ενισχύσεων και της ανάγκης για συνεχή εκπαίδευση και επιμόρφωση του προσωπικού η όποια επένδυση του κράτους στην εκπαίδευση των λειτουργών του Γραφείου χάνεται με τη λήξη της απόσπασής τους. Η δημιουργία δομής αναντίλεκτα θα διασφαλίσει την απαιτούμενη συνέχεια, δηλαδή την ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία του Γραφείου και θα επιτρέψει τη συσσώρευση γνώσης και εμπειρίας στο αντικείμενο των κρατικών ενισχύσεων.

Τέλος, θα ήθελα να επισημάνω ότι το Γραφείο αποδίδει ιδιαίτερη σημασία και προσδοκεί στην εποικοδομητική συνεργασία με τις κρατικές αρχές, που είναι αρμόδιες για τον σχεδιασμό και την παραχώρηση κρατικών ενισχύσεων, προκειμένου το σύστημα ελέγχου τους να λειτουργεί αποτελεσματικά και εντός των χρονικών πλαισίων που τίθενται από τους σχετικούς ευρωπαϊκούς κανονισμούς. Ταυτόχρονα, αποδίδεται μεγάλη σημασία στην εκπαίδευση και ενημέρωση του προσωπικού του Γραφείου μου και όλων των αρμόδιων κρατικών αρχών που εφαρμόζουν μέτρα κρατικών ενισχύσεων καθώς και των εμπλεκόμενων φορέων, με στόχο την ορθή εφαρμογή του κοινοτικού και εθνικού νομικού πλαισίου.

Εν κατακλείδι, φρονώ ότι οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων παρέχουν στα κράτη μέλη αρκετές δυνατότητες άσκησης πολιτικής, εναπόκειται δε σε κάθε κράτος μέλος να εναρμονιστεί με την ίδια τη λογική της χορήγησης κρατικών ενισχύσεων που επιβάλλει η εσωτερική αγορά και το δίκαιο της ένωσης και να αξιοποιήσει τις δυνατότητες που προσφέρονται.

2. ΤΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

2.1 Η πολιτική της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις

Η πολιτική ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί αναγκαία συνθήκη για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς της Ένωσης. Η πολιτική αυτή βασίζεται στην αρχή της οικονομίας της ανοικτής αγοράς με συνθήκες ελεύθερου ανταγωνισμού που σκοπό έχει την αποτελεσματικότερη και ομαλότερη λειτουργία των αγορών και την εξασφάλιση ισότιμων και δίκαιων όρων ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ, προς όφελος των καταναλωτών και της ευρωπαϊκής οικονομίας στο σύνολό της.

Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων συνιστά σημαντικό πυλώνα της πολιτικής ανταγωνισμού της ΕΕ, καθότι, μέσω της υποχρεωτικής εφαρμογής κανόνων χορήγησης κρατικών ενισχύσεων, κοινών για το σύνολο των κρατών της Ένωσης, προστατεύεται, κατά το δυνατόν, ο υγιής ανταγωνισμός μεταξύ των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Ο έλεγχος αυτός εδράζεται στα Άρθρα 107 έως 109 της Συνθήκης για την Λειτουργία της ΕΕ (εφεξής η «ΣΛΕΕ»).

Ειδικότερα το Άρθρο 107 παρ.1 της ΣΛΕΕ προβλέπει ότι «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό δια της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής, είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ των κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν η παρούσα Συνθήκη ορίζει άλλως».

Η έννοια της ενίσχυσης είναι πολύ ευρύτερη από την έννοια της επιχορήγησης ή της επιδότησης, καθότι δεν περιλαμβάνει μόνο τις θετικές παροχές αλλά και κάθε είδους παρέμβαση, η οποία, μέσω κρατικών πόρων, μειώνει τις συνήθεις επιβαρύνσεις των επιχειρήσεων.

Στο πλαίσιο αυτό θεωρούνται ή ενδέχεται να θεωρηθούν ως κρατικές ενισχύσεις:

- οι απλές επιχορηγήσεις
- οι κάθε είδους φορολογικές και ασφαλιστικές απαλλαγές και ελαφρύνσεις
- οι επιδοτήσεις επιτοκίων
- η παροχή αγαθών/υπηρεσιών από το κράτος σε επιχειρήσεις με ευνοϊκούς όρους
- οι κρατικές εισφορές/συμμετοχές στο κεφάλαιο επιχειρήσεων
- οι κρατικές εγγυήσεις δανείων ή πιστώσεων
- η πώληση δημόσιας περιουσίας με ευνοϊκούς όρους
- οι ιδιωτικοποιήσεις με ευνοϊκούς όρους για τον αγοραστή

Στόχος της ΕΕ (εφεξής η «ΕΕ»), μέσω του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, είναι η αποτροπή της υπέρμετρης παροχής οικονομικών πλεονεκτημάτων σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις επιτρέποντας αυτού του είδους τις κρατικές παρεμβάσεις μόνο εκεί όπου τα οφέλη για το δημόσιο συμφέρον αντισταθμίζουν τις τυχόν αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό. Κατ' επέκταση, μέσω της ορθολογι-

κής χρήσης του εργαλείου των κρατικών ενισχύσεων μπορούν να καταπολεμηθούν οι ανεπάρκειες της ελεύθερης αγοράς και να στηριχτούν οι παραγωγικές διαδικασίες, οι οποίες σκοπό έχουν την κάλυψη σύγχρονων αναγκών σε ευρύτερα πληθυσμιακά στρώματα και την υποστήριξη νέων προοδευτικά εξελισσόμενων οικονομικών κλάδων, που εξυπηρετούν το κοινό συμφέρον των ευρωπαίων πολιτών (π.χ. ενεργειακή πολιτική, περιβάλλον, απασχόληση, περιφερειακή ανάπτυξη, προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης κ.α).

2.2 Το σύστημα ελέγχου κρατικών ενισχύσεων

Πρωταρχικό ρόλο στον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων κατέχει η Επιτροπή. Γι' αυτό και για σκοπούς αποτελεσματικού ελέγχου η παράγραφος 3 του Άρθρου 108 της ΣΛΕΕ προβλέπει ότι κατ' αρχήν κάθε νέα ενίσχυση ή καθεστώς ενισχύσεων πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή και να εγκρίνεται από αυτήν προτού τεθεί σε εφαρμογή.

Συνεπώς νόμιμη θεωρείται η ενίσχυση μόνον όταν έχει εγκριθεί από την Επιτροπή κατόπιν επίσημης κοινοποίησης από το κράτος μέλος, εκτός εάν ανήκει σε κατηγορία ενισχύσεων που απαλλάσσεται από την κοινοποίηση και μπορεί να τεθεί σε εφαρμογή άμεσα από τα κράτη μέλη. Συμβατή θεωρείται η ενίσχυση, όταν πληροί τους όρους της συμβατότητας, όπως αυτοί καθορίζονται από τα διάφορα νομοθετήματα της Επιτροπής (Κατευθυντήριες Γραμμές, Κανονισμοί, Πλαίσια κ.α). Ορισμένα εκ των εν λόγω νομοθετημάτων καλύπτουν τις ενισχύσεις που υπόκεινται στην υποχρέωση κοινοποίησης στην Επιτροπή ενώ άλλα θέτουν τους όρους απαλλαγής ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων από την κοινοποίησή τους. Εξυπακούεται ότι για τις ενισχύσεις που υποχρεωτικά κοινοποιούνται στην Επιτροπή, η κήρυξη της συμβατότητάς τους γίνεται αποκλειστικά από την ίδια.

Για λόγους νομικής ασφάλειας και διαφάνειας του συστήματος ελέγχου, η ΕΕ θέσπισε τον Κανονισμό 2015/1589 του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2015 (εφεξής ο «Κανονισμός 2015/1589»), ο οποίος καθορίζει τους κανόνες εφαρμογής του άρθρου 108 της ΣΛΕΕ και τον Κανονισμό 794/2004, ο οποίος τροποποιήθηκε πρόσφατα από τον Κανονισμό 2015/2282, που περιέχει λεπτομερείς διατάξεις σχετικά με τη μορφή, το περιεχόμενο και τις λοιπές λεπτομέρειες των κοινοποιήσεων και των ετήσιων εκθέσεων.

2.3 Το ενωσιακό νομοθετικό πλαίσιο που απαλλάσσει από την υποχρέωση κοινοποίησης

Για ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων η Επιτροπή, με εξουσιοδότηση του Συμβουλίου (άρθρο 109 της ΣΛΕΕ), έχει θεσπίσει ειδικούς κανόνες απαλλαγής κατά κατηγορία, για ορισμένες οριζόντιες ενισχύσεις υπέρ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, της έρευνας και της ανάπτυξης, της προστασίας του περιβάλλοντος, της απασχόλησης και της κατάρτισης κ.α., οι οποίοι επιτρέπουν τη χορήγηση ενισχύσεων, σχετικά χαμηλού ύψους, χωρίς την προηγούμενη κοινοποίηση προς την ίδια για έγκριση, υπό την προϋπόθεση όμως της τήρησης των όρων συμβατότητας.

Τα βασικότερα κείμενα που καθορίζουν τις κατηγορίες συμβατών κρατικών ενισχύσεων με την εσωτερική αγορά, χωρίς να χρειάζεται η προηγούμενη έγκριση της Επιτροπής για την εφαρμογή τους, είναι τα ακόλουθα:

- α) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 107 και 108 της ΣΛΕΕ για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά (Γενικός Κανονισμός Απαλλαγής κατά Κατηγορία).

Αποτελεί πολύ σημαντική εξέλιξη στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων και τέθηκε σε ισχύ την 1.7.2014. Η βασική διαφορά του σε σχέση με τον αντίστοιχο του Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 800/2008 της Επιτροπής, τον οποίο αντικατέστησε, έγκειται στη διεύρυνση των κατηγοριών ενισχύσεων, οι οποίες εγκρίνονται σε εθνικό επίπεδο, με την προσθήκη νέων κατηγοριών ενισχύσεων, την αύξηση των ορίων προϋπολογισμού των μέτρων κρατικών ενισχύσεων ανά κατηγορία, πέραν των οποίων αυτά θα πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή για έγκριση καθώς και την προσθήκη νέων κατηγοριών επιλέξιμων δαπανών για αρκετές από τις εν λόγω κατηγορίες ενισχύσεων. Έτσι, στο πλαίσιο εκσυγχρονισμού του κανονιστικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή επικεντρώνεται πλέον στις ενισχύσεις με τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στην εσωτερική αγορά, με αποτέλεσμα να διευρύνεται το πεδίο των ενισχύσεων που αξιολογούνται και εγκρίνονται σε εθνικό επίπεδο.

Συνολικά ο Γενικός Κανονισμός Απαλλαγής κατά Κατηγορία (εφεξής ο «ΓΚΑΚ») καλύπτει σε 13 Τμήματά του ένα μεγάλο αριθμό κατηγοριών ενισχύσεων, των οποίων η συμβολή, σε τομείς όπως η ανάπτυξη, η ανταγωνιστικότητα, η απασχόληση και η καινοτομία κρίνεται σημαντική. Αναφέρονται ενδεικτικά οι επενδυτικές ενισχύσεις, οι ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη και καινοτομία, οι ενισχύσεις για επαγγελματική κατάρτιση και οι ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, οι οποίες, κατά κύριο λόγο, αφορούν στον τομέα της ενέργειας. Ο ΓΚΑΚ, μεταξύ άλλων, επιτρέπει στα κράτη μέλη να υποστηρίξουν ΜΜΕ στα διάφορα στάδια της ανάπτυξής τους όπως π.χ. χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου, ενισχύσεις εκκίνησης για νεοσύστατες επιχειρήσεις κ.α. Σημειώνεται ότι οι κατηγορίες ενισχύσεων που καλύπτονται από τον ΓΚΑΚ, μπορούν να χορηγούνται βασικά σε ΜΜΕ και σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις με χαμηλότερη όμως ένταση ενίσχυσης από αυτήν που επιτρέπεται για τις ΜΜΕ.

Σημειώνεται ότι η Επιτροπή διεύρυνε τις κατηγορίες του ΓΚΑΚ έχοντας ως στόχο την ευρεία αξιοποίησή του από τα κράτη μέλη. Όπως διατυπώνεται στο δελτίο τύπου της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της 11ης Νοεμβρίου 2014, στο μέλλον τα τρία τέταρτα των σημερινών μέτρων κρατικής ενίσχυσης και περίπου τα δύο τρίτα των ποσών της ενίσχυσης θα μπορούσαν να καλυφθούν από τον νέο ΓΚΑΚ. Το ποσοστό αυτό θα μπορούσε να αυξηθεί στο 90% του συνόλου των μέτρων ενίσχυσης, εφόσον τα κράτη μέλη χρησιμοποιήσουν το ΓΚΑΚ ευρέως. Αυτό σημαίνει ότι μόνο υποθέσεις με τις μεγαλύτερες δυνατότητες νόθευσης του ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά θα παραμείνουν υπό την εκ των προτέρων αξιολόγησή τους από την Επιτροπή.

β) Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής της 25ης Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στον γεωργικό και τον δασικό τομέα και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της ΣΛΕΕ και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006 της Επιτροπής.

Το νομοθετικό αυτό κείμενο κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό για τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων στον γεωργικό και δασικό τομέα. Αφορά σε κατηγορίες ενισχύσεων, οι οποίες εγκρίνονται σε εθνικό επίπεδο κατ' ανάλογο τρόπο με τον ΓΚΑΚ. Ο αντίστοιχος Κανονισμός για την αλιεία είναι ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1388/2014 της Επιτροπής της 16ης Δεκεμβρίου 2014.

γ) Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 2011 για την εφαρμογή του άρθρου 106, παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (2012/21/ΕΕ).

Οι υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (εφεξής «ΥΓΟΣ») αποτελούν ειδική περίπτωση άσκησης οικονομικής δραστηριότητας, που συνίσταται στην εκτέλεση παροχής μιας συγκεκριμένης ΥΓΟΣ προς το κοινωνικό σύνολο ή προς τμήματά του.

δ) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2007 για τις δημόσιες επιβατικές σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές.

Ο Κανονισμός αυτός αναφέρεται στις κρατικές ενισχύσεις που χορηγεί το κράτος προς συγκεκριμένες επιχειρήσεις με σκοπό την παροχή δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των σιδηροδρομικών και οδικών μεταφορών.

ε) Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis)

Οι εν λόγω ενισχύσεις καλούνται ενισχύσεις ήσσονος σημασίας επειδή, λόγω του ύψους τους, θεωρείται ότι δεν επηρεάζουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και ως εκ τούτου δεν αποτελούν κρατική ενίσχυση, με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Εγκρίνονται από τα κράτη μέλη και μπορούν να χορηγηθούν ακόμα και σε προβληματικές επιχειρήσεις, για οποιοδήποτε σκοπό, πλην καθορισμένων εξαιρέσεων. Προϋπόθεση για τη χορήγησή τους είναι το σύνολο των ενισχύσεων ανά επιχείρηση να μην ξεπερνά το καθορισμένο όριο, όπως αυτό ορίζεται στον σχετικό Κανονισμό, για τρία οικονομικά έτη σε κυλιόμενη βάση. Στους τομείς της γεωργίας και αλιείας υφίσταται επιπρόσθετα εθνικό ανώτατο σωρευτικό όριο ανά κράτος μέλος, για περίοδο τριών οικονομικών ετών, το οποίο ανέρχεται σε €7,06 εκ. για την γεωργία και €1,09 εκ. για την αλιεία.

Η Επιτροπή με εξουσιοδότηση του Συμβουλίου έχει θεσπίσει τους εξής κανονισμούς:

- (i) **Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής της 18ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 107 και 108 της ΣΛΕΕ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.** Με βάση τον εν λόγω Κανονισμό το σύνολο των ενισχύσεων δεν πρέπει να ξεπερνά τις €200.000 ανά επιχείρηση εντός περιόδου τριών οικονομικών ετών.
- (ii) **Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1408/2013 της Επιτροπής της 18ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 107 και 108 της ΣΛΕΕ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στον γεωργικό τομέα,** σύμφωνα με τον οποίο το σύνολο των ενισχύσεων δεν πρέπει να ξεπερνά τις €15.000 ανά επιχείρηση εντός περιόδου τριών οικονομικών ετών.
- (iii) **Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 717/2014 της Επιτροπής της 27ης Ιουλίου 2014, σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 107 και 108 της ΣΛΕΕ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στους τομείς της αλιείας και υδατοκαλλιέργειας** όπου το σύνολο των ενισχύσεων δεν πρέπει να ξεπερνά τις €30.000 ανά επιχείρηση εντός περιόδου τριών οικονομικών ετών.
- (iv) **Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της 25ης Απριλίου 2012, σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 107 και 108 της ΣΛΕΕ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος.** Ο εν λόγω Κανονισμός επιτρέπει τη χορήγηση ενισχύσεων μέχρι €500.000 ανά τρία οικονομικά έτη ανά επιχείρηση. Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, δυνάμει του εν λόγω Κανονισμού, μπορούν να σωρευθούν με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας δυνάμει άλλων Κανονισμών, νοουμένου ότι το σωρευτικό ποσό των ενισχύσεων δε θα ξεπερνά τις €500.000 ανά τριετία. Επίσης, απαγο-

ρεύεται η σώρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ως άνω Κανονισμού με οποιαδήποτε άλλη ενίσχυση αναφορικά με την ίδια υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος, ανεξαρτήτως του αν συνιστά ή όχι κρατική ενίσχυση.

2.4 Πρόσφατες εξελίξεις στο ενωσιακό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις

Τα πιο πρόσφατα νομοθετικά κείμενα, τα οποία εγκρίθηκαν από τα αρμόδια όργανα της ΕΕ, παρατίθενται ως ακολούθως:

- (i) **Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1588 του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2015 για την εφαρμογή των Άρθρων 107 και 108 της ΣΛΕΕ σε ορισμένες κατηγορίες οριζόντιων κρατικών ενισχύσεων.** Ο εν λόγω Κανονισμός τροποποίησε και κωδικοποίησε τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 994/98 του Συμβουλίου της 7ης Μάιου 1998 για την εφαρμογή των Άρθρων 92 και 93 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σε ορισμένες κατηγορίες οριζόντιων κρατικών ενισχύσεων. Πρόκειται για διαδικαστικό, εξουσιοδοτικό προς την Επιτροπή, Κανονισμό που διευρύνει τις κατηγορίες ενισχύσεων για τις οποίες η Επιτροπή, με Κανονισμούς που εκδίδει, μπορεί να απαλλάσσει τα κράτη μέλη από την υποχρέωση κοινοποίησής τους προς έγκριση.
- (ii) **Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2015 περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της ΣΛΕΕ,** ο οποίος αφορά στη διαδικασία κοινοποίησης από τα κράτη μέλη μέτρων κρατικών ενισχύσεων στην Επιτροπή, διαδικασιών σε περιπτώσεις παράνομων και καταχρηστικών ενισχύσεων, εξουσιών έρευνας και ελέγχου της Επιτροπής και συνεργασίας της με τα εθνικά δικαστήρια. Ο Κανονισμός αυτός αντικατέστησε τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 1999 για την θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ [με τις τροποποιήσεις του έως τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 734/2013].
- (iii) **Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της ΣΛΕΕ (Γενικός Κανονισμός Απαλλαγής κατά Κατηγορία).** [Βλέπε Κεφάλαιο 2.3(α)]
- (iv) **Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής της 25ης Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στον γεωργικό και τον δασικό τομέα και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της ΣΛΕΕ και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006 της Επιτροπής.** Το νομοθετικό αυτό κείμενο κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό για τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της γεωργίας. [Βλέπε Κεφάλαιο 2.3 (β)]
- (v) **Νέο Κανονιστικό Πλαίσιο για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (Κανονισμοί (ΕΕ) αριθ. 1407 και 1408 της Επιτροπής).** [Βλέπε Κεφάλαιο 2.3(ε)]

Τα άλλα νομοθετικά κείμενα που εκδόθηκαν από την Επιτροπή και είναι σε ισχύ παρατίθενται ως ακολούθως:

- (i) **Οι Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την εφαρμογή των κανόνων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, όσον αφορά την ταχεία ανάπτυξη των ευρυζωνικών δικτύων.** Δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 26.1.2013.
- (ii) **Οι Κατευθυντήριες γραμμές για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα 2014-2020.** Πρόκειται για ενισχύσεις που έχουν σκοπό την τόνωση των επενδύσεων σε υποβαθμισμένες περιφέρειες. Σημειώνεται ότι η Επιτροπή, με Απόφασή της, ενέκρινε το Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων της Κύπρου για την εν λόγω περίοδο. Δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 23.7.2013.
- (iii) **Η Ανακοίνωση της Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις για κινηματογραφικές ταινίες και λοιπά οπτικοακουστικά έργα.** Δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 15.11.2013.
- (iv) **Η Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή, μετά την 1η Αυγούστου 2013, των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα στήριξης των τραπεζών, στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής κρίσης.** Δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 30.7.2013.
- (v) **Οι Κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις σε αερολιμένες και αεροπορικές εταιρείες.** Δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 4.4.2014.
- (vi) **Οι Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προώθηση των επενδύσεων χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου.** Δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 22.1.2014.
- (vii) **Οι Κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας (2014-2020).** Δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 28.6.2014.
- (viii) **Οι Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση μη χρηματοπιστωτικών προβληματικών επιχειρήσεων.** Δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 31.7.2014.
- (ix) **Το Πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία.** Δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 27.6.2014.
- (x) **Οι Κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές για την περίοδο 2014-2020.** Δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 1.7.2014.
- (xi) **Ανακοίνωση της Επιτροπής για τα κριτήρια για την ανάλυση της συμβατότητας με την εσωτερική αγορά των κρατικών ενισχύσεων για την προώθηση της υλοποίησης σημαντικών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος.** Δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 20.6.2014.

Μετά την ανανέωση των κανόνων, η προσπάθεια τόσο της Επιτροπής όσο και των κρατών μελών επικεντρώνεται στην ορθή εφαρμογή τους. Η Επιτροπή, για τον σκοπό αυτό, αποφάσισε τη δημιουργία Ομάδων Εργασίας, στις οποίες γίνεται ανταλλαγή απόψεων, τεχνογνωσίας κλπ, με σκοπό τα κράτη μέλη να μπορέσουν να ανταποκριθούν στην αποκέντρωση της εφαρμογής των κανόνων.

Σημειώνεται η λειτουργία της γενικής Ομάδας Εργασίας, το Working Group on Implementation of State Aid Modernisation, με εξελισσόμενη ατζέντα. Η Ομάδα αυτή παρουσιάζει τα αποτελέσματα των εργασιών της στο High Level Forum, το οποίο συνεδριάζει 1 φορά το χρόνο και στο οποίο συμμετέχει και η Επίτροπος Ανταγωνισμού.

Στο πλαίσιο του Working Group έχουν δημιουργηθεί τεχνικές και εξειδικευμένες Ομάδες Εργασίας και διοργανώνονται συγκεκριμένες συνεδριάσεις (Workshops) πάνω σε ειδικά θέματα. Οι Ομάδες Εργασίας, στο παρόν στάδιο, είναι οι εξής:

- α) Commission Working Group on Infrastructure and State Aid για τον τρόπο χειρισμού των υποθέσεων κατασκευής, διαχείρισης και ανάθεσης σε τρίτους, υποδομών σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου επί των θεμάτων αυτών είναι πολύπλοκη και η Ομάδα έχει ως σκοπό να αποσαφηνίσει και να εμβαθύνει στα θέματα αυτά. Στο πλαίσιο της προσπάθειας αυτής η Επιτροπή δημοσίευσε το έγγραφο εργασίας «*Analytical Grids on the application of State aid rules to the financing of infrastructure projects*», τον Σεπτέμβριο του 2015, το οποίο αναμένεται να εμπλουτιστεί περαιτέρω.
- β) Transparency Steering Working Group. Η Ομάδα Εργασίας ασχολείται κυρίως με διαδικαστικά θέματα, που αφορούν στις απαιτήσεις των κανόνων για διαφάνεια στην χορήγηση ενισχύσεων (databases, reporting requirements, existing national systems, fiscal aid transparency). Στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή έθεσε σε ισχύ το “*Transparency Award Module*”, το οποίο αποτελεί διαδικτυακή πύλη σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στην οποία, τα κράτη μέλη, υποχρεωτικά, θα αναρτούν λεπτομερή στοιχεία για κάθε ατομική ενίσχυση που χορηγούν, είτε ad hoc είτε στο πλαίσιο σχεδίων ενισχύσεων, η οποία υπερβαίνει κατά βάση τις 500.000 ευρώ. Η πύλη αυτή είναι ελεύθερα προσβάσιμη.
- γ) Τεχνική Ομάδα για τη δημιουργία ολοκληρωμένων μητρώων κρατικών ενισχύσεων (τεχνικού προτύπου μητρώου), που τα κράτη μέλη μπορούν να υιοθετήσουν, εθελοντικά. Εναλλακτικά μπορούν να δημιουργήσουν τα δικά τους, ωστόσο η δημιουργία τους είναι υποχρεωτική.

3. ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΦΟΡΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Ο Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων είναι ανεξάρτητος αξιωματούχος, ο οποίος διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, δυνάμει των διατάξεων του εδαφίου (1) του άρθρου 8 του Νόμου κατόπιν διαβούλευσης με την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, για εξαετή θητεία. Η ανεξαρτησία του θεσμού του Εφόρου διασφαλίζει, μεταξύ άλλων, και την αντικειμενική εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου για τις κρατικές ενισχύσεις.

3.1 Υποχρέωση κοινοποίησης προσχεδίων ενισχύσεων από τις Αρμόδιες Αρχές

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου, κάθε Αρμόδια Αρχή, πριν από την ολοκλήρωση της διαδικασίας έγκρισης κρατικής ενίσχυσης, έχει υποχρέωση να κοινοποιεί προσχέδιο της εν λόγω ενίσχυσης στον Έφορο για έγκριση ή γνωμοδότηση ανάλογα με την περίπτωση.

Κανένα προσχέδιο κρατικής ενίσχυσης δεν τίθεται σε ισχύ χωρίς να έχει εκδοθεί έγκριση ή γνωμοδότηση από τον Έφορο, ανάλογα με την περίπτωση. Σύμφωνα με το άρθρο 18 του Νόμου, σε περίπτωση που περιέλθει σε γνώση του Εφόρου, κατόπιν παραπόνου ή ενημέρωσης από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ότι μέτρο κρατικής ενίσχυσης που αναφέρεται στην παράγραφο (α) του άρθρου 9 Α (δηλαδή κρατικές ενισχύσεις που σύμφωνα με Κανονισμούς ή Αποφάσεις που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα απαλλάσσονται από την υποχρέωση της κοινοποίησης προς την Επιτροπή που προβλέπεται στο Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ) του Νόμου έχει τεθεί σε ισχύ στη Δημοκρατία χωρίς την έγκριση του Εφόρου ή αναφορικά με μέτρο που αναφέρεται στην παράγραφο (β) του άρθρου 9 Α (δηλαδή που δεν εμπίπτει στην παράγραφο (α) του άρθρου 9 Α του Νόμου) του Νόμου χωρίς να ληφθεί η γνωμοδότηση του Εφόρου ή χωρίς να έχει κοινοποιηθεί στην Επιτροπή για έγκριση ή κατά την εφαρμογή μέτρου κρατικής ενίσχυσης έχει γίνει ενέργεια ή παράλειψη που αντιβαίνει προς τις πρόνοιες του εγκριθέντος μέτρου, ο Έφορος δύναται, με δεόντως αιτιολογημένη απόφασή του που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, να διατάξει την αναστολή εφαρμογής του μέτρου, τον τερματισμό της παρανομίας και την ανάκτηση οποιουδήποτε ποσού έχει ληφθεί κατά παράβαση του Νόμου συν το νόμιμο τόκο. Στην ίδια απόφαση κατονομάζει τον υπεύθυνο φορέα για εκτέλεση της απόφασης ανάκτησης, ο οποίος προχωρεί στην εκτέλεση της απόφασης αυτής, με βάση τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 18 Α του Νόμου. Σύμφωνα με το άρθρο 18 Β του Νόμου, ο Έφορος έχει τον εποπτικό έλεγχο για την αποτελεσματική εφαρμογή αποφάσεων της Επιτροπής, με τις οποίες διατάσσεται η Δημοκρατία ν' ανακτήσει τις παράνομες κρατικές ενισχύσεις.

3.2 Έκδοση Απόφασης ή Γνωμοδότησης από τον Έφορο

α) Ενισχύσεις για τις οποίες ο Έφορος εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις (έγκριση, απόρριψη, έγκριση υπό όρους)

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Νόμου, ο Έφορος εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις, σύμφωνα με τους Κανονισμούς ή Αποφάσεις που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, οι οποίοι απαλλάσσουν από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης που προβλέπεται στο Άρθρο 108, παράγραφος 3, της

ΣΛΕΕ. Για τις πλείστες των περιπτώσεων αυτών ο Έφορος κοινοποιεί στην Επιτροπή συνοπτικά πληροφοριακά στοιχεία, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2015 (εφεξής ο «Κανονισμός 2015/1589»).

Γι' αυτές τις κατηγορίες ενισχύσεων, ο Έφορος οφείλει εντός δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης του μέτρου κρατικής ενίσχυσης να το αξιολογήσει, σύμφωνα με τους Κανονισμούς ή Αποφάσεις που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Ένωση, που απαλλάσσουν από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης, η οποία προβλέπεται στο Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ, και να το εγκρίνει, με ή χωρίς όρους, ή να το απορρίψει, με αιτιολογημένη απόφασή του που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και αποκτά ισχύ από τη δημοσίευσή της σ' αυτήν.

Το άρθρο 10 του Νόμου παρέχει επίσης εξουσία στον Έφορο, κατόπιν αιτήματος από την Αρμόδια Αρχή ή αυτεπαγγέλτως, να ανακαλέσει ή να τροποποιήσει απόφασή του που εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο αυτό ή το άρθρο 18 εάν: α) μεταβλήθηκε ουσιώδες πραγματικό γεγονός, στο οποίο στηρίχθηκε η απόφασή του β) η απόφαση οφείλεται σε παραπλάνηση του Εφόρου, με την παροχή ανακριβών πληροφοριών ή την απόκρυψη αληθινών στοιχείων και γ) η Αρμόδια Αρχή προχωρήσει στην τροποποίηση του μέτρου κρατικών ενισχύσεων, για το οποίο εκδόθηκε η απόφαση. Προβλέπεται επίσης ότι, σε περίπτωση που η Αρμόδια Αρχή προτίθεται να προχωρήσει σε τροποποίηση μέτρου κρατικών ενισχύσεων που έχει εγκριθεί σύμφωνα με το άρθρο 10, προτού αυτή προβεί στην εφαρμογή τέτοιας τροποποίησης, κοινοποιεί την προτιθέμενη τροποποίηση στον Έφορο και αναμένει την έκδοση απόφασής του αναφορικά με αυτήν. Ο Έφορος εν προκειμένω, αφού λάβει υπόψη τη φύση και την έκταση της κοινοποιηθείσας τροποποίησης, αποφασίζει κατά πόσο θεωρεί την τροποποίηση μη ουσιώδη, οπότε η αρχική έγκριση του μέτρου εξακολουθεί να ισχύει. Αν θεωρήσει την τροποποίηση ως ουσιώδη, εξετάζει το τροποποιηθέν μέτρο ως νέο μέτρο κρατικής ενίσχυσης και εκδίδει νέα απόφαση επ' αυτού.

Διευκρινίζεται ότι ανεξαρτήτως της έγκρισης των ενισχύσεων αυτών από τον Έφορο, η Επιτροπή έχει εξουσία να ασκήσει έλεγχο επ' αυτών.

β) Ενισχύσεις για τις οποίες ο Έφορος εκδίδει γνωμοδοτήσεις

Για όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες ενισχύσεων, δηλαδή εξαιρουμένων των ενισχύσεων που χορηγούνται, σύμφωνα με τους Κανονισμούς ή Αποφάσεις της Επιτροπής που απαλλάσσουν από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης που προβλέπει το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ, ο Έφορος εκδίδει γνωμοδοτήσεις. Οι γνωμοδοτήσεις αυτές τίθενται ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου ή της κατά νόμο Δημόσιας Αρχής. Γι' αυτές τις κατηγορίες ενισχύσεων αποστέλλεται, εφόσον ληφθεί ανάλογη απόφαση, κοινοποίηση στην Επιτροπή, την οποία αναλαμβάνει ο Έφορος.

Το άρθρο 11 του Νόμου επιβάλλει στις Αρμόδιες Αρχές, για μέτρα κρατικής ενίσχυσης, τα οποία δεν εμπίπτουν στις διατάξεις της παραγράφου (α) του άρθρου 9 Α του Νόμου, προτού τα υποβάλουν για έγκριση στο Υπουργικό Συμβούλιο ή σε άλλη κατά νόμο αρμόδια Δημόσια Αρχή, όπως τα κοινοποιούν στον Έφορο για έκδοση γνωμοδότησης αναφορικά με τη συμβατότητά τους με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Ο Έφορος οφείλει εντός δύο μηνών από την ημερομηνία της ως άνω κοινοποίησης να εκδώσει τη γνωμοδότησή του προς την Αρμόδια Αρχή. Σύμφωνα με το εδάφιο (3) του άρθρου 11 του Νόμου, σε περίπτωση που ο Έφορος ζητήσει οποιαδήποτε επιπρόσθετα στοιχεία ή διευκρινίσεις η προθε-

σμία αξιολόγησης δύναται να παραταθεί, όπως ορίζεται στο άρθρο 14 του Νόμου, δηλαδή τάσσοντας εύλογη προθεσμία για την υποβολή τους, η οποία σε δικαιολογημένες περιπτώσεις δύναται να παραταθεί. Σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, το Υπουργικό Συμβούλιο ή οποιαδήποτε κατά νόμο Δημόσια Αρχή δεν εγκρίνει οποιοδήποτε μέτρο κρατικής ενίσχυσης χωρίς να έχει εκδοθεί γνωμοδότηση του Εφόρου, εκτός εάν η προαναφερθείσα προθεσμία παρέλθει.

Δέον να σημειωθεί ότι, παρά την έκδοση γνωμοδότησης από τον Έφορο και τυχόν έγκριση του μέτρου ενίσχυσης από το Υπουργικό Συμβούλιο ή άλλη κατά νόμο Αρμόδια Αρχή, μέτρο κρατικής ενίσχυσης που δε χορηγείται βάσει Απαλλακτικών Κανονισμών δεν μπορεί να τεθεί σε ισχύ στη Δημοκρατία, εκτός εάν έχει προηγουμένως κοινοποιηθεί στην Επιτροπή, σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ και εγκριθεί από αυτήν. Ως εκ τούτου, τα μέτρα που τίθενται σε εφαρμογή, χωρίς την κοινοποίησή τους στην Επιτροπή, παραβιάζουν όχι μόνο τη ΣΛΕΕ αλλά και την εθνική νομοθεσία περί ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων.

Σε περίπτωση που η Αρμόδια Αρχή προτίθεται να τροποποιήσει μέτρο κρατικής ενίσχυσης που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή, η τροποποίηση του μέτρου κοινοποιείται στον Έφορο για να γνωμοδοτήσει κατά πόσο το τροποποιηθέν μέτρο συνιστά νέο μέτρο κρατικής ενίσχυσης, όπως ορίζεται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 794/2004 και άρα υπόκειται σε υποχρέωση νέας κοινοποίησης στην Επιτροπή ή κατά πόσο αυτό συνάδει με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Εάν βάσει της γνωμοδότησης το τροποποιηθέν μέτρο συνιστά νέο μέτρο ενίσχυσης, αυτό θα πρέπει να κοινοποιηθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή προτού τεθεί σε ισχύ στη Δημοκρατία.

3.3 Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (De minimis)

Η διαδικασία χορήγησης των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας ρυθμίζεται στην Κύπρο από τους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) Κανονισμούς του 2009 και 2012 (Κ.Δ.Π. 364/2009 και 501/2012).

Οι ενισχύσεις ήσσονος σημασίας εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης στην Επιτροπή, η οποία απορρέει από το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ, επειδή η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και/ή δε νοθεύουν ούτε απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και συνεπώς δεν πληρούν όλα τα κριτήρια του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ για να χαρακτηριστούν ως κρατικές ενισχύσεις. Δεδομένου ότι οι ενισχύσεις ήσσονος σημασίας δε συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, ο Έφορος δεν εκδίδει απόφαση για έγκριση ή απόρριψη ενός σχεδίου που παρέχει αποκλειστικά ενισχύσεις αυτού του είδους. Παρά ταύτα θα πρέπει να τηρούνται οι προϋποθέσεις που θέτουν οι σχετικοί Κανονισμοί ώστε ένα σχέδιο να μπορεί να εφαρμοστεί ελεύθερα από την Αρμόδια Αρχή και να αποφευχθεί το ενδεχόμενο παραχώρησης ενισχύσεων εκτός του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου.

Με τους Κανονισμούς αυτούς υιοθετείται το σύστημα της εξασφάλισης από τις Αρμόδιες Αρχές δηλώσεων από τους δικαιούχους, πριν από τη χορήγηση ενίσχυσης ήσσονος σημασίας, αντί των κεντρικών μητρώων ενισχύσεων ήσσονος σημασίας, που εφαρμόζονταν προηγουμένως. Παρότι δεν απαιτείται από το Νόμο, οι Αρμόδιες Αρχές διαβιβάζουν στον Έφορο, για λόγους νομικής ασφάλειας, σχέδια ενισχύσεων de minimis για ενημέρωση και τυχόν καθοδήγηση τους.

Η Κ.Δ.Π. 364/2009, με την οποία υιοθετείται το σύστημα της εξασφάλισης από τις Αρμόδιες Αρχές δηλώσεων από τους δικαιούχους πριν από τη χορήγηση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας, προβλέπει

ειδική πρόσθετη διαδικασία που θα πρέπει να τηρείται πριν από τη χορήγηση ενίσχυσης ήσσονος σημασίας στους τομείς της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων και στον τομέα της αλιείας.

Πέραν από την εξασφάλιση της γραπτής δήλωσης, κάθε Αρμόδια Αρχή, η οποία χορηγεί ενίσχυση ήσσονος σημασίας σε οποιαδήποτε επιχείρηση ή σύνολο επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων ή στον τομέα της αλιείας, κοινοποιεί για έγκριση στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος το ποσό της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας που προτίθεται να χορηγήσει και τον τομέα στον οποίο θα χορηγηθεί. Επίσης κοινοποιεί στον Έφορο το ποσό της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας που προτίθεται να χορηγήσει, τον τομέα στον οποίο θα χορηγηθεί η ενίσχυση και την προμνησθείσα έγκριση του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

Ο Έφορος, αφού λάβει τα στοιχεία αυτά, ελέγχει μέσω του Μητρώου Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων ή μέσω του Μητρώου Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας στον τομέα της αλιείας, το εθνικό σωρευτικό ποσό που έχει χορηγηθεί υπό μορφή ενισχύσεων ήσσονος σημασίας στους εν λόγω τομείς σε διάφορες επιχειρήσεις στη Δημοκρατία κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων οικονομικών ετών. Ο Έφορος ενημερώνει γραπτώς, εντός δέκα εργάσιμων ημερών από τη λήψη των στοιχείων, κάθε Αρμόδια Αρχή που προβαίνει σε κοινοποίηση, σχετικά με τα αποτελέσματα του προβλεπόμενου ελέγχου και με βάση τα στοιχεία αυτά πληροφορεί την Αρμόδια Αρχή κατά πόσο δικαιούται να προχωρήσει στη χορήγηση ενίσχυσης του ύψους που έχει κοινοποιήσει. Η Αρμόδια Αρχή υποβάλλει στον Έφορο εντός πέντε εργάσιμων ημερών από τη χορήγηση της ενίσχυσης επιβεβαίωση της χορήγησης με κοινοποίηση στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

Διευκρινίζεται ότι η εξουσία του Εφόρου περιορίζεται μόνο στον έλεγχο της τήρησης των εθνικών σωρευτικών ορίων και όχι του ατομικού ορίου του κάθε δικαιούχου.

3.4 Διαδικασία ελέγχου από τον Έφορο

Όλες οι υπηρεσίες υποχρεούνται, όταν αυτό τους ζητηθεί, να παρέχουν συνδρομή σε κάθε διαδικασία ελέγχου που διατάσσεται από τον Έφορο περιλαμβανομένης και της εξασφάλισης αντιγράφου πάσης φύσεως εγγράφου. Όπως προβλέπει το άρθρο 20 του Νόμου, κατά τη διαδικασία αυτή δεν επιτρέπεται η επίκληση της υποχρέωσης εχεμύθειας εκτός εάν αφορά τις σχέσεις της Δημοκρατίας με άλλα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς, την άμυνα ή την ασφάλεια ή την εξωτερική πολιτική της Δημοκρατίας.

Κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου, ο Έφορος δύναται να καλέσει οποιονδήποτε λειτουργό ή άλλο πρόσωπο να δώσει μαρτυρία ή να παράσχει πληροφορία ή να προσαγάγει οποιοδήποτε έγγραφο που κατά τη γνώμη του σχετίζεται με τον έλεγχο που διεξάγει.

Σημειώνεται ότι οι ίδιες πρόνοιες αφορούν επίσης και τη διαδικασία ελέγχου από την Επιτροπή. Σε περίπτωση που ο Έφορος ή η Επιτροπή διεξάγουν έλεγχο, όλες οι υπηρεσίες υποχρεούνται όπως παρέχουν κάθε συνδρομή στη διαδικασία ελέγχου περιλαμβανομένης της παρουσίασης και εξασφάλισης αντιγράφου πάσης φύσεως εγγράφου. Η μη παροχή πληροφοριών χωρίς νόμιμη δικαιολογία τιμωρείται με φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες ή σε πρόστιμο που δεν υπερβαίνει τις €17.000 ή και στις δυο αυτές ποινές.

3.5 Κατ' αναλογία εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου

Το άρθρο 26 του Νόμου προβλέπει ότι σε περίπτωση που ο Νόμος ή οι Κανονισμοί ή τα Διατάγματα που εκδίδονται δυνάμει αυτού δε ρυθμίζουν ρητώς κάποιο θέμα, ο Έφορος δύναται να εφαρμόζει κατ' αναλογία τις σχετικές διατάξεις του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού.

3.6 Άλλες αρμοδιότητες

Σε σχέση με την εφαρμογή των πιο πάνω προνοιών ο Έφορος εξασφαλίζει από τις Αρμόδιες Αρχές εκθέσεις που περιλαμβάνουν στατιστικά στοιχεία για τις παραχωρούμενες κρατικές ενισχύσεις και υποβάλλει στην Επιτροπή οποιαδήποτε στοιχεία ζητούνται απ' αυτήν σε σχέση με κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στη Δημοκρατία.

4. ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Ο Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, σύμφωνα με το εδάφιο 3 του άρθρου 8 του Νόμου «...υποβοηθείται στο έργο του από αριθμό υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών ή άλλων υπαλλήλων που είναι αποσπασμένοι στο Υπουργείο Οικονομικών και που ορίζονται για το σκοπό αυτό από τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών, ή από άλλα πρόσωπα τα οποία προσλαμβάνονται με συμβόλαιο». Στο Γραφείο του Εφόρου απασχολούνταν στις 31.12.2015 συνολικά 8 άτομα. Το επιστημονικό προσωπικό αποτελείτο από 5 άτομα, ενώ τα υπόλοιπα 3 άτομα εκτελούσαν διοικητικά/γραμματειακά καθήκοντα.

α) Επιστημονικό προσωπικό

1 Οικονομικός Λειτουργός Α΄

1 Οικονομικός Σύμβουλος

2 Διοικητικοί Λειτουργοί

1 Λειτουργός Γεωργίας

β) Βοηθητικό προσωπικό

3 Βοηθοί Γραμματειακοί Λειτουργοί

Σημειώνεται ότι το Γραφείο χαρακτηρίζεται από την απουσία δομής και μόνιμου προσωπικού, που όχι μόνο δυσχεραίνει σημαντικά την εκτέλεση του έργου που έχει να επιτελέσει αλλά και στερεί γενικότερα από τη δημόσια υπηρεσία τη συσσώρευση γνώσης και εμπειρίας σε ένα τόσο σημαντικό και εξειδικευμένο τομέα. Αυτό επισημαίνεται και στην έκθεση του Γενικού Ελεγκτή για το 2014, όπου προτείνεται όπως «δημιουργηθεί δομή που θα καταστήσει τη στελέχωση του Γραφείου μόνιμη και θα διασφαλίσει τη συνέχεια, τη συνέπεια και την ομαλή λειτουργία του».

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ

Εντός του 2015 υποβλήθηκαν στο Γραφείο του Εφόρου 28 κοινοποιήσεις προγραμμάτων/ατομικών κρατικών ενισχύσεων για έκδοση απόφασης ή γνωμοδότησης, ανάλογα με την περίπτωση. Από αυτές εκδόθηκαν 4 αποφάσεις που αφορούσαν 17 Μέτρα Κρατικών Ενισχύσεων, ενώ τα υπόλοιπα 11 Μέτρα αξιολογήθηκαν και στάληκε σχετική επιστολή στην οικεία Αρμόδια Αρχή. Στον Πίνακα 1 πιο κάτω φαίνεται ο αριθμός των κοινοποιήσεων και η αντίστοιχη Αρμόδια Αρχή.

Πίνακας 1:

A/A	Αρμόδια Αρχή	Αριθμός Κοινοποιήσεων
1.	Τμήμα Γεωργίας Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος	4
2.	Υπουργείο Οικονομικών	3
3.	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	3
4.	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος	16
5.	Κυπριακός Οργανισμός Αναπτύξεως Γης	1
6.	Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	1
Σύνολο		33

5.1 Ανάλυση αποφάσεων που εκδόθηκαν κατά το 2015

Κατά τη διάρκεια του 2015 ο Έφορος εξέδωσε 4 αποφάσεις που αφορούσαν στα προγράμματα που παρατίθενται στον Πίνακα 2, ως ακολούθως:

Πίνακας 2:

Αριθμός Απόφασης	Τίτλος Προγράμματος Ενίσχυσης
	(i) Προγράμματα εκρίζωσης και επιτήρησης βρουκέλωσης βοοειδών και αιγοπροβάτων.
	(ii) Εφαρμογή του Έκτακτου Σχεδίου Δράσης για Καταπολέμηση και Έλεγχο σε περίπτωση που ενσκήψει Λοιμώδης Οζώδης Δερματίτιδα (ΛΟΔ) των βοοειδών στις υπό τον έλεγχο της Δημοκρατίας περιοχές, λαμβάνοντας υπόψη το ότι η ασθένεια έχει ήδη εκδηλωθεί στις κατεχόμενες περιοχές.
	(iii) Πρόγραμμα επιτήρησης ασθενειών των χοίρων (κλασική πανώλη, αφρικανική πανώλη, φυσαλιδώδης νόσος και νόσος του Aujeszky).
	(iv) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αναπαραγωγής.
	(v) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αυγοπαραγωγής.
358	(vi) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη κρεοπαραγωγής.
	(vii) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη γαλοπούλων κρεοπαραγωγής.
	(viii) Πρόγραμμα επιτήρησης της γρίπης των πτηνών σε πτηνά της οργανωμένης πτηνοτροφίας και άγρια πτηνά.
	(ix) Πρόγραμμα επιτήρησης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών.
	(x) Σχέδιο Ελέγχου Τρομώδους Νόσου Αιγοπροβάτων.
	(xi) Πρόγραμμα επιτήρησης φυματίωσης των βοοειδών.
	(xii) Πρόγραμμα επιτήρησης ασθενειών των ιπποειδών (αφρικανική πανώλη των ιπποειδών, λοιμώδης αναιμία των ιπποειδών και ιός του Δυτικού Νείλου).
	(xiii) Κρούσματα σε περίπτωση εμφάνισης ασθένειας που αναφέρεται σε έκτακτο σχέδιο δράσης.
	(xiv) Παρακολούθηση σχετικά με την αντοχή των ζωνοσογόνων βακτηρίων και των συμβιωτικών βακτηρίων στα αντιμικροβιακά.
359	Σχέδιο Κρατικών Ενισχύσεων των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, βάσει της Απόφασης 2012/21/ΕΕ για την Παροχή Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος.
360	Μονοεπιχειρησιακά Προγράμματα Κατάρτισης στην Κύπρο (ΚΕ).
361	Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Ενίσχυσης στους Συνδέσμους Προστασίας Φυτών για την περίοδο 2015 - 2018.

5.1.1 Περιγραφή Αποφάσεων

Σύντομη περιγραφή των Μέτρων ενίσχυσης, για τα οποία εκδόθηκε απόφαση εντός του 2015 παρατίθεται στη συνέχεια. Τα πλήρη κείμενα όλων των αποφάσεων, όπως δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας, είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Γραφείου (<http://www.publicaid.gov.cy>).

i. Τίτλος απόφασης:

Απόφαση Αρ. 358

- (i) Προγράμματα εκρίζωσης και επιτήρησης βρουκέλωσης βοοειδών και αιγοπροβάτων.
- (ii) Εφαρμογή του Έκτακτου Σχεδίου Δράσης για Καταπολέμηση και Έλεγχο σε περίπτωση που ενσκήψει Λοιμώδης Οζώδης Δερματίτιδα (ΛΟΔ) των βοοειδών στις υπό τον έλεγχο της Δημοκρατίας περιοχές, λαμβάνοντας υπόψη το ότι η ασθένεια έχει ήδη εκδηλωθεί στις κατεχόμενες περιοχές.
- (iii) Πρόγραμμα επιτήρησης ασθενειών των χοίρων (κλασική πανώλη, αφρικανική πανώλη, φουσαλιδώδης νόσος και νόσος του Aujeszky).
- (iv) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αναπαραγωγής.
- (v) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αυγοπαραγωγής.
- (vi) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη κρεοπαραγωγής.
- (vii) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη γαλοπούλων κρεοπαραγωγής.
- (viii) Πρόγραμμα επιτήρησης της γρίπης των πτηνών σε πτηνά της οργανωμένης πτηνοτροφίας και άγρια πτηνά.
- (ix) Πρόγραμμα επιτήρησης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών.
- (x) Σχέδιο Ελέγχου Τρομώδους Νόσου Αιγοπροβάτων.
- (xi) Πρόγραμμα επιτήρησης φυματίωσης των βοοειδών.
- (xii) Πρόγραμμα επιτήρησης ασθενειών των ιπποειδών (αφρικανική πανώλη των ιπποειδών, λοιμώδης αναιμία των ιπποειδών και ιός του Δυτικού Νείλου).
- (xiii) Κρούσματα σε περίπτωση εμφάνισης ασθένειας που αναφέρεται σε έκτακτο σχέδιο δράσης.
- (xiv) Παρακολούθηση σχετικά με την αντοχή των ζωνοσογόνων βακτηρίων και των συμβιωτικών βακτηρίων στα αντιμικροβιακά.

Είδος απόφασης: Θετική με όρους.

Αρμόδια Αρχή: Κτηνιατρικές Υπηρεσίες

Ημερομηνία έκδοσης: 15.6.2015

Διάρκεια: 2.5.2015-31.12.2019 [εκτός του υπό αριθμηση ανωτέρω (xiv) η έναρξη ισχύος του οποίου ήταν η 30.6.2015].

Προϋπολογισμός (σύνολο): €14.726.212. Ωστόσο, ως προς τα Προγράμματα ix και x ενδεχομένως να υπάρξει αυξομείωση +/- 30% αφού το κόστος των τιμών που αφορούν στις επιλέξιμες δαπάνες θα καθορίζεται σύμφωνα με τις προσφορές ή βάσει της εκτιμώμενης αξίας για συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Επίσης, σύμφωνα με την Αρμόδια Αρχή, οι δαπάνες σε περίπτωση εμφάνισης ασθένειας που αναφέρεται σε έκτακτο σχέδιο δράσης είναι αδύνατο να υπολογιστούν λόγω του ότι οι παράμετροι υπολογισμού των ενισχύσεων δεν είναι γνωστές εκ των προτέρων (είδη ασθενειών και έκταση εξάπλωσης τους).

Στόχος των πιο πάνω Μέτρων είναι η παραχώρηση αποζημιώσεων στους κτηνοτρόφους στο πλαίσιο της εφαρμογής προγραμμάτων πρόληψης και εκρίζωσης νόσων ζώων και πτηνών.

Συγκεκριμένα, στόχος είναι η αντιστάθμιση της απώλειας του ζωικού κεφαλαίου και η κάλυψη των δαπανών για: εξετάσεις και άλλα μέτρα ανίχνευσης, η αγορά και χορήγηση εμβολίων και φαρμάκων καθώς και η σφαγή και η καταστροφή των ζώων.

Όσον αφορά δικαιούχους, επιλέξιμες δαπάνες και ένταση της ενίσχυσης των Μέτρων ισχύουν τα εξής:

- (i) Δικαιούχοι των Μέτρων είναι κτηνοτρόφοι στις περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία, στις εκμεταλλεύσεις των οποίων διαπιστώνεται υποψία ή επιβεβαιώνεται η παρουσία της νόσου που καλύπτεται από τα Μέτρα.
- (ii) Επιλέξιμες δαπάνες και ένταση της ενίσχυσης:
 - (α) Παροχή αποζημίωσης η οποία αντιστοιχεί στο 100%, ανάλογα με το Μέτρο, της εκτιμώμενης αγοραίας αξίας των ζώων/πτηνών που κατάσχονται, λόγω του ότι είναι θετικά ή ύποπτα στην ασθένεια, ή της αγοραίας αξίας των αυγών που καταστρέφονται.
 - (β) Κάλυψη 100% των δαπανών για τα υλικά δειγματοληψίας, τη συλλογή και εργαστηριακή εξέταση των δειγμάτων από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες.
 - (γ) Αναφορικά με το πρόγραμμα εκρίζωσης και επιτήρησης βρουκέλωσης βοοειδών και αιγοπροβάτων, επιπρόσθετα, κάλυψη 100% των δαπανών σφαγής/θανάτωσης των ζώων καθώς και των δαπανών για δειγματοληψίες αίματος και γάλακτος.
 - (δ) Παροχή αποζημίωσης 100% για τα ζωικά προϊόντα (γάλα) που θα καταστραφούν ή και άλλα αντικείμενα (π.χ. ζωοτροφές), με βάση την αγοραία αξία τους.

Μετά από αξιολόγηση των Μέτρων ο Έφορος έκρινε ότι αυτά συνιστούν μεν κρατική ενίσχυση, σύμφωνα με το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, είναι όμως συμβατά με τον Κανονισμό 702/2014 με βάση τα εξής:

Οι υπό στοιχεία (β) και (γ) ως άνω επιλέξιμες δαπάνες των Μέτρων εμπίπτουν στο άρθρο 26 (1) του Κανονισμού 702/2014, σύμφωνα με το οποίο «ενισχύσεις σε ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή για τις δαπάνες πρόληψης, ελέγχου και εξάλειψης ασθενειών των ζώων ... και ενισχύσεις για την αποζημίωση των εν λόγω επιχειρήσεων για τις ζημιές που προκαλούνται από ασθένειες ζώων...» συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται από το Άρθρο 108, παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ. Η ένταση των ενισχύσεων είναι σύμφωνη με τις πρόνοιες του άρθρου 26 του Κανονισμού 702/2014 αφού η ακαθάριστη έντασή τους δεν υπερβαίνει το 100% των δαπανών και χορηγούνται σε είδος, μέσω επιδοτούμενων υπηρεσιών και δεν περιλαμβάνουν άμεσες χρηματικές πληρωμές σε παραγωγούς.

Η παράγραφος 7 του άρθρου 26 του Κανονισμού 702/2014 προβλέπει ότι «Όσον αφορά τα μέτρα πρόληψης, οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες: α) υγειονομικούς ελέγχους· β) αναλύσεις, συμπεριλαμβανομένων διαγνώσεων *in vitro*· γ) δοκιμές και άλλα μέτρα ανίχνευσης, καθώς και δοκιμές για ΜΣΕ και ΣΕΒ· δ) αγορά, αποθήκευση, διαχείριση και διανομή εμβολίων, φαρμάκων, θεραπευτικών ουσιών για ζώα· ε) προληπτική σφαγή ή θανάτωση ζώων ή καταστροφή ζωικών προϊόντων καθώς και καθαρισμό και απολύμανση της εκμετάλλευσης και του εξοπλισμού». Οι προαναφερθείσες επιλέξιμες δαπάνες των Μέτρων εμπίπτουν στο πεδίο της προαναφερθείσας παραγράφου του άρθρου 26. Επίσης, οι επιλέξιμες δαπάνες των Μέτρων που αφορούν σε έλεγχο και εξάλειψη των ασθενειών ζώων κρίνονται σύμφωνες με τις επιλέξιμες δαπάνες της παραγράφου 8 του ίδιου άρθρου, το οποίο απαριθμεί τις εν λόγω επιλέξιμες δαπάνες.

Πληρούται επίσης η πρόνοια της παραγράφου 10 του άρθρου 26 αφού τα Μέτρα αποτελούν τα επίσημα προγράμματα για την πρόληψη και εκρίζωση των νόσων στις οποίες αφορούν, τα οποία εκπονεί η Αρμόδια Αρχή της Κυπριακής Δημοκρατίας για θέματα ασθενειών των ζώων, δηλαδή οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες.

Στα Μέτρα περιλαμβάνεται επίσης πρόνοια ότι από τις αποζημιώσεις που θα χορηγούνται, δυνάμει των Μέτρων, θα αφαιρούνται ποσά που ενδεχομένως έχουν εισπραχθεί στο πλαίσιο καθεστώτων ασφάλισης καθώς και δαπάνες που δεν πραγματοποιήθηκαν, λόγω των νόσων που καλύπτουν τα Μέτρα. Ως εκ τούτου πληρούται η σχετική διάταξη στην παράγραφο 13 του άρθρου 26 του Κανονισμού 702/2014.

Ωστόσο, ο Έφορος προέβη στις ακόλουθες επισημάνσεις:

Σύμφωνα με την παράγραφο 9 του άρθρου 26:

«Όσον αφορά τις ενισχύσεις για την αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν από ασθένειες ζώων... η αποζημίωση πρέπει να υπολογίζεται μόνο σε σχέση με: α) την αγοραία αξία των ζώων που έχουν σφαγεί, θανατωθεί ή πεθάνει ή των ζωικών προϊόντων ... που καταστράφηκαν ... Η αγοραία αξία καθορίζεται με βάση την αξία των ζώων, προϊόντων ... αμέσως πριν δημιουργηθεί ή επιβεβαιωθεί οποιαδήποτε υποψία προσβολής από τη ζωική ασθένεια...»

Ως εκ τούτου, οι πρόνοιες στα Μέτρα ως προς τον χρόνο καθορισμού (εκτίμησης) της αγοραίας αξίας των ζώων που έχουν σφαγεί, θανατωθεί ή πεθάνει ή των ζωικών προϊόντων (π.χ. γάλα, κρέας ζώων που έχουν σφαγεί) που καταστράφηκαν για σκοπούς αποζημίωσης των δικαιούχων («βάση την αγοραία αξία των ζώων και των αυγών την ημέρα της λήψης») θα έπρεπε να προσαρμοστεί ανάλογα. Επεσήμανε περαιτέρω ότι η μεθοδολογία υπολογισμού της «αγοραίας αξίας» από την Αρμόδια Αρχή θα είναι τέτοια, ώστε να αποκλείεται η υπεραποζημίωση, δηλαδή η ένταση της ενίσχυσης να μην είναι πέραν του 100%.

Σύμφωνα με το εδάφιο β) της παραγράφου 9 του άρθρου 26 του Κανονισμού 702/2014, για την αποκατάσταση ζημιών από ασθένειες ζώων, προβλέπονται αποζημιώσεις για απώλεια εισοδήματος, λόγω υποχρεώσεων υγειονομικής απομόνωσης και δυσχερειών ανασύστασης του ζωικού κεφαλαίου. Ωστόσο, ο πιο πάνω Κανονισμός δεν περιλαμβάνει παραδείγματα για το τι μπορεί να λαμβάνεται υπόψη ως απώλεια εισοδήματος και επομένως επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια κάθε κράτους μέλους να το καθορίσει ανάλογα με την περίπτωση. Στο πλαίσιο αυτό, ο Έφορος έκρινε ότι η καταστροφή ποσοτήτων αυγών αποτελεί απώλεια εισοδήματος, λόγω των υποχρεώσεων απομόνωσης που επέβαλαν οι δημόσιες αρχές.

Με βάση την υποπαράγραφο στο εδάφιο β) της παραγράφου 9 του ίδιου άρθρου, το ποσό για απώλεια εισοδήματος «μειώνεται κατά το ποσό που αντιστοιχεί στα άμεσα έξοδα που δεν πραγματοποιήθηκαν λόγω της ασθένειας των ζώων ..., τα οποία διαφορετικά θα είχαν πραγματοποιηθεί από το δικαιούχο». Ως εκ τούτου, οι αποζημιώσεις στο πλαίσιο των Μέτρων για την εν λόγω απώλεια εισοδήματος θα μειώνονται κατ' εφαρμογή της πρόνοιας αυτής.

Η καταστροφή άλλων αντικειμένων (π.χ. ζωοτροφές) δεν καλύπτονται από το άρθρο 26 (9) αφού δεν εμπίπτουν «στα ζωικά προϊόντα» ούτε συνιστούν «απώλεια εισοδημάτων λόγω υποχρεώσεων υγειονομικής απομόνωσης». Θα ενέπιπταν εάν αποτελούσαν ξεχωριστό αντικείμενο παραγωγής και εισοδήματος του δικαιούχου.

Όσον αφορά την καταβολή αποζημίωσης που αντιστοιχεί στο 100% της εκτιμώμενης αγοραίας αξίας των ζώων, τα οποία θα θανατωθούν/σφαγούν, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Παραρτήματος VII, Κεφάλαιο Α, Σημείο 2.1 του Κανονισμού 999/2001, λόγω του ότι είναι θετικά ή ύποπτα στις ασθένειες που αφορά ο Κανονισμός αυτός, στα Μέτρα, θα ισχύουν τα πιο κάτω, όπου υφίσταται ως νομική βάση, μεταξύ άλλων, το άρθρο 13 του ως άνω Κανονισμού, το οποίο προβλέπει ότι:

«Οι ιδιοκτήτες αποζημιώνονται αμελλητί για την απώλεια των ζώων που θανατώνονται ή τα προϊόντα ζωικής προέλευσης που καταστρέφονται κατά το άρθρο 12 παράγραφος 2 και την παράγραφο 1 στοιχείο α) και γ) του παρόντος άρθρου».

Με βάση την Απόφαση της Επιτροπής για το καθεστώς NN 47/2006 (ex N 445/2006) – United Kingdom – Cattle Compensation Scheme: Bovine TB, Brucellosis, BSE and EBL (England), οι αποζημιώσεις προς τους γεωργούς για τα ζώα που κατάσχονται, στο πλαίσιο προγραμμάτων για τις ασθένειες που περιλαμβάνονται στον Κανονισμό 999/2001, δεν αποτελούν κρατική ενίσχυση και επομένως όπου στα Μέτρα προβλέπονται αποζημιώσεις για την αξία των ζώων που κατάσχονται με βάση τις ως άνω πρόνοιες του Κανονισμού 999/2001, δεν υφίσταται κρατική ενίσχυση, με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

Στα Μέτρα θα έπρεπε να προστεθεί πρόνοια με βάση την παράγραφο 12 του άρθρου 26 ότι δεν θα χορηγείται καμία μεμονωμένη ενίσχυση, όταν διαπιστώνεται ότι η ασθένεια των ζώων προκλήθηκε εσκεμμένα ή από αμέλεια του δικαιούχου.

Ως προς το ενδεχόμενο να υπάρχει αυξομείωση +/- 30% στον προϋπολογισμό ορισμένου ή ορισμένων από τα Μέτρα, επεστήθη η προσοχή της Αρμόδιας Αρχής στο άρθρο 4 (2) (α) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, με βάση το οποίο, εάν ο προϋπολογισμός ενός Μέρους ενισχύσεων αυξηθεί πέραν του 20%, αυτό συνιστά μεταβολή υφιστάμενης ενίσχυσης. Συνεπώς, θα επιβάλλεται η έκδοση νέας Απόφασης από τον Έφορο, δυνάμει του άρθρου 10(5)(β) του Νόμου και κοινοποίηση συνοπτικών πληροφοριών στην Επιτροπή, με βάση το άρθρο 9 του Κανονισμού 702/2014.

Αναφορικά με το Μέτρο «Κρούσματα σε περίπτωση εμφάνισης ασθένειας που αναφέρεται σε έκτακτο σχέδιο δράσης», για να πληρούνται και ως προς αυτό η προπαρατεθείσα πρόνοια του άρθρου 5 (1) του Κανονισμού 702/2014 (εκ των προτέρων καθορισμός του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης, ώστε η ενίσχυση να είναι διαφανής) θα έπρεπε να περιληφθεί, έστω ενδεικτικά, κατ'ελάχιστον, προϋπολογισμός με βάση τα όσα αναφέρονται ανωτέρω για τις επιλέξιμες δαπάνες και κόστος για τα υπόλοιπα Μέτρα.

Η Αρμόδια Αρχή θα πρέπει να διασφαλίζει ότι όσον αφορά το «Σχέδιο Ελέγχου Τρομώδους Νόσου Αιγοπροβάτων» τα ενώτια δειγματοληψίας και οι ενδοστομαχικοί βόλοι τοποθετούνται μόνο σε ζώα που προορίζονται για αναπαραγωγικούς σκοπούς. Σε διαφορετική περίπτωση η Αρμόδια Αρχή θα λαμβάνει τα δέοντα μέτρα για ανάκτηση της ενίσχυσης. Νοείται ότι τα ενώτια δειγματοληψίας και οι ενδοστομαχικοί βόλοι δεν αποτελούν επιλέξιμη δαπάνη σε καμία άλλη περίπτωση στο πλαίσιο της εφαρμογής των Μέτρων.

Οι εργαστηριακές και γονοτυπικές αναλύσεις (όπως συλλογή και εργαστηριακή εξέταση των δειγμάτων αίματος και γάλακτος) θα εφαρμόζονται μόνο για τις ασθένειες που καλύπτονται από τα Μέτρα.

Η καταστροφή αντικειμένων (π.χ. ζωοτροφές) δεν καλύπτονται από το άρθρο 26 (9) αφού δεν εμπίπτουν «στα ζωικά προϊόντα» ούτε συνιστούν «απώλεια εισοδημάτων λόγω υποχρεώσεων υγειονομικής απομόνωσης». Η παραχώρηση ενίσχυσης ως προς τα αντικείμενα αυτά είναι δυνατή μόνο στο πλαίσιο του κανόνα de minimis, με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) 1408/2013. Επίσης, στο πεδίο εφαρμογής των Μέτρων δεν θα εμπίπτουν δραστηριότητες πέραν της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων, με βάση το άρθρο 1 (α) (i) του Κανονισμού 702/2014 (π.χ. ζώα σε ζωολογικούς κήπους ή που χρησιμοποιούνται για ιπποδρομίες).

Αναφορικά με τις ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί πριν την ημερομηνία έκδοσης της Απόφασης του Εφόρου θα έπρεπε είτε να λογιστούν ως ενισχύσεις de minimis, με βάση τον Κανονισμό 1408/2013 είτε να κοινοποιηθούν ως καθεστώτα ενισχύσεων, μέσω του Γραφείου του Εφόρου, στην Επιτροπή για αξιολόγηση και έγκριση με βάση το Άρθρο 108 της ΣΛΕΕ. Το ίδιο ισχύει και για τις επιλέξιμες δαπάνες των προγραμμάτων ως προς τις οποίες ο Έφορος έκρινε ότι δεν εμπίπτουν στο άρθρο 26 του Κανονισμού 702/2014.

ii. Τίτλος απόφασης:

Απόφαση Αρ. 359: Σχέδιο Κρατικών Ενισχύσεων των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, βάσει της Απόφασης 2012/21/ΕΕ για την Παροχή Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος.

Είδος απόφασης: Θετική υπό όρους

Αρμόδια Αρχή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Ημερομηνίες έκδοσης: 23 Ιουνίου 2015.

Διάρκεια: Η κρατική ενίσχυση αφορά περίοδο 3 ετών. Η ενίσχυση ανά δικαιούχο θα αξιολογείται ανά έτος σύμφωνα με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του ως αυτές περιγράφονται στο παρόν Μέρος της Απόφασης.

Προϋπολογισμός: €2 εκ. περίπου - αφορά δε τα Ιδρύματα στα οποία το ποσό της κρατικής ενίσχυσης υπερβαίνει τις €500.000.

Το Μέτρο είχε ως σκοπό την παροχή στην Αρμόδια Αρχή της δυνατότητας χορήγησης κρατικής ενίσχυσης, ως αντιστάθμισης για την ίδρυση, λειτουργία ή επέκταση προγραμμάτων από φορείς που παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας, οι οποίες θεωρούνται αναγκαίες, σύμφωνα με την κοινωνικοοικονομική κατάσταση που επικρατεί στην Κύπρο.

Η κρατική ενίσχυση μπορεί να λάβει τις εξής μορφές: (i) χορηγία που καλύπτει έξοδα λειτουργίας (μισθοί, τρόφιμα κλπ), δαπάνες αγοράς εξοπλισμού και δαπάνες για ανέγερση/επέκταση/αγορά κτηρίων (ii) παραχώρηση κρατικής γης (iii) οποιαδήποτε άλλη μορφή ενίσχυσης που θα κριθεί αναγκαία.

Η παροχή κρατικής ενίσχυσης, στο πλαίσιο του Μέτρου, θα γίνεται στη βάση Συμφωνίας Ανάθεσης με το δικαιούχο της ενίσχυσης, η οποία θα εξειδικεύει τις υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας για τις οποίες θα χορηγείται η ενίσχυση.

Δικαιούχοι του Μέτρου είναι φορείς όπως, σωματεία και ιδρύματα, που ασχολούνται κατά κύριο λόγο και συστηματικά με την εθελοντική προσφορά κοινωνικής φροντίδας και τη λειτουργία προγραμμάτων, με σκοπό την αντιμετώπιση κοινωνικών αναγκών του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου ή συγκεκριμένων ομάδων του πληθυσμού, και δεν έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα.

Σύμφωνα με το Μέτρο, η Αρμόδια Αρχή δύναται να καθορίζει προτεραιότητες και κριτήρια στους τομείς που επιχορηγούνται, ανάλογα με τις εκάστοτε κοινωνικές ανάγκες, συνθήκες και τάσεις που επικρατούν στην Κύπρο. Ένας φορέας, εφόσον πληροί τα κριτήρια ανάθεσης της υπό εξέταση υπηρεσίας θα δύναται να λάβει τις ως άνω ενισχύσεις. Η μέγιστη ένταση της ενίσχυσης για τη συνολική δαπάνη ανέγερσης/επέκτασης/αγοράς κτηρίου θα είναι μέχρι 50%, με ανώτατο όριο χορηγίας τις €200.000.

Στο Μέτρο ορίζεται επίσης ότι, η κρατική ενίσχυση δε θα ξεπερνά το «ετήσιο καθαρό κόστος της ΥΓΟΣ», δηλαδή τη διαφορά μεταξύ των δαπανών που συνδέονται με την ΥΓΟΣ και τα έσοδα που προκύπτουν από αυτήν. Προνοείται ακόμα ότι, το ύψος της συνολικής χορηγίας που παραχωρείται στο συγκεκριμένο φορέα (δικαιούχο) δεν θα υπερβαίνει το ύψος του προϋπολογιζόμενου ελλείμματος πέραν του συνυπολογισμού όλων των άλλων κρατικών ενισχύσεων που έλαβε ο φορέας.

Ο Έφορος αξιολόγησε το Μέτρο με βάση το κοινοτικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας και ειδικότερα την Απόφαση ΥΓΟΣ.

Κρίθηκε ότι η μεθοδολογία υπολογισμού της αντιστάθμισης, η οποία συνίσταται στην κάλυψη του προϋπολογιζόμενου ελλείμματος κατά την εκτέλεση των προγραμμάτων του κάθε δικαιούχου, τα οποία ενέκρινε η Αρμόδια Αρχή ως υπηρεσίες ΥΓΟΣ, πληροί την πρόνοια του άρθρου 5 της Απόφασης ΥΓΟΣ, το οποίο προβλέπει ότι το ποσό της αντιστάθμισης δεν θα υπερβαίνει εκείνο που απαιτείται για να καλυφθεί το καθαρό κόστος εκτέλεσης των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας. Επίσης πληρούται η προϋπόθεση στην παράγραφο 3 του άρθρου 5 της Απόφασης ΥΓΟΣ ότι «ο υπολογισμός του κόστους γίνεται σύμφωνα με τις γενικά αποδεκτές αρχές λογιστικής». Αυτό διασφαλίζεται τόσο με βάση τους εξελεγχμένους λογαριασμούς από ανεξάρτητο εγκεκριμένο ελεγκτή όσο και τις οικονομικές καταστάσεις που απαιτούνται προς έλεγχο από την Αρμόδια Αρχή.

Ο Έφορος, ωστόσο, επεσήμανε πως η Αρμόδια Αρχή θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύει, κατά την εφαρμογή του Μέτρου, ότι η χορηγηθείσα αντιστάθμιση αντιστοιχεί στις καθαρές δαπάνες, οι οποίες υπολογίζονται βάσει των παραμέτρων που καθορίζονται με ακρίβεια και αναγράφονται στην πράξη ανάθεσης (Συμφωνία Ανάθεσης) και δεν υφίσταται υπεραντιστάθμιση.

iii. Τίτλος απόφασης:**Απόφαση Αρ. 360** Μονοεπιχειρησιακά Προγράμματα Κατάρτισης στην Κύπρο**Είδος απόφασης:** Θετική**Αρμόδια Αρχή:** Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού**Ημερομηνία έκδοσης:** 26.6.2015**Διάρκεια:** Μέχρι 30.6.2021**Προϋπολογισμός:** €8.000.000. (ετήσιος προϋπολογισμός)

Το Μέτρο αποσκοπούσε στην παροχή κινήτρων σε εργοδότες για τον σχεδιασμό, την οργάνωση και την εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης, σύμφωνα με προϋποθέσεις και κριτήρια που καθορίζει η Αρμόδια Αρχή, για κάλυψη αναγκών κατάρτισης των εργοδοτούμενων τους, αποβλέποντας στην αύξηση της παραγωγικότητας και κατ' επέκταση βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεών τους, στην πρόληψη της ανεργίας, στη διατήρηση θέσεων εργασίας και στη δημιουργία καλύτερων προοπτικών απασχόλησης.

Δικαιούχοι του Μέτρου είναι επιχειρήσεις/οργανισμοί που ασκούν δραστηριότητες σε περιοχές που ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία. Στο Μέτρο διευκρινίζεται ότι, ο εργοδότης δυνατό να αποτελεί επιχείρηση που ασκεί οικονομική δραστηριότητα ή άλλη οντότητα που δεν ασκεί οικονομική δραστηριότητα.

Εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής του Μέτρου η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Επίσης δεν μπορούν να λάβουν ενίσχυση τα αυτοτελώς εργαζόμενα άτομα για συμμετοχή τους σε προγράμματα κατάρτισης στο πλαίσιο του Σχεδίου.

Οι επιλέξιμες δαπάνες του Μέτρου είναι:

- (i) το κόστος εκπαιδευτών εργοδοτούμενων της επιχείρησης ή το ποσό χρέωσης από τον εκπαιδευτή που δεν είναι εργοδοτούμενος της επιχείρησης, για εφαρμογή του προγράμματος.
- (ii) τα έξοδα μετακίνησης εκπαιδευτών από το εξωτερικό, εξαιρουμένων των εξόδων διαμονής και διατροφής,
- (iii) άλλες τρέχουσες δαπάνες (κόστος για εκπαιδευτικά βοηθήματα, αναλώσιμα υλικά, εφόδια που σχετίζονται άμεσα με το πρόγραμμα, καθώς και ενοίκιο αίθουσας και εξοπλισμού).
- (iv) διοικητικές δαπάνες (το κόστος του χρόνου που αφιερώνει η επιχείρηση/οργανισμός για την οργάνωση, εποπτεία, εφαρμογή και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του προγράμματος).
- (iv) κόστος προσωπικού καταρτιζομένων (λαμβάνονται υπόψη μόνο οι ώρες από τον εργάσιμο χρόνο κατά τις οποίες οι καταρτιζόμενοι συμμετείχαν στο πρόγραμμα κατάρτισης αφού αφαιρεθούν οι τυχόν ώρες παραγωγικής εργασίας).

Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 50% των επιλέξιμων δαπανών, η οποία ισχύει χωρίς διάκριση για όλους τους δικαιούχους, νοουμένου ότι δεν υπερβαίνει τα ανώτατα ποσά επιχορήγησης που καθορίζει η Αρμόδια Αρχή.

Ο Έφορος, αφού αξιολόγησε το Μέτρο, το έκρινε ως συμβατό με τον Κανονισμό 651/2014 της Επιτροπής και ειδικότερα το άρθρο 31 για τις ενισχύσεις για επαγγελματική κατάρτιση. Επίσης, το Μέτρο, κατά το μέρος που αφορά δικαιούχους, οι οποίοι δε συνιστούν επιχείρηση, ή δικαιούχους, οι οποίοι συνιστούν μεν επιχείρηση, αλλά ασκούν τέτοιες δραστηριότητες οι οποίες δε νοθεύουν τον ανταγωνισμό σε βαθμό που να επηρεάζονται οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές, δε συνιστά κρατική ενίσχυση καθώς δεν πληροί σωρευτικά όλες τις προϋποθέσεις του Άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

Υπέδειξε ωστόσο πως όταν η εφαρμογή των προγραμμάτων γίνεται από Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) και Εκπαιδευτές Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΕΚ) που δεν είναι εργοδοτούμενοι της επιχείρησης, οι οποίοι ασκούν οικονομικές δραστηριότητες, οι χρεώσεις αυτών δύναται να ελέγχονται από τους αρμόδιους λειτουργούς της Αρμόδιας Αρχής ότι είναι αγοραίες ή/και οι πλέον συμφέρουσες, ώστε να αποφεύγεται το ενδεχόμενο υπεραποζημίωσης/υπεραντιστάθμισης.

iv Τίτλος απόφασης:

Απόφαση Αρ. 361 Σχέδιο παροχής οικονομικής ενίσχυσης στους συνδέσμους προστασίας φυτών για την περίοδο 2015 – 2018.

Είδος απόφασης: Θετική υπό όρους

Αρμόδια Αρχή: Τμήμα Γεωργίας

Ημερομηνία Έκδοσης: 15.07.2015

Διάρκεια: Μέχρι 31.12.2018

Προϋπολογισμός: €300.000

Σκοπός του Μέτρου ήταν η χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης στους Συνδέσμους Προστασίας Φυτών για αγορά των κατάλληλων υπηρεσιών και μέσων φυτοπροστασίας για τους παραγωγούς – μέλη τους για την επίτευξη των στόχων τους, που επικεντρώνονται κυρίως στη διασφάλιση ορθότερης και αποτελεσματικότερης προστασίας των καλλιεργειών τους από κοινούς εχθρούς και ασθένειες μέσα από ομαδικές και συντονισμένες δράσεις.

Δικαίωμα συμμετοχής στο Μέτρο είχαν οι Σύνδεσμοι, η ίδρυση και λειτουργία των οποίων διέπεται από τις διατάξεις των περί Ιδρύσεως των Συνδέσμων Προστασίας Φυτών Νόμων του 1972 έως 2007, καθώς και αυτών που θα διέπονται από το Νόμο Ν.72(Ι)/2014, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται. Σύμφωνα με το άρθρο 28 του Ν. 72(Ι)/2014, οι Σύνδεσμοι, που ιδρύθηκαν και λειτουργούν δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 26 των καταργηθέντων περί Ιδρύσεως των Συνδέσμων Προστασίας Φυτών Νόμων του 1972 έως 2007, συνεχίζουν να λειτουργούν, υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί συμμορφώνονται με τις διατάξεις του Ν. 72(Ι)/2014, εντός 24 μηνών από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του. Οι Σύνδεσμοι έχουν υπόσταση νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με δραστηριοποίηση σε «γεωργική περιφέρεια», που ευρίσκεται στα όρια μιας ή περισσότερων κοινοτήτων και με παραγωγούς – μέλη, που ασχολούνται στους συγκεκριμένους τομείς της γεωργίας, για τους οποίους ιδρύθηκε ο Σύνδεσμος και δύνανται να επωφελούνται από τις δραστηριότητες του Συνδέσμου. Δικαιούχοι του Μέτρου είναι επίσης οι παραγωγοί-μέλη των Συνδέσμων, οι οποίοι δυνατό να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ασχολούνται με την παραγωγή γεωργικών προϊόντων εντός της «γεωργικής περιφέρειας» και χαρακτηρίζονται ως ΜΜΕ. Το Μέτρο περιορίζε-

ται στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων.

Η ένταση της ενίσχυσης και οι επιλέξιμες δαπάνες είναι:

- Οικονομική ενίσχυση μέχρι 30% της αξίας αγοράς φυτοπροστατευτικών μέσων για μαζική παγίδευση ή παρακολούθηση εντόμων γεωργικής σημασίας και για την αγορά φυτοπροστατευτικών προϊόντων που χρησιμοποιούνται για βιολογικές καλλιέργειες.
- Οικονομική ενίσχυση μέχρι 50% για δαπάνες εκμίσθωσης υπηρεσιών για ομαδικούς ψεκασμούς για αντιμετώπιση ασθενειών.
- Οικονομική ενίσχυση μέχρι 30% για ελεγκτικά/λογιστικά έξοδα. Οικονομική ενίσχυση μέχρι 100% για υπηρεσίες ταμεία.
- Οικονομική ενίσχυση μέχρι 100% για δαπάνες αγοράς και έκδοσης εντύπου και ηλεκτρονικού υλικού.
- Οικονομική ενίσχυση μέχρι 20% για κάθε Σύνδεσμο για έξοδα αποθήκευσης περιουσιακών του στοιχείων.

Το Μέτρο εγκρίθηκε από τον Έφορο, βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014.

5.2 Αξιολόγηση κοινοποιηθέντων μέτρων και έκδοση γνωμάτευσης

Σημαντικό μέρος του έργου που επιτελέστηκε στη διάρκεια του 2015 αφορούσε τη μελέτη και αξιολόγηση Μέτρων που κοινοποιήθηκαν από τις Αρμόδιες Αρχές στο Γραφείο του Εφόρου για γνωμάτευση. Συγκεκριμένα, σε 55 περιπτώσεις, οι Αρμόδιες Αρχές έλαβαν γνωμάτευση, στις οποίες παρατέθηκαν αναλυτικά οι απόψεις του Εφόρου κατά πόσο ένα Μέτρο συνιστούσε ή όχι κρατική ενίσχυση. Επιπρόσθετα, σε αρκετές περιπτώσεις, υποβλήθηκαν εισηγήσεις σε Αρμόδιες Αρχές για τη διαμόρφωση σχεδίων, ούτως ώστε αυτά να καταστούν συμβατά με το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις.

Παρατίθεται στη συνέχεια συνοπτική περιγραφή των πλέον σημαντικών γνωματεύσεων:

5.2.1 Σχέδιο δανειοδότησης για επαγγελματική δραστηριοποίηση των επιστημόνων

Το Υπουργείο Οικονομικών με επιστολή του ημερομηνίας 7 Ιουλίου 2015 κοινοποίησε στον Έφορο σχετική με το πιο πάνω θέμα επιστολή του Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών ζητώντας τις απόψεις του σε σχέση με τις πρόνοιες του προτεινόμενου Σχεδίου.

Ο Έφορος έκρινε ότι η χορήγηση δανείων σε επιχειρήσεις με όρους ευνοϊκότερους από αυτούς που επικρατούν στην ελεύθερη αγορά θεωρείται κρατική ενίσχυση, εφόσον, ικανοποιούνται όλες οι προϋποθέσεις, που θέτει το άρθρο 107 (1) της ΣΛΕΕ.

Στο προτεινόμενο Σχέδιο του Κεντρικού Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών, οι προϋποθέσεις αυτές ικανοποιούνταν ως ακολούθως:

- α) Το Μέτρο θα χορηγείτο με κρατικούς πόρους, δηλαδή με πόρους του Κεντρικού Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών, ο οποίος αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, κατόπιν έγκρισής του από το Υπουργείο Οικονομικών.

- β) Το Μέτρο θα προσέδιδε οικονομικό πλεονέκτημα στις νεοσύστατες επιχειρήσεις, που θα δημιουργούνταν από νέους επιστήμονες, καθότι θα τους εξασφάλιζε χρηματοδότηση με όρους ευνοϊκότερους από αυτούς που επικρατούν στην αγορά.
- γ) Το Μέτρο ήταν επιλεκτικό, καθότι απευθυνόταν σε ένα τμήμα των κυπριακών επιχειρήσεων, δηλαδή στις νεοσύστατες επιχειρήσεις, που θα δημιουργούνταν από νέους επιστήμονες.
- δ) Το Μέτρο ήταν ικανό να νοθεύσει τον ανταγωνισμό σε βαθμό επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών, αφού, όντας ανοιχτό σε όλους τους οικονομικούς κλάδους, θα ευνοούσε, προφανώς, και επιχειρήσεις, που εμπλέκονταν σε ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

Συνεπώς το Μέτρο, αφού συνιστούσε κρατική ενίσχυση, μπορούσε να εφαρμοστεί μόνον εφόσον προσαρμοζόταν σε μία από τις συγκεκριμένες νομικές βάσεις συμβατότητας των κρατικών ενισχύσεων με την εσωτερική αγορά.

Ο Έφορος, δεδομένου ότι το ύψος των δανείων ήταν χαμηλό (μέχρι €25.000 ανά δικαιούχο), εισηγήθηκε όπως το Μέτρο τεθεί σε εφαρμογή με βάση τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 για ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis), ο οποίος θέτει ως όριο ενισχύσεων τις €200.000 ανά επιχείρηση εντός μίας τριετίας.

Στο άρθρο 4(3) του υπό αναφορά Κανονισμού παρατίθενται οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να υπολογισθεί το στοιχείο ενίσχυσης, που υπάρχει στα επιδοτούμενα δάνεια και το οποίο ονομάζεται «Ακαθάριστο Ισοδύναμο Επιχορήγησης» (ΑΙΕ). Υποδείχθηκε πως εάν ακολουθηθεί μία εκ των δύο μεθοδολογιών, που αναφέρονται στον Κανονισμό τότε το δάνειο μπορεί να θεωρηθεί ως διαφανής μορφή ενίσχυσης και συνεπώς να υπαχθεί στον Κανονισμό de minimis.

Η πρώτη μεθοδολογία που συστήθηκε, λόγω της ευκολίας στην εφαρμογή της, ήταν να χορηγηθούν τα δάνεια με εξασφαλίσεις που θα καλύπταν τουλάχιστον το 50% του δανείου. Σε αυτήν την περίπτωση το ΑΙΕ θα ήταν το 40% του ποσού του δανείου, εάν η περίοδος αποπληρωμής ανερχόταν σε 10 έτη (συμπεριλαμβανομένης της περιόδου χάριτος) ή το 20% του ποσού του δανείου, εάν η περίοδος ανερχόταν σε 5 έτη.

Σε περίπτωση που η Αρμόδια Αρχή δεν επιθυμούσε να τηρήσει τους πιο πάνω περιορισμούς, που αφορούν στις εξασφαλίσεις ή/και την ανώτατη περίοδο αποπληρωμής (10 έτη), τότε απέμενε η πιο σύνθετη μεθοδολογία [άρθρο 4(3)(γ) του υπό αναφορά Κανονισμού], όπου το ΑΙΕ υπολογίζεται για κάθε δάνειο ξεχωριστά ως η διαφορά μεταξύ του επιτοκίου, με το οποίο δίδεται το δάνειο και του «επιτοκίου αναφοράς» για το συγκεκριμένο δάνειο. Τα επιτόκια αναφοράς είναι τα ενδεικτικά επιτόκια, που ισχύουν συνολικά στην ΕΕ και τα οποία υπολογίζονται με καθορισμένη μεθοδολογία.

Προαπαιτούμενος όρος και για τις δύο πιο πάνω επιλογές υπολογισμού του ΑΙΕ τίθεται η μη προηγούμενη υπαγωγή του δικαιούχου σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας ούτε επίσης η εκπλήρωση των προϋποθέσεων της εθνικής νομοθεσίας για να υπαχθεί σε τέτοια διαδικασία. Για τις μεγάλες επιχειρήσεις τίθεται ο πρόσθετος όρος της ελάχιστης πιστοληπτικής ικανότητας, η οποία πρέπει να είναι τουλάχιστον Β -.

Επισημάνθηκε πως κατά τη συμπλήρωση της αίτησης από τον πελάτη, που θα επιθυμούσε να συνάψει δάνειο στο πλαίσιο του Σχεδίου, θα έπρεπε απαραίτητα να προσκομιζόταν μια υπεύθυνη δήλωση, με την οποία ο πελάτης θα παρουσίαζε τις τυχόν ενισχύσεις de minimis, που έλαβε κατά τα τελευταία τρία οικονομικά έτη, ούτως ώστε να μπορεί να διαπιστωθεί κατά πόσο δικαιούτο να λάβει επιπλέον ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, υπό τη μορφή επιδότησης επιτοκίου.

Τέλος, υπογραμμίστηκε ότι σε περίπτωση που ο Φορέας προτίθεται να χορηγήσει δάνεια και στους τομείς της γεωργίας ή της αλιείας, τότε θα έπρεπε να επικοινωνήσει προηγουμένως με το Τμήμα Γεωργίας ή Αλιείας, αντιστοίχως, καθότι σε αυτούς τους τομείς εφαρμόζονται διαφορετικοί Κανονισμοί de minimis, οι οποίοι θέτουν εθνικά σωρευτικά όρια για το σύνολο των δικαιούχων ενώ για την απόφαση για χορήγηση ενισχύσεων de minimis απαιτείται η εκ των προτέρων έγκριση της Γενικής Διευθύντριας του Υπουργείου.

5.2.2 Κρατικές ενισχύσεις που προκύπτουν από την ιδιωτικοποίηση της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (ΑΤΗΚ)

Κατόπιν συσκέψεων μεταξύ εκπροσώπων των γραφείων του Εφόρου Αποκρατικοποιήσεων και του Εφόρου, απεστάλη στις 14 Οκτωβρίου 2015 επιστολή προς τον Έφορο Αποκρατικοποιήσεων, στην οποία αναλύονται τα θέματα κρατικών ενισχύσεων που προκύπτουν ή ενδέχεται να προκύψουν κατά την διαδικασία αποκρατικοποίησης της ΑΤΗΚ.

Αρχικά εφιστάται η προσοχή στην υποχρεωτική, βάσει της ΣΛΕΕ, διαδικασία της εκ των προτέρων κοινοποίησης μιας κρατικής ενίσχυσης στην Επιτροπή προς έγκριση. Η πιστή τήρηση της διαδικασίας που αποτελεί τον μοναδικό τρόπο νομιμοποίησης μιας πιθανής κρατικής ενίσχυσης είναι ιδιαίτερα κρίσιμη ιδίως σε σημαντικές υποθέσεις, όπως η αποκρατικοποίηση ενός μεγάλου ημικρατικού οργανισμού.

Στη συνέχεια παρατίθενται οι πρόνοιες των κρατικών ενισχύσεων σε θέματα αποκρατικοποιήσεων, οι οποίες αφορούν στη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων σε δύο επίπεδα:

α) Στο επίπεδο της ίδιας της διαδικασίας πώλησης, κατά την οποία μπορεί να χορηγείται κρατική ενίσχυση στον αγοραστή ή/και στην πωλούμενη επιχείρηση. Συνοπτικά αναφέρεται ότι η περίπτωση κρατικής ενίσχυσης μπορεί κατά κανόνα να αποκλειστεί, όταν η πρόσκληση για την υποβολή προσφορών είναι ανοιχτή και διαφανής, η εταιρεία πωλείται στον πλειοδότη χωρίς την επιβολή όρων που δε θα επέβαλλε ένας ιδιώτης πωλητής και όταν δίδεται στους υποψηφίους αρκετός χρόνος για πληροφόρηση και κατάλληλη αξιολόγηση της εταιρείας.

Με βάση τα στοιχεία που είχαν δοθεί στο γραφείο μας, η διαδικασία πώλησης της ΑΤΗΚ, που είχε προγραμματιστεί, τηρούσε τις πιο πάνω αρχές και εφόσον αυτές θα τηρούνταν και στην πράξη, δε θα ετίθετο ζήτημα κρατικής ενίσχυσης. Παρά ταύτα, λόγω της σημασίας του θέματος, προτάθηκε από τον Έφορο η κοινοποίηση της υπόθεσης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για λόγους νομικής ασφάλειας.

β) Στο προπαρασκευαστικό επίπεδο, που προηγείται της πώλησης, έτσι ώστε η επιχείρηση να καταστεί πιο ελκυστική για τους δυνητικούς επενδυτές. Σε αυτό το επίπεδο ηγέρθησαν τα εξής ζητήματα:

- Η κρατική εγγύηση για το υφιστάμενο έλλειμμα του ταμείου συντάξεων της ΑΤΗΚ, σε περίπτωση κατά την οποία στο μέλλον η εταιρεία καταστεί αφερέγγυα. Το σημερινό έλλειμμα υπολογίζεται σε €160 εκ. και πρόκειται να καλυφθεί στο μέλλον από την ΑΤΗΚ Public με ετήσιες δόσεις των €16 – €17 εκ. για 10 χρόνια, μέσω των μη βασικών στοιχείων του ενεργητικού, που θα της δοθούν κατά τον διαχωρισμό της εταιρείας.
- Η μεταφορά ορισμένων εργαζομένων της ΑΤΗΚ στο κράτος, με διατήρηση των προϋπαρχόντων δικαιωμάτων και ωφελημάτων τους.

- Η χορήγηση μετοχών της ΑΤΗΚ δωρεάν ή με έκπτωση επί της αγοραίας τιμής σε υφιστάμενους εργαζόμενους, που θα επιλέξουν να εργοδοτηθούν στην ΑΤΗΚ Private με νέους όρους χάνοντας το δημοσιούπαλληλικό τους καθεστώς.
- Η εφαρμογή σχεδίου πρόωρης εθελοντικής αφυπηρέτησης για τους εργαζόμενους που θα το επιλέξουν, στο βαθμό που το σχέδιο θα συγχρηματοδοτηθεί από το κράτος. Σε Απόφαση της Επιτροπής για αντίστοιχο σχέδιο που εφάρμοσε η Ελλάδα για τον ΟΤΕ, κρίθηκε ότι η χρηματοδότησή του από το κράτος ήταν συμβατή κρατική ενίσχυση.

Η Επιτροπή αξιολογεί την συμβατότητα των ενισχύσεων, που χορηγούνται σε κρατικές επιχειρήσεις, με σκοπό την αφαίρεση των διαρθρωτικών μειονεκτημάτων, που διαμορφώθηκαν όταν αυτές λειτουργούσαν υπό καθεστώς μονοπωλίου, με βάση το άρθρο 107 (3) (γ) της ΣΛΕΕ, το οποίο επιτρέπει τις «ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον». Η Επιτροπή κηρύσσει αυτές τις ενισχύσεις ως συμβατές με την εσωτερική αγορά, αφού διαπιστώσει την ύπαρξη πραγματικών διαρθρωτικών μειονεκτημάτων των δικαιούχων, σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους του ιδιωτικού τομέα και αφού επίσης κρίνει ότι οι ενισχύσεις είναι αναγκαίες και ανάλογες με το μέγεθος των μειονεκτημάτων ή των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν. Δεν επιτρέπεται, δηλαδή, τα Μέτρα να χορηγούν επιπρόσθετα οικονομικά πλεονεκτήματα στους δικαιούχους, που θα νόθευαν αθέμιτα τον ανταγωνισμό στην ελεύθερη αγορά.

Τα πιο πάνω Μέτρα θα πρέπει να κοινοποιηθούν στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πριν εφαρμοσθούν, όπως ορίζει το άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ. Η κοινοποίηση θα πρέπει, ωστόσο, να καλύπτει το σύνολο των ενεργειών του κράτους σε σχέση με την ιδιωτικοποίηση της ΑΤΗΚ, συμπεριλαμβανομένης και της ίδιας της διαδικασίας πώλησης, έτσι ώστε να διασφαλιστεί, μέσω της Απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ότι η ιδιωτικοποίηση είναι συνολικά συμβατή με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

5.2.3 Αποκρατικοποίηση των εμπορικών δραστηριοτήτων του Λιμανιού της Λεμεσού

Κατά την περίοδο της προετοιμασίας των διαδικασιών της αποκρατικοποίησης του Λιμανιού της Λεμεσού το γραφείο μας απέστειλε εντός του 2015 δύο επιστολές προς τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, στις οποίες τίθενται τα επιμέρους θέματα κρατικών ενισχύσεων που ανακύπτουν και παρέχεται πλήρης ενημέρωση για τις διαδικασίες που θα έπρεπε να ακολουθηθούν, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η τήρηση των κοινοτικών κανόνων των κρατικών ενισχύσεων.

Στην πρώτη επιστολή, ημερομηνίας 4ης Αυγούστου, σημειώνεται ότι το Γραφείο μας δεν είχε λάβει οποιαδήποτε γραπτή ενημέρωση για τις ρυθμίσεις, που αφορούν στο προσωπικό της Αρχής Λιμένων Κύπρου (ΑΛΚ) και τους αχθοφόρους, κάποιες εκ των οποίων πιθανόν να αποτελούν κρατικές ενισχύσεις και θα πρέπει να εγκριθούν εκ των προτέρων από την Επιτροπή για να συνιστούν νόμιμα μέτρα.

Αναφορικά με τις πιθανές κρατικές ενισχύσεις προς τον διαχειριστή του Λιμανιού, βασική αρχή για τη μη ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης προς αυτόν είναι η διενέργεια δημόσιας, ανοιχτής και χωρίς διακρίσεις ανταγωνιστικής διαδικασίας επιλογής του, βάσει των αρχών της ΣΛΕΕ και του παράγωγου ευρωπαϊκού δικαίου.

Στη συνέχεια της επιστολής επισημάνθηκαν τα ακόλουθα επιμέρους ζητήματα, που προέκυψαν από το περιεχόμενο των προσχεδίων των συμβάσεων παραχώρησης:

- Η δυνατότητα συμψηφισμού οφειλών της Επιτροπής Σιτηρών προς τον ανάδοχο με το μεταβλητό τέλος παραχώρησης, που θα καταβάλλεται από τον ανάδοχο προς το Υπουργείο. Η κάλυψη αυτή από το κράτος των υποχρεώσεων της Επιτροπής Σιτηρών προς τρίτους συνιστά σαφέστατη κρατική ενίσχυση προς την Επιτροπή Σιτηρών. Η ενίσχυση αυτή, καθώς δεν συνδέεται με συγκεκριμένες υποχρεώσεις του δικαιούχου αλλά απλώς καλύπτει λειτουργικές της δαπάνες, είναι λειτουργική ενίσχυση και ως τέτοια απαγορεύεται κατά κανόνα από το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Ως εκ τούτου, η πρόνοια αυτή έπρεπε να απαλειφθεί από το κείμενο.
- Για ορισμένες υπηρεσίες οι ανάδοχοι θα είναι ελεύθεροι να θέτουν εκείνοι το ύψος των τελών ενώ για άλλες η σύμβαση καθορίζει ένα ανώτατο όριο τελών, το οποίο βασίζεται στα προϋπάρχοντα τέλη του 2014 αναπροσαρμοζόμενα σύμφωνα με τον πληθωρισμό. Όσον αφορά στις υπηρεσίες, όπου δε θα υπάρχουν περιορισμοί ως προς τα τέλη, υποτίθεται ότι αυτά θα αντιστοιχούν σε τιμές αγοράς. Στις υπηρεσίες, όμως, όπου τίθενται ανώτατα όρια, γεννάται το ζήτημα της πιθανής ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης προς τους χρήστες του λιμανιού, εάν καταδεικνύεται ότι τα τελικά τέλη θα είναι ουσιαστικά κάτω από τις τιμές αγοράς, λαμβάνοντας υπόψη το γενικό επίπεδο τελών, που επικρατεί σε ανταγωνιστικά λιμάνια, κυρίως σε αυτά της ΕΕ. Σε συνάντηση με τους εκπροσώπους του Υπουργείου και με τους συμβούλους του, οι τελευταίοι ανέφεραν ότι το υπάρχον επίπεδο των τελών του λιμανιού Λεμεσού είναι συγκρίσιμο, σε γενικές γραμμές, με τα τέλη ανταγωνιστικών λιμανιών στην ΕΕ. Παρα ταύτα ζητήθηκε να αποσταλούν στο Γραφείο μας κάποια συγκεκριμένα συμπεράσματα βασισμένα σε πραγματικά στοιχεία, που να επιβεβαιώνουν αυτήν την θέση.
- Η συγκεκριμένη διαδικασία για παράταση της σύμβασης πριν την λήξη της, η οποία μπορεί να ανέλθει στα 7 ή 10 χρόνια, αναλόγως του συμβολαίου, υπό τον όρο ότι αυτό θα επιτρέπεται από τις αρχές της ΕΕ. Παρότι ο τομέας των δημοσίων συμβάσεων δεν ανήκει αυστηρά στις αρμοδιότητες του Γραφείου του Εφόρου, σημειώνεται ότι υπάρχει ήδη συγκεκριμένη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, η οποία είναι ιδιαίτερα αυστηρή όσον αφορά στις ουσιαστικές τροποποιήσεις δημοσίων συμβάσεων πριν την λήξη τους, καθώς αυτές αλλοιώνουν, εκ των υστέρων, τον αντικειμενικό και αδιάβλητο χαρακτήρα της διαγωνιστικής διαδικασίας, με την οποία επελέγη ο ανάδοχος. Ειδικότερα δε η Οδηγία 2014/23/ΕΕ σχετικά με την ανάθεση των συμβάσεων παραχώρησης περιέχει ειδικό άρθρο για την τροποποίηση των συμβάσεων πριν την λήξη τους, το οποίο ορίζει τον βαθμό που μπορούν να προβλέπονται τροποποιήσεις στην αρχική παραχώρηση. Συστήθηκε να επανεξεταστεί και να επαναδιατυπωθεί η σχετική παράγραφος της σύμβασης παραχώρησης, έτσι ώστε αυτή να είναι συμβατή με τις όποιες πρόνοιες της κοινοτικής νομοθεσίας εφαρμόζονται στη συγκεκριμένη σύμβαση.

Τέλος υπενθυμίστηκε ότι το Υπουργείο θα έπρεπε να ενημερώσει τον Έφορο για το τελικό κείμενο της σύμβασης, πριν αυτό δοθεί στις επιχειρήσεις για την υποβολή των προσφορών τους, έτσι ώστε να είναι επιλυμένα σε εκείνη τη φάση όλα τα θέματα που σχετίζονται με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Η δεύτερη επιστολή, ημερομηνίας 2 Δεκεμβρίου 2015, επικεντρώθηκε σε θέματα κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με τους εργαζομένους της ΑΛΚ. Το Υπουργείο ενημερώθηκε ότι, μέτρα τα

οποία μέσω κρατικών πόρων απαλλάσσουν μία επιχείρηση από επιβαρύνσεις, που υπό κανονικές συνθήκες θα επιβάρυναν τον προϋπολογισμό της, όπως οι αποδοχές των εργαζομένων, συνιστούν κρατικές ενισχύσεις. Ο Έφορος είχε επισημάνει ότι, μόλις ολοκληρωθούν οι διαπραγματεύσεις του Υπουργείου με το προσωπικό της ΑΛΚ και οριστικοποιηθούν τα σχετικά μέτρα, θα έπρεπε, προτού ληφθούν οι οποιοσδήποτε νομικές δεσμεύσεις προς το προσωπικό της ΑΛΚ, να κοινοποιηθούν στο Γραφείο μας προς αξιολόγηση. Σε περίπτωση κατά την οποία τα μέτρα αυτά αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις προς την ΑΛΚ, τότε θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν μόνο κατόπιν της έγκρισης της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τονίστηκε ότι οι κρατικές ενισχύσεις που τίθενται σε ισχύ στην ΕΕ, σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και τον παράγωγο αυτής διαδικαστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου, συνιστούν νόμιμες ενισχύσεις μόνο όταν προηγείται έγκρισή τους από την Επιτροπή ή το Συμβούλιο (με ειδική διαδικασία), εκτός προκαθορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων, που απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησής τους στην Επιτροπή.

5.2.4 Μονάδα Ολοκληρωμένων Εγκαταστάσεων Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΟΕΔΑ) των επαρχιών Λάρνακας και Αμμοχώστου

Ο Πρόεδρος της Κεντρικής Επιτροπής Αλλαγών και Απαιτήσεων με επιστολή του ημερομηνίας 7 Οκτωβρίου 2015 ζήτησε την γνωμάτευση του Εφόρου επί του θέματος της επαναδιαπραγματεύσεως των όρων της συμφωνίας με τον ανάδοχο της ΟΕΔΑ Λάρνακας – Αμμοχώστου, με ταυτόχρονη παράταση της διάρκειας ισχύος της συμφωνίας.

Στην απαντητική επιστολή του ημερομηνίας 20 Οκτωβρίου 2015, ο Έφορος σημείωσε ότι με τα ευρήματα της διοικητικής έρευνας, που διεξήγαγε η ερευνώσα λειτουργός κα Αγάθη Χρήστου, Ανώτερη Λειτουργός Ελέγχου στο Τμήμα Ελέγχου του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, σχετικά με την σύμβαση με αρ. ΥΠΕΣ 11/2005, η οποία της είχε ανατεθεί από τον Υπουργό Εσωτερικών, συμπεραίνεται ότι οι πληρωμές που χορηγούνται στον ανάδοχο, σε συνδυασμό με τις διαφορές, κατά την εν λόγω έρευνα, ετεροβαρείς έναντι του δημοσίου πρόνοιες της σύμβασης, συνιστούν κρατική ενίσχυση, η οποία μάλιστα υπερβαίνει το μέτρο, που είναι αναγκαίο για την λειτουργία της ΟΕΔΑ και δίδει στον ανάδοχο επιπρόσθετα οικονομικά πλεονεκτήματα που δεν θα τα είχε αποκομίσει, εάν το κράτος είχε συμπεριφερθεί, κατά την διαδικασία ανάθεσης, με τρόπο που εξυπηρετούσε τα συμφέροντά του.

Όσον αφορά στην προτεινόμενη παράταση της σύμβασης, η οποία συνεπάγεται και την παράταση των αποζημιώσεων που χορηγούνται στον ανάδοχο, αυτή συνιστά, με βάση το άρθρο 1(δ) του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 της Συμβουλίου, «νέα ενίσχυση». Για τις νέες ενισχύσεις ισχύει πάντοτε η υποχρέωση της εκ των προτέρων κοινοποίησής τους στην Επιτροπή, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του πιο πάνω Κανονισμού. Υπενθυμίζεται επίσης ότι, σύμφωνα με το άρθρο 3 του ίδιου Κανονισμού, οι ενισχύσεις που χρίζουν κοινοποίησης, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 1, δεν τίθενται σε εφαρμογή παρά μόνον αφού η Επιτροπή λάβει, ή θεωρηθεί ότι έχει λάβει, απόφαση με την οποία εγκρίνει την εν λόγω ενίσχυση.

Κατά συνέπεια, εφόσον η σύμβαση προβλέπει τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων, που δεν ανήκουν σε καμία από τις κατηγορίες συμβατών κρατικών ενισχύσεων, οι οποίες απαλλάσσονται από την κοινοποίηση στην Επιτροπή, θα πρέπει η σύμβαση υποχρεωτικά να κοινοποιηθεί σε αυτήν προς έγκριση πριν υπογραφεί, όπως ορίζει το άρθρο 108 της Συνθήκης και ο διαδικαστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1589.

Η αξιολόγηση της συμβατότητας ενός Μέτρου ενίσχυσης με τους σχετικούς κανόνες είναι αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Κάθε, όμως, Μέτρο ενίσχυσης για να κηρυχθεί συμβατό με την εσωτερική αγορά, θα πρέπει πρωτίστως να τηρεί την λεγόμενη «γενική αρχή της νομιμότητας των ενισχύσεων». Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ, οι πρόνοιες ενός Μέτρου, όπως π.χ. τα κριτήρια επιλεξιμότητας ή ανάθεσης δεν πρέπει να περιλαμβάνουν ρήτρες αντίθετες προς την Συνθήκη σε τομείς άλλους από τις κρατικές ενισχύσεις. Οι κανόνες της Επιτροπής για τις ενισχύσεις υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ) αναφέρουν ρητά ότι μια ενίσχυση θα θεωρείται συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά, με βάση το άρθρο 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης, μόνο όταν η Αρμόδια Αρχή, κατά την ανάθεση της παροχής υπηρεσίας στην υπό εξέταση επιχείρηση, συμμορφώνεται ή δεσμεύεται να συμμορφωθεί με τους ισχύοντες κανόνες της Ένωσης στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων.

Ο Γενικός Εισαγγελέας στην επιστολή του προς τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών, ημερομηνίας 27 Μαΐου 2014, εξέφρασε έντονες επιφυλάξεις για την νομιμότητα της ανανέωσης της σύμβασης, σύμφωνα με τις πρόνοιες της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Επομένως ετίθετο σοβαρό ζήτημα συμβατότητας της νέας ενίσχυσης, δηλαδή της παράτασης της σύμβασης, με την εσωτερική αγορά, καθώς η τήρηση των κοινοτικών κανόνων των δημοσίων συμβάσεων αποτελεί προαπαιτούμενο της έγκρισης από την Επιτροπή κάθε νέου μέτρου ενίσχυσης.

Τέλος, ο Έφορος εισηγήθηκε όπως εξετασθεί σοβαρά το ενδεχόμενο επίσημης κοινοποίησης της υπόθεσης στην Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής για την οριστική επίλυση του θέματος. Μία πιθανή Απόφαση της Επιτροπής, η οποία στο πλαίσιο του δικαίου των κρατικών ενισχύσεων προβλέπει τον υποχρεωτικό τερματισμό των υπεραποζημιώσεων και την ανάκτηση από το κράτος των υπεραποζημιώσεων, που έχουν ήδη δοθεί, όχι μόνο θα οδηγούσε άμεσα σε επαναφορά της νομιμότητας αλλά και θα εξυπηρετούσε τα συμφέροντα της Δημοκρατίας.

5.2.5 Ρύθμιση χρεών Αρδευτικών Τμημάτων

Κατά την διάρκεια σύσκεψης της Υποεπιτροπής του Συμβουλίου των Δανειστικών Επιτροπών σχετικά με το πιο πάνω θέμα, ζητήθηκαν οι απόψεις του Εφόρου για το θέμα της διαγραφής οφειλών των Αρδευτικών Τμημάτων που ανέρχοντο στα €3.1 εκ. Συγκεκριμένα οι οφειλές αφορούσαν στην κατανάλωση ύδατος και τα τέλη συντήρησης και λειτουργίας των Αρδευτικών Τμημάτων, τα οποία οφείλουν να καταβάλλουν οι γεωργοί με βάση τη σχετική νομοθεσία. Επισημάνθηκε ότι το θέμα της διαγραφής των οφειλών των Αρδευτικών Τμημάτων προς τους Δανειστικούς Επιτρόπους εμπίπτει στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, αφού τα μέλη των Αρδευτικών Τμημάτων είναι γεωργοί οι οποίοι, με βάση το Δίκαιο του Ανταγωνισμού, αποτελούν φορείς άσκησης οικονομικής δραστηριότητας.

Το Γραφείο του Εφόρου υπέβαλε προς επίλυση του ζητήματος τις πιο κάτω εισηγήσεις:

α) Εφαρμογή κανόνα de minimis

Θα μπορούσε να εξεταστεί, σε πρώτο στάδιο, η δυνατότητα να λογιστεί η οφειλή των €3.1 εκ. ως ενίσχυση de minimis ανά γεωργό-μέλος του Αρδευτικού Τμήματος, νοουμένου ότι έκαστος γεωργός δεν έχει υπερβεί το όριο των €15.000 σε μια τριετία σε κυλιόμενη βάση.

Για όσους τυχόν γεωργούς έχουν εξαντλήσει το όριο των €15.000 ή το ποσό που τους αναλογεί προς οφειλή στο Αρδευτικό Τμήμα υπερβαίνει τις €15.000, θα πρέπει να ενταχθούν στην πιο κάτω εναλλακτική διαδικασία (διακανονισμός) ή να κληθούν να καταβάλουν τη διαφορά.

β) Σχέδιο διακανονισμού οφειλών

Θα μπορούσε να εκπονηθεί ένα σχέδιο με πρότυπο πρακτικές, παρόμοιες με σχέδια/κανονισμούς/οδηγίες, που εφαρμόζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην Κύπρο (π.χ. με βάση τις Οδηγίες αναδιάρθρωσης/διακανονισμού δανείων της Κεντρικής Τράπεζας). Ωστόσο υπογραμμίστηκε ότι τυχόν εφαρμογή τέτοιου σχεδίου, σε πρώτη φάση, θα πρέπει να γίνεται ανά Αρδευτικό Τμήμα, και αφού πρώτα γίνουν οι οικονομικοί έλεγχοι, ώστε να είναι γνωστή με ακρίβεια η έκταση της οφειλής του κάθε Τμήματος για να μπορεί να εξεταστεί η δυνατότητα του κάθε οφειλέτη προς εκπλήρωση των δανειακών του υποχρεώσεων.

Σε περίπτωση καταρτισμού ενός τέτοιου σχεδίου, αυτό θα πρέπει να διέπεται από το κριτήριο του Ιδιώτη Πιστωτή (Market Economy Creditor Principle). Το κριτήριο αυτό έχει καθοριστεί νομολογιακά ως η σύγκριση της συμπεριφοράς της κρατικής αρχής με αυτήν ενός υποτιθέμενου ιδιωτικού πιστωτικού ιδρύματος ευρισκομένου, στο μέτρο του δυνατού, στην ίδια κατάσταση έναντι του οφειλέτη, το οποίο επιδιώκει να ανακτήσει τα οφειλόμενα σε αυτό ποσά. Αυτό που έχει σημασία για τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων είναι να διασφαλισθεί ότι η Αρμόδια Αρχή ενεργεί ως ιδιώτης πιστωτής που επιδιώκει να εισπράξει το μεγαλύτερο δυνατό μέρος των οφειλών και χωρίς γνώμονα τη στήριξη των εν λόγω επιχειρήσεων.

Κατόπιν μελέτης της «Κατάστασης δανείων Αρδευτικών Τμημάτων και συνδέσμων κατά την 17.6.2015» του Ταμείου Δημοσίων Δανείων, σε περίπτωση εφαρμογής ενός τέτοιου σχεδίου θα μπορούσαν να ισχύσουν τα εξής:

- (i) Μερική διαγραφή χρέους εάν το Αρδευτικό Τμήμα κατέβαλε ήδη το μεγαλύτερο μέρος του και καταβολή του υπολοίπου σε ισόποσες δόσεις ή/και διαγραφή μέρους των τόκων.
- (ii) Εξέταση των δυνατοτήτων είσπραξης του μεγαλύτερου δυνατού ποσού, εκεί όπου κατά το μεγαλύτερο μέρος του το οφειλόμενο ποσό δεν καταβλήθηκε.
- (iii) Διαγραφή της οφειλής του Αρδευτικού Τμήματος κατά το μέρος που αυτή τους αναλογεί και διακανονισμός ως προς το υπόλοιπο, εκεί όπου γεωργοί εγκατέλειψαν οριστικά τη γη τους.
- (iv) Εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων σε συνεννόηση με τον Γενικό Εισαγγελέα.

γ) Επιπρόσθετες υποδείξεις

Διαγραφή οφειλών των γεωργών δύναται να γίνει στις περιπτώσεις που οι γεωργοί έχουν για οποιοδήποτε λόγο εγκαταλείψει ή πρόκειται να εγκαταλείψουν το επάγγελμα, νοουμένου ότι δεν θα επαναδραστηριοποιηθούν, και ότι με την εγκατάλειψη του επαγγέλματος ο γεωργός δεν θα μεταβιβάσει τη δραστηριότητά του σε άλλον, ώστε να τίθεται θέμα οικονομικής συνέχειας.

Όπου υπάρχει δυνατότητα αποπληρωμής θα συνεχίζεται κανονικά η εκπλήρωση των υποχρεώσεων αποπληρωμής.

Όσον αφορά τα Αρδευτικά Τμήματα, τα οποία θα μετατραπούν σε Κυβερνητικά Υδατικά Έργα (ΚΥΕ) είναι δυνατή η διαγραφή των οφειλών, που αφορούν στην υποδομή, η οποία θα μεταβιβαστεί στα

ΚΥΕ. Η αδυναμία αποπληρωμής του δανείου θα πρέπει να αξιολογείται αντικειμενικά σε συσχετισμό με τους γεωργούς μέλη με δυνατότητα διαγραφής, εκεί όπου το απομένον ποσό είναι ιδιαίτερα χαμηλό.

Τυχόν τροποποίηση των όρων της συμφωνίας του δανείου με σκοπό τον καθορισμό χαμηλότερου επιτόκιου σε σχέση με το υφιστάμενο επιτόκιο υπερημερίας, εγείρει θέμα κρατικής ενίσχυσης και ως εκ τούτου ένα τέτοιο Μέτρο θα πρέπει να κοινοποιηθεί στον Έφορο για αξιολόγηση προτού τεθεί σε εφαρμογή. Ωστόσο, χωρίς να τροποποιείται το συμβατικό επιτόκιο, είναι δυνατή η καταβολή από τους δικαιούχους γεωργούς χαμηλότερου του συμβατικού ενοικίου, με βάση τον κανόνα de minimis, δηλαδή η διαφορά μεταξύ συμβατικού και καταβαλλόμενου ενοικίου να λογίζεται ως ενίσχυση de minimis.

5.2.6 Σχέδιο προστασίας της πρώτης κατοικίας

Το Υπουργείο Εσωτερικών κοινοποίησε στον Έφορο σχέδιο προστασίας της πρώτης κατοικίας που συνέταξε ο Κυπριακός Οργανισμός Αναπτύξεως Γης, προτού αυτό υποβληθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο.

Κατ' αρχάς υποδείχθηκε ότι το εν λόγω σχέδιο, όσον αφορά στην παραχώρηση δανείων προς φυσικά πρόσωπα, παρόλο που έχει ως σκοπό την οικονομική βοήθειά τους, εντούτοις, παρέχει παράλληλα οικονομικό πλεονέκτημα και στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, που χορήγησαν τα αρχικά δάνεια. Συγκεκριμένα επεξηγήθηκε ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, χωρίς την ύπαρξη του σχεδίου, θα προέβαιναν σε δυσμενέστερους για τα ίδια διακανονισμούς με τους χρεώστες, με αποτέλεσμα την είσπραξη λιγότερων δανειακών οφειλών και την καταγραφή περισσότερων ζημιών. Το οικονομικό αυτό πλεονέκτημα προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, το οποίο παρέχεται με κρατικούς πόρους, που θα χρησιμοποιηθούν για την πληρωμή των τόκων των δανειοληπτών, καθιστά το μέτρο κρατική ενίσχυση, σύμφωνα με το άρθρο 107 της ΣΛΕΕ.

Διευκρινίστηκε ότι το μέτρο δεν εντασσόταν σε κάποια απαλλασσόμενη από τη διαδικασία κοινοποίησης κατηγορία ενισχύσεων, ωστόσο θα μπορούσε κατ' αρχάς να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή προς έγκριση, με βάση το άρθρο 107 (2) (α) της ΣΛΕΕ, το οποίο προνοεί ότι μπορούν να κηρυχτούν συμβατές με την εσωτερική αγορά οι «ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα προς μεμονωμένους καταναλωτές, υπό τον όρο ότι χορηγούνται χωρίς διάκριση προέλευσης των προϊόντων». Η νομική αυτή βάση μπορεί να καλύψει τις κρατικές ενισχύσεις, οι οποίες συμβάλλουν στην αντιμετώπιση ενός ουσιαστικού προβλήματος κάποιων πολιτών, παράλληλα, όμως, ευνοούν έμμεσα συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής, στην προκειμένη περίπτωση τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Τονίστηκε, ωστόσο, ότι η ύπαρξη νομικής βάσης έγκρισης, δεν σημαίνει ότι η Επιτροπή εγκρίνει όλα τα μέτρα που έχουν αυτά τα γενικά χαρακτηριστικά αλλά μόνο εκείνα, που ικανοποιούν τις γενικές αρχές αξιολόγησης των κρατικών ενισχύσεων. Αυτές είναι κυρίως η αναλογικότητα και η αναγκαιότητα του σχεδίου και, ταυτόχρονα, η μικρότερη δυνατή νόθευση του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά. Πιο συγκεκριμένα, η Αρμόδια Αρχή θα πρέπει να αποδεικνύει, κατά το δυνατόν, ότι το μέτρο είναι αναγκαίο για την επίτευξη του στόχου του, ο οποίος, στην προκειμένη περίπτωση, είναι η προστασία της πρώτης κατοικίας.

Επιπρόσθετα επεξηγήθηκε ότι η Επιτροπή, με αυτή τη νομική βάση, ενέκρινε το 2009 δύο παρόμοια σχέδια άλλων χωρών και συγκεκριμένα της Μ. Βρετανίας και της Ουγγαρίας που εφαρμόστηκαν για να αντιμετωπιστεί έκτακτα και προσωρινά η χρηματοοικονομική κρίση, η οποία είχε ως άμεση

συνέπεια την κρίση αποπληρωμής σημαντικού αριθμού στεγαστικών δανείων και τον συνεπακόλουθο πλειστηριασμό μέρους κατοικιών από την πλευρά των τραπεζών σε μικρό χρονικό διάστημα. Στις σχετικές αποφάσεις της Επιτροπής είναι σαφές ότι τα κριτήρια ένταξης των δικαιούχων είναι λεπτομερή και αυστηρά, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι θα τύχουν ενίσχυσης οι δανειολήπτες εκείνοι, οι οποίοι, πράγματι, δεν είναι σε θέση να αποπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, με κίνδυνο να απωλέσουν την πρώτη κατοικία τους. Με αυτό τον τρόπο διασφαλίζεται παράλληλα ότι και η έμμεση ενίσχυση προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα περιορίζεται στο ελάχιστο, το οποίο είναι αναγκαίο για την εξυπηρέτηση του κοινωνικού στόχου του σχεδίου.

Υπό το φως των ως άνω έγινε υπόδειξη ότι, στο υπό αναφορά σχέδιο, απουσίαζε η επιχειρηματολογία, εκ μέρους της Αρμόδιας Αρχής, για την ανάγκη εφαρμογής του, τα ουσιαστικά αναμενόμενα αποτελέσματά του και την τυχόν ικανοποίηση των αρχών της αναγκαιότητας και αναλογικότητας, που αποτελούν προϋποθέσεις έγκρισής του από την Επιτροπή.

Συγκεκριμένα επισημάνθηκαν τα ακόλουθα:

- α) Θα πρέπει να εξηγηθεί η στόχευση του σχεδίου, δηλαδή τα κενά ή οι ανάγκες που θα καλύπτει σε σχέση με την ύπαρξη των θεσμοθετημένων διαδικασιών για την αναδιάρθρωση των δανείων και, κυρίως, των διαδικασιών που προβλέποντο στον περί Αφερεγγυότητας Φυσικών Προσώπων (Προσωπικά Σχέδια Αποπληρωμής και Διάταγμα Απαλλαγής Οφειλών) Νόμο του 2015. Η Αρμόδια Αρχή θα πρέπει να αποδείξει ότι ο ακριβής τρόπος εφαρμογής του Μέτρου είναι κατάλληλος για την επίτευξη του στόχου, δηλαδή την προστασία της πρώτης κατοικίας και ότι δεν χορηγούνται μέσω αυτού υπερβολικές η/και περιττές κρατικές επιδοτήσεις, που απλώς αυξάνουν την συνολική έμμεση ενίσχυση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, χωρίς να συνεισφέρουν ουσιαστικά στον αρχικό στόχο του σχεδίου.
- β) Τα προαναφερθέντα παρόμοια σχέδια της Μεγάλης Βρετανίας και Ουγγαρίας παρείχαν πολύ αυστηρές προϋποθέσεις ένταξης δικαιούχων, όσον αφορά στην οικονομική τους κατάσταση και κυρίως τη δυνατότητά τους να ανταποκριθούν βραχυπρόθεσμα στις δανειακές τους υποχρεώσεις προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (σημαντική μείωση εισοδημάτων, απώλεια εργασίας κτλ.). Αντιθέτως, στο κυπριακό σχέδιο τα κριτήρια ένταξης ήταν οριζόντια, δηλαδή δεν σχετίζονταν με την προσωρινή οικονομική κατάσταση των μεμονωμένων δικαιούχων.
- γ) Στο σχέδιο δεν εντάσσονταν μόνο στεγαστικά δάνεια φυσικών προσώπων αλλά και επιχειρηματικά δάνεια που είχαν παραχωρηθεί, με υποθήκη του δανειολήπτη την κύρια κατοικία του ή της συζύγου του. Σε αυτές τις περιπτώσεις η κρατική ενίσχυση δίδεται πρωτίστως προς την επιχείρηση και έμμεσα προς το φυσικό πρόσωπο και στην δανειοδότρια τράπεζα. Υποδείχθηκε ότι η νομική βάση αξιολόγησης του εν λόγω σχεδίου είναι το άρθρο 107 (2) (α) της ΣΛΕΕ, που αναφέρεται σε ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα προς μεμονωμένους καταναλωτές, οι οποίες, αναπόφευκτα, ενισχύουν έμμεσα και επιχειρήσεις ή κλάδους επιχειρήσεων, όπως τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην προκειμένη περίπτωση. Ως εκ τούτου εκφράστηκαν επιφυλάξεις κατά πόσο δύναται να γίνει δεκτή μία τόσο διασταλτική ερμηνεία του άρθρου 107(2) (α) της ΣΛΕΕ από την Επιτροπή. Έγινε εισήγηση όπως οι επιδοτήσεις επιτοκίου προς τις επιχειρήσεις παραχωρηθούν ως ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis), με βάση τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής. Ωστόσο, σημειώθηκε ότι ακόμα και η εφαρμογή του εν λόγω Κανονισμού στο υπό αναφορά μέτρο είναι προβληματική εξαι-

τίας της έμμεσης ενίσχυσης των τραπεζών. Καταληκτικά υποδείχθηκε όπως το θέμα αυτό τεθεί ενώπιον της Επιτροπής κατά την κοινοποίηση του σχεδίου, έτσι ώστε να διερευνηθούν οι όποιες δυνατότητες εφαρμογής του σκέλους του σχεδίου, που αφορά στα επιχειρηματικά δάνεια.

5.2.7 Ατομικά Μέτρα στήριξης για έργα που εγκρίθηκαν να λάβουν χρηματοδότηση στο πλαίσιο του προγράμματος NER 300 για έργα επίδειξης καινοτόμων τεχνολογιών ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, κοινοποίησε στο Γραφείο του Εφόρου ατομικά μέτρα ενισχύσεων που αφορούν έργα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Α.Π.Ε.), τα οποία είχαν εγκριθεί για χρηματοδότηση από την Επιτροπή, στο πλαίσιο του προγράμματος NER 300.

Κατ' αρχάς επισημάνθηκε ότι θα πρέπει να δικαιολογηθεί, από την πλευρά της Αρμόδιας Αρχής, η ανάγκη χορήγησης της συγκεκριμένης ενίσχυσης για την πραγματοποίηση του έργου. Ωστόσο, επειδή οι εν λόγω επενδυτικές προτάσεις είχαν ήδη εγκριθεί για χρηματοδότηση από το χρηματοδοτικό εργαλείο NER 300 σε ποσοστό μέχρι 50% των επιλέξιμων δαπανών, δεν φαινόταν να παρουσιάζεται οποιαδήποτε ανάγκη για επιπρόσθετη χρηματοδότηση με την μορφή πριμοδότησης επί της αγοραίας τιμής πώλησης του ηλεκτρικού ρεύματος.

Επεξηγήθηκε ότι οι ενισχύσεις για κάθε κατηγορία ενισχύσεων εγκρίνονται από την Επιτροπή βάσει γενικών και ειδικών κριτηρίων, όπως αυτά καθορίζονται από τις «Κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας (2014-2020)». Ωστόσο, καταδείχθηκε η μεταστροφή της πολιτικής της Επιτροπής από τις εγγυημένες τιμές πώλησης του ηλεκτρικού ρεύματος, που παράγεται από ΑΠΕ αφού, ενώ η πρακτική αυτή βοήθησε στο παρελθόν να επιτευχθούν οι περιβαλλοντολογικοί στόχοι της ΕΕ, προκάλεσε παράλληλα και σημαντικές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Στόχος πλέον της Επιτροπής είναι η παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές να ανταποκρίνεται στις συνθήκες της αγοράς και οι αντίστοιχες ενισχύσεις να αντιστοιχούν στο μειούμενο κόστος παραγωγής.

Επισημάνθηκε επίσης ότι οι Κατευθυντήριες Γραμμές επιβάλλουν την κατάργηση των εγγυημένων τιμών πώλησης και την αντικατάστασή τους από προσαυξήσεις με σταδιακή εισαγωγή της διαγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, ως προϋπόθεση για την χορήγηση αυτών των προσαυξήσεων, βάσει σαφών, διάφανων και αμερόληπτων κριτηρίων. Η Επιτροπή θα συμπεραίνει ότι οι ενισχύσεις είναι αναλογικές και δεν στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό κατά τρόπο που θα αντίκειται στην εσωτερική αγορά, εάν οι εν λόγω ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών είναι ανοιχτές σε όλους τους φορείς που παράγουν ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές σε αμερόληπτη βάση.

Υποδείχθηκε ότι παρόλο που οι επενδυτικές ενισχύσεις, που χορηγούνται βάσει του προγράμματος NER 300, δεν αποτελούν τυπικά «κρατικές ενισχύσεις», καθότι οι αντίστοιχοι πόροι ελέγχονται από την ΕΕ και όχι από τα κράτη μέλη, δεν παύουν να αποτελούν επενδυτικές ενισχύσεις για τον δικαιούχο, οι οποίες, λογικά, θα συνυπολογίζονται κατά την χορήγηση των λειτουργικών ενισχύσεων.

Συμπερασματικά επεξηγήθηκε ότι, με βάση τους γενικούς και ειδικούς όρους των Κατευθυντηρίων Γραμμών αλλά και τις πρόνοιες της Απόφασης 2010/670/ΕΕ, τα περιθώρια συμβατότητας των προτεινόμενων προσαυξήσεων είναι αμφίβολα. Τονίστηκε ότι τα έργα θα χρηματοδοτηθούν από το πρό-

γραμμα ΝΕΡ 300 σε ποσοστό που είναι παρόμοιο με τις ανώτατες επιτρεπόμενες εντάσεις επενδυτικών ενισχύσεων, που προβλέπουν οι Κατευθυντήριες Γραμμές, εάν η επενδυτική ενίσχυση δινόταν με κρατικούς πόρους και οι οποίες είναι 45%, 55%, και 65%, αναλόγως του εάν η επιχείρηση είναι μεγάλη, μεσαία ή μικρή. Υπενθυμίστηκε ότι εναπόκειται στην Αρμόδια Αρχή, αφού μελετήσει το σύνολο των προϋποθέσεων συμβατότητας των Κατευθυντηρίων Γραμμών αλλά και τις πρόνοιες της Απόφασης 2010/670/ΕΕ, να κρίνει κατά πόσον είναι σε θέση να αποδείξει προς την Επιτροπή ότι μία λειτουργική ενίσχυση θα εκπλήρωνε τις προϋποθέσεις αυτές και να αποφασίσει εάν το Μέτρο θα κοινοποιηθεί τελικά στην Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής προς έγκριση, μέσω του Γραφείου του Εφόρου. Η διαδικασία έγκρισης του μέτρου από την Επιτροπή, πριν την εφαρμογή του είναι, ως γνωστόν, υποχρεωτική.

Τελικά το αίτημα για συμπερίληψη κρατικής χρηματοδότησης ως μέτρο στήριξης για έργα που εγκρίθηκαν να λάβουν χρηματοδότηση, στο πλαίσιο του προγράμματος ΝΕΡ 300 αποσύρθηκε.

5.2.8 Συμβούλιο Εμπορίας Κυπριακών Πατατών

Το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος ζήτησε τις απόψεις του Γραφείου του Εφόρου για το κατά πόσον η υποθήκευση των περιουσιακών στοιχείων του Συμβουλίου Εμπορίας Κυπριακών Πατατών (ΣΕΚΠ), από τις Ομάδες Παραγωγών, με σκοπό τη σύναψη δανείου για την εξασφάλιση του κεφαλαίου κίνησής τους, σε περίπτωση εκμίσθωσης της περιουσίας του ΣΕΚΠ, αφού αυτό καταργηθεί και η περιουσία του μεταφερθεί στο κράτος, είναι συμβατή με το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ, που διέπει τις κρατικές ενισχύσεις.

Ο Έφορος επισήμανε κατ' αρχάς ότι το ΣΕΚΠ με την κατάργησή του παύει να υφίσταται ως επιχείρηση και συνεπώς δεν θα υπόκειται στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Ως εκ τούτου δεν εγείρεται ζήτημα, από πλευράς δικαίου των κρατικών ενισχύσεων, από τη μεταφορά της περιουσίας και των υποχρεώσεων του στο κράτος ή από την τυχόν ένταξη του προσωπικού του στο δημόσιο τομέα. Η υποθήκευση, ωστόσο, της κρατικής γης σε ένα φορέα (Ομάδα Παραγωγών), ο οποίος θα ασκεί οικονομική δραστηριότητα (εμπορία γεωργικών προϊόντων), εμπεριέχει το στοιχείο της κρατικής ενίσχυσης, με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, καθότι:

- α) Πρόκειται για επιβάρυνση κρατικών πόρων, που, λόγω της νομικής φύσης της υποθήκης, εμπεριέχει, εν δυνάμει, τον κίνδυνο απώλειάς τους.
- β) Η επιβάρυνση κρατικών πόρων παρέχει στην Ομάδα Παραγωγών, ως φορέα άσκησης οικονομικής δραστηριότητας, οικονομικό πλεονέκτημα, το οποίο προφανώς δεν θα ελάμβανε υπό συνθήκες συνήθους οικονομικής δραστηριότητας.
- γ) Το Μέτρο έχει επιλεκτικό χαρακτήρα, αφού ευνοεί συγκεκριμένο δικαιούχο.
- δ) Το Μέτρο νοθεύει ή δύναται να νοθεύει τον ανταγωνισμό σε βαθμό επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών, λόγω του ότι ο εν λόγω φορέας θα δραστηριοποιείται στον τομέα της εμπορίας γεωργικών προϊόντων.

Ο Έφορος υπέδειξε ότι με βάση αρχές που πηγάζουν από νομολογία των Δικαστηρίων της ΕΕ, η όποια δέσμευση για τη διάθεση κρατικών πόρων σε μεταγενέστερο χρόνο θεωρείται κρατική ενίσχυση και συνεπώς αυτή θα πρέπει να καταστεί συμβατή με τους σχετικούς κανόνες. Ανάφερε δε ότι κάτι τέτοιο δεν φαίνεται δυνατό στην περίπτωση της υποθήκευσης κρατικής γης. Το ίδιο ισχύει ακόμα και στην περίπτωση που το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, κατά τον υπολογισμό

του ύψους του αγοραίου μισθώματος, ελάμβανε υπόψη τη δυνατότητα υποθήκευσης της υπό ενοικίαση γης αφού αυτό δεν διαφοροποιεί τον κίνδυνο απώλειας της κρατικής γης σε περίπτωση που οι Ομάδες Παραγωγών, ως οφειλέτες, αδυνατούν να εκπληρώσουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις.

Εισηγήθηκε όπως, για την εξασφάλιση κεφαλαίου κίνησης από τις Ομάδες Παραγωγών, χορηγηθούν άλλες επιτρεπόμενες μορφές στήριξης, όπως:

α) Η χορήγηση εγγύησης, η οποία με βάση τις προϋποθέσεις της Ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων, δε θα συνιστά κρατική ενίσχυση. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι, μεταξύ άλλων, οι εξής:

- Η εγγύηση δεν πρέπει να καλύπτει πέραν του 80% του οφειλόμενου δανείου.
- Το δάνειο να αφορά ένα καθορισμένο μέγιστο ποσό.
- Η καταβολή, από μέρους της επιχείρησης προς το κράτος, προμήθειας που προβλέπει η αγορά για την εγγύηση.

Καθοδηγητική ως προς το περιεχόμενο της Ανακοίνωσης είναι η Εγκύκλιος του Εφόρου με αρ. 43 και ημερ. 2.7.2008.

β) Η δυνατότητα χορήγησης ενίσχυσης de minimis, με βάση τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής:

- i. υπό μορφή δανείου (το ανώτατο όριο ενίσχυσης de minimis πληρούται όταν το δάνειο εξασφαλίζεται με ασφάλειες, που καλύπτουν το 50% του δανείου, με μέγιστο ποσό δανείου το 1 εκ. ευρώ).
- ii. υπό μορφή εγγυήσεων (το ανώτατο όριο ενίσχυσης de minimis πληρούται όταν η εγγύηση δεν υπερβαίνει το 80% του υποκείμενου δανείου και το μέγιστο ποσό που καλύπτεται από την εγγύηση είναι 1,5 εκ. ευρώ).

Επιπρόσθετα υπέδειξε ότι, βάσει του άρθρου 19 (Ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στον τομέα της Γεωργίας) του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 (Απαλλακτικός Κανονισμός στον τομέα της γεωργίας), επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων έως 100% των επιλέξιμων δαπανών, με ανώτατο ποσό τις 500 χιλ. ευρώ, σε ομάδες και οργανώσεις παραγωγών υπό την τήρηση προνοιών του Κανονισμού (ΕΕ) 1308/2013, που αφορά στην κοινή οργάνωση των αγορών γεωργικών προϊόντων. Επιλέξιμες δαπάνες αποτελούν η αγορά των κτιριακών εγκαταστάσεων σε τιμές αγοράς, η μίσθωση εγκαταστάσεων και διάφορες διοικητικές δαπάνες.

Συμπερασματικά κρίθηκε ότι η υποθήκευση των περιουσιακών στοιχείων του ΣΕΚΠ από τις Ομάδες Παραγωγών δεν φαίνεται εφικτή, με βάση τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Ωστόσο υποδείχθηκε ότι είναι δυνατή η διευκόλυνση των Ομάδων Παραγωγών στην εξασφάλιση κεφαλαίου κίνησης με βάση τις πιο πάνω εναλλακτικές επιλογές. Συστήθηκε όπως, σε κάθε περίπτωση, η Αρμόδια Αρχή ενημερώσει τον Έφορο προτού ληφθούν οιοσδήποτε οριστικές αποφάσεις, ώστε να παρασχεθεί ακριβέστερη καθοδήγηση για σκοπούς νομικής ασφάλειας. Υπενθυμίστηκε ότι οι ενισχύσεις, βάσει του Απαλλακτικού Κανονισμού στον τομέα της γεωργίας, τίθενται σε ισχύ αφού προηγουμένως αξιολογηθούν και εγκριθούν με Απόφαση του Εφόρου, που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

5.3 Διερεύνηση καταγγελιών

Κατά τη διάρκεια του 2015 υποβλήθηκε στο Γραφείο του Έφορου μία καταγγελία, η οποία αφορούσε: «Κατ' ισχυρισμό παραβάσεις των όρων υπό τους οποίους οι Συμβάσεις Δημόσιας Υπηρεσίας Οδικών Επιβατικών Μεταφορών (των αστικών και διαστικών διαδρομών στην Κύπρο) κρίθηκαν, από τον Έφορο, ως συμβατές με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων».

Η καταγγελία υποβλήθηκε από δικηγорικό γραφείο εκ μέρους ιδιωτών που δραστηριοποιούνται στις οδικές επιβατικές μεταφορές για «διασπάθιση δημοσίου χρήματος μέσα από αδιαφανείς διαδικασίες» κατά την εκτέλεση των εν λόγω Συμβάσεων Οδικών Μεταφορών και εδραζόταν στα ακόλουθα:

- α) Οι μέτοχοι των αναδόχων των Συμβάσεων είναι παράλληλα (είτε οι ίδιοι είτε μέσω συγγενικών τους προσώπων) ιδιοκτήτες σε ιδιωτικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των οδικών μεταφορών.
- β) Οι μισθοί των διευθυντών των αναδόχων είναι υπερβολικοί, με βάση τα προσόντα και το χρόνο που αφιερώνουν στη διοίκηση των Οργανισμών.
- γ) Οι επιδιορθώσεις/συντηρήσεις λεωφορείων, τα οποία ενοικιάζουν από ιδιωτικές εταιρείες.

Ο Έφορος υπενθύμισε το πλαίσιο υπό το οποίο οι εν λόγω Συμβάσεις είχαν ελεγχθεί κατά το παρελθόν ως προς τη συμβατότητά τους με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων και ειδικότερα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 με ιδιαίτερη έμφαση στον προσδιορισμό με σαφήνεια της αποστολής δημόσιας υπηρεσίας, η οποία ανατίθεται με τις εν λόγω Συμβάσεις και στον καθορισμό των παραμέτρων και της μεθοδολογίας υπολογισμού της αντιστάθμισης. Η προϋπόθεση αυτή αφορά στον καθορισμό της κρατικής επιχορήγησης/αποζημίωσης, αφού κατά κανόνα η ανάληψη των υπηρεσιών οδικών επιβατικών μεταφορών είναι ζημιογόνα. Στο ίδιο πλαίσιο προβλέπεται η ύπαρξη μηχανισμού ελέγχου αποφυγής υπεραντιστάθμισης, δηλαδή αποφυγής υπεραποζημίωσης ή της χρήσης της αντιστάθμισης σε δραστηριότητες του φορέα, οι οποίες δεν εμπίπτουν στην ανατεθείσα δημόσια υπηρεσία.

Ο Έφορος, ως προς τα θέματα που ηγέρθηκαν από την εν λόγω καταγγελία, επεσήμανε τα ακόλουθα:

- α) Δεν απαγορεύεται στους αναδόχους των εν λόγω Συμβάσεων Οδικών Μεταφορών να είναι παράλληλα ιδιοκτήτες σε ιδιωτικές εταιρείες, εκτός εάν από τις συμβάσεις ανάθεσης προκύπτει το αντίθετο, η δε χρήση πόρων των εν λόγω Εταιρειών Λεωφορείων σε οιοσδήποτε άλλες δραστηριότητες θα πρέπει να παρουσιάζεται στους οικονομικούς τους λογαριασμούς. Εάν υπήρξε υπεραποζημίωση κάποιας από τις συνδεδεμένες ιδιωτικές εταιρείες, θα πρέπει να γίνεται διόρθωση με τις μελλοντικές πληρωμές.
- β) Το ύψος των μισθών των διευθυντών των αναδόχων δεν εγείρει θέμα κρατικής ενίσχυσης, νοουμένου ότι καθορίζονται στο πλαίσιο των όρων των συμβάσεων ως προς τους όρους της κρατικής αντιστάθμισης. Αυτό ισχύει ασχέτως εάν οι μισθοί αυτοί ανταποκρίνονται στα προσόντα των κατόχων των θέσεων και οι απολαβές, πέραν αυτών που καταβάλλονται σε συνθήκες ανταγωνισμού, αποτελούν στρέβλωση.
- γ) Η ενοικίαση από τους αναδόχους οχημάτων τρίτων προσώπων/εταιρειών για τη μεταφορά επιβατών, με βάση τους όρους των Συμβάσεων, καθώς και η κάλυψη των συνακόλουθων εξό-

δων επιδιόρθωσης / συντήρησης, θα πρέπει να γίνεται με διαφανείς διαδικασίες και υπό τις πλέον συμφέρουσες τιμές, όπως θα επεδίωκε ένας ιδιώτης υπό συνθήκες άσκησης καθαρά κερδοσκοπικής δραστηριότητας. Στο βαθμό που οι ενοικιάσεις αυτές δεν αφορούν στην εκτέλεση της αποστολής δημόσιας υπηρεσίας θα πρέπει να τυγχάνουν εφαρμογής οι προαναφερθείσες αρχές για απαγόρευση διεπίδοτης (μη χρήση της κρατικής αντιστάθμισης για δραστηριότητες του αναδόχου, που δεν εμπίπτουν στην αποστολή δημόσιας υπηρεσίας και υποχρέωση τήρησης χωριστών λογαριασμών).

Εν κατακλείδι, ο Έφορος επεσήμανε πως οι αναφορές στην επιστολή του δικηγορικού γραφείου ήγειραν, τουλάχιστον, ζήτημα άμεσης διεξαγωγής ελέγχου από το Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, ως αναθέτουσα αρχή, για την πιστή εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου στην εκπλήρωση των εν λόγω Συμβάσεων.

Σε μεταγενέστερη επιστολή του ίδιου δικηγορικού γραφείου για κατ' ισχυρισμόν ενέργειες των αναδόχων φορέων που αφορούσαν σε εκμετάλλευση προς ίδιον όφελος των κρατικών ενισχύσεων των εν λόγω Συμβάσεων, ο Έφορος, αφού υπέδειξε στην αναθέτουσα αρχή την ευθύνη αποτελεσματικής διαχείρισης, στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού 1370/2007, ζήτησε, με βάση τα άρθρα 19 και 20 των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2009, την υποβολή στοιχείων ή/και παρατηρήσεων ως προς τα ζητήματα, τα οποία προκύπτουν από τις δυο προαναφερθείσες καταγγελίες.

Εκκρεμεί, παρά τις σχετικές υπενθυμίσεις, η αποστολή των εν λόγω στοιχείων από το Υπουργείο.

6. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

6.1 Απόφαση της Επιτροπής της 9ης Ιανουαρίου 2015 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις SA.35888 (2013/C) (πρώην 2013/NN) και SA.37220 (2014/C) (πρώην 2013/NN) SA.38225 (2014/C) (πρώην 2013/NN) που χορήγησε η Κύπρος στην Cyprus Airways (Public) Ltd.

Στις 16/01/2015 κοινοποιήθηκε στο Γραφείο του Εφόρου από την Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ η Απόφαση της Επιτροπής με ημερομηνία 09/01/2015 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις προς τις Κυπριακές Αερογραμμές.

Μετά από έρευνα η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ένα πακέτο ενίσχυσης αναδιάρθρωσης ύψους άνω των 100 εκ. ευρώ προς τις Κυπριακές Αερογραμμές προσέδωσε στην επιχείρηση αδικαιολόγητο πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών της, κατά παράβαση των κανόνων της ΕΕ περί κρατικών ενισχύσεων. Ως εκ τούτου, οι Κυπριακές Αερογραμμές όφειλαν να επιστρέψουν όλες τις ασυμβίβαστες ενισχύσεις που έλαβαν, οι οποίες, σύμφωνα με πληροφορίες της Επιτροπής, αναλογούσαν σε ποσό άνω των 65 εκ. ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου του επιτοκίου. Ειδικότερα, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι Κυπριακές Αερογραμμές δεν είχαν καμία πραγματική προοπτική να καταστούν βιώσιμες χωρίς συνεχιζόμενη κρατική ενίσχυση. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι Κυπριακές Αερογραμμές αντιμετώπιζαν οικονομικές δυσχέρειες επί σειρά ετών και κατ' επανάληψη επωφελήθηκαν από μέτρα κρατικής στήριξης.

Συγκεκριμένα, τον Σεπτέμβριο του 2007, η Επιτροπή ενέκρινε πακέτο ενίσχυσης αναδιάρθρωσης ύψους 95 εκ. ευρώ υπέρ των Κυπριακών Αερογραμμών. Τον Δεκέμβριο του 2012, η Κύπρος κοινοποίησε στην Επιτροπή ενίσχυση διάσωσης ύψους 73 εκ. ευρώ. Ορισμένες δόσεις του δανείου, που ανέρχονται συνολικά σε 34,5 εκ. ευρώ καταβλήθηκαν κατά παράβαση της υποχρέωσης της Κύπρου να περιμένει το αποτέλεσμα του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων από την Επιτροπή. Το 2012, η Κύπρος χορήγησε επίσης εισφορά κεφαλαίου ύψους 31,3 εκ. ευρώ στην εταιρεία. Η Επιτροπή, τον Μάρτιο του 2013, κίνησε εις βάθος έρευνα για το μέτρο αυτό καθώς και για την εισφορά κεφαλαίου του 2012. Τον Οκτώβριο του 2013, η Κύπρος κοινοποίησε στην Επιτροπή πακέτο ενίσχυσης ύψους 102,9 εκ. ευρώ για την αναδιάρθρωση των Κυπριακών Αερογραμμών. Στη δέσμη μέτρων συμπεριλαμβανόταν η προαναφερόμενη εισφορά κεφαλαίου ύψους 31,3 εκ. ευρώ, η κεφαλαιοποίηση του χρέους ύψους 63 εκ. ευρώ και η κάλυψη του ελλείμματος του ταμείου προνοίας της επιχείρησης, ενός συστήματος παροχών για τους υπαλλήλους, ύψους 8,6 εκ. ευρώ. Η Επιτροπή κίνησε εις βάθος έρευνα τον Φεβρουάριο του 2014, ώστε να αξιολογηθούν τα μέτρα.

Σύμφωνα με τις ισχύουσες κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων, μια επιχείρηση μπορεί να λάβει ενίσχυση αναδιάρθρωσης μία μόνο φορά σε περίοδο 10 ετών (σύμφωνα με την αρχή της «εφάπαξ ενίσχυσης»). Η αρχή αυτή ακολουθείται ώστε να αποφεύγεται η εξάρτηση των παραγόντων της αγοράς από δημόσια κονδύλια και να ενθαρρύνεται η αποτελεσματική διαχείριση των επιχειρήσεων και ο μεταξύ τους ανταγωνισμός, με βάση τις επιδόσεις τους. Η Κύπρος δεν παρείχε αποδεικτικά στοιχεία ότι οι Κυπριακές Αερογραμμές αντιμετώπιζαν εξαιρετικές και απρόβλεπτες περιστάσεις που θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν εξαίρεση από την αρχή αυτή.

Η Επιτροπή διαπίστωσε επίσης ότι το σχέδιο αναδιάρθρωσης των Κυπριακών Αερογραμμών βασιζόταν σε μη ρεαλιστικές παραδοχές και ότι δεν αντικατόπτριζε επαρκώς τα διαφορετικά σενάρια της αγοράς. Τα προτεινόμενα μέτρα αναδιάρθρωσης δεν φαίνονταν κατάλληλα για την αντιμετώπιση των περιστάσεων που οδήγησαν στις οικονομικές δυσκολίες των Κυπριακών Αερογραμμών. Επιπλέον, η προτεινόμενη περίοδος αναδιάρθρωσης ήταν μεγαλύτερη από ό,τι η Επιτροπή είχε επιτρέψει στο παρελθόν, στο πλαίσιο άλλων υποθέσεων αναδιάρθρωσης αεροπορικών εταιρειών.

Τέλος, προκειμένου να αποφευχθεί ο ηθικός κίνδυνος που συνιστά η διάσωση μη αποδοτικών φορέων με χρήματα των φορολογουμένων, σύμφωνα με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων της ΕΕ κάθε εταιρεία που λαμβάνει ενίσχυση αναδιάρθρωσης πρέπει να συμβάλλει επαρκώς η ίδια στην κάλυψη του κόστους της αναδιάρθρωσης. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η συμβολή των Κυπριακών Αερογραμμών ήταν πολύ κάτω από το όριο του 50% που απαιτείται από τις κατευθυντήριες γραμμές.

Για όλους τους προαναφερόμενους λόγους, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι Κυπριακές Αερογραμμές δεν ήταν σε θέση να καταστούν βιώσιμες μακροπρόθεσμα χωρίς συνεχή κρατική στήριξη.

Ως εκ τούτου αξιολόγησε ότι τα επανειλημμένα δημόσια μέτρα στήριξης είχαν ήδη προσφέρει ένα σημαντικό οικονομικό πλεονέκτημα στην αεροπορική εταιρεία έναντι των ανταγωνιστών της, οι οποίοι όφειλαν να λειτουργούν χωρίς τα εν λόγω δημόσια κονδύλια. Συνεπώς, προκειμένου να αποκατασταθεί αυτή η στρέβλωση του ανταγωνισμού, οι Κυπριακές Αερογραμμές θα έπρεπε να επιστρέψουν όλες τις ασυμβίβαστες ενισχύσεις που έλαβαν για να αποκατασταθεί η κατάσταση που υπήρχε στην αγορά πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης και για να εξαλειφθούν ή τουλάχιστον να αμβλυνθούν, οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, που προκλήθηκαν από την ενίσχυση. Τούτο κρίθηκε ως αναγκαίο για τη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά.

6.2 Απόφαση της Επιτροπής της 16ης Ιανουαρίου 2015 σχετικά με την κρατική ενίσχυση αριθ. SA.31855 (2011/C) (ex N 503/2010) που σχεδιάζει να χορηγήσει η Κύπρος για την αναδιάρθρωση του Κεντρικού Σφαγείου Κοφίνου.

Στις 20/01/2015 κοινοποιήθηκε στο Γραφείο του Εφόρου από την Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ Απόφαση της Επιτροπής με ημερομηνία 16/01/2015 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις του Κεντρικού Σφαγείου Κοφίνου (ΚΣΚ).

Στις 6 Μαΐου 2010, η Επιτροπή ενέκρινε ενίσχυση διάσωσης για το ΚΣΚ με τη μορφή κρατικής εγγύησης για δάνειο ύψους 1,6 εκ. ευρώ. Με επιστολή ημερομηνίας 3ης Νοεμβρίου 2010, η Κύπρος κοινοποίησε, σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, σχέδιο αναδιάρθρωσης για το ΚΣΚ. Επιπρόσθετα, στις 20 Ιανουαρίου 2011, η Επιτροπή έλαβε καταγγελία από την εταιρεία Cypra Ltd ανταγωνιστή του ΚΣΚ.

Με επιστολή της 26ης Απριλίου 2011, η Επιτροπή ενημέρωσε την Κύπρο ότι αποφάσισε στις 20 Απριλίου 2011 να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 108 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ όσον αφορά στην ενίσχυση αναδιάρθρωσης. Ενημέρωσε επίσης την Κύπρο ότι είχε αποφασίσει να διερευνήσει ορισμένες ενισχύσεις που εικάζεται ότι χορηγήθηκαν υπέρ του δικαιούχου. Οι ενισχύσεις αυτές ήταν: i) η διαρκής κρατική ανοχή για καθυστερήσεις του ΚΣΚ στην καταβολή των οφειλόμενων ποσών ii) το δάνειο ύψους 512.850 ευρώ από την Ένωση Δήμων iii) η φερόμενη ενίσχυση σε σχέση με ομόλογα με εγγύηση του Δημοσίου και iv) η μετάταξη των υφιστάμενων εργαζομένων στους δήμους και η ανάληψη των συναφών συνταξιοδοτικών τους υποχρεώσεων.

Στην τελική της Απόφαση, της 16. 1. 2015, η Επιτροπή αποφάσισε κατ' αρχάς ότι τα καταγγελλόμενα μέτρα που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο πλην της εγγύησης του Δημοσίου για ομόλογα [ενίσχυση (iii)], συνιστούσαν κρατικές ενισχύσεις και θα έπρεπε να αξιολογηθούν, μαζί με τις λοιπές ενισχύσεις αναδιάρθρωσης που κοινοποίησε η Κύπρος, με βάση τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής του 2004 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων.

Η αξιολόγηση της Επιτροπής κατάληξε στο συμπέρασμα ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν ικανοποιούσαν τα κριτήρια συμβατότητας των Κατευθυντηρίων Γραμμών. Συγκεκριμένα:

- α) Το υπό μελέτη σχέδιο αναδιάρθρωσης δεν θα επιτρέψει στην εταιρεία να αποκτήσει εκ νέου μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα, λόγω της γενικής αδύναμης οικονομικής κατάστασης του ΚΣΚ (αρνητική αξία του μετοχικού κεφαλαίου στα τέλη της περιόδου προβλέψεων ακόμα και στο αισιόδοξο σενάριο του αρχικού επιχειρηματικού σχεδίου) και της στενότητας των ταμειακών ροών της εταιρείας, σε συνδυασμό με τις δυσμενείς συνθήκες της αγοράς.
- β) Τα αντισταθμιστικά μέτρα που προτείνονται στο σχέδιο αναδιάρθρωσης αναφέρονται αποκλειστικά στη συμπεριφορά της επιχείρησης και δεν συνίστανται στην πώληση στοιχείων του ενεργητικού ή στη μείωση της παραγωγικής ικανότητας ή της παρουσίας στην αγορά.
- γ) Η ίδια συνεισφορά του ΚΣΚ στο κόστος αναδιάρθρωσης θα ανερχόταν μόλις σε 21% περίπου, ποσοστό που εκτιμάται υπερβολικά χαμηλό, ακόμα και αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι ο δικαιούχος εδρεύει σε ενισχυόμενη περιοχή.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή αποφάσισε τα εξής:

- α) Η ενίσχυση αναδιάρθρωσης που κοινοποίησε η Κύπρος στις 3 Νοεμβρίου 2010 δεν συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά.
- β) Ζήτησε από την Κύπρο να υποβάλει όσον αφορά την ενίσχυση διάσωσης ύψους 1,6 εκ. ευρώ για το ΚΣΚ, που εγκρίθηκε με την απόφασή της 6ης Μαΐου 2010, είτε απόδειξη ότι η εν λόγω ενίσχυση έχει αποπληρωθεί είτε σχέδιο εκκαθάρισης του ΚΣΚ, σύμφωνα με το σημείο 27 των κατευθυντηρίων γραμμών.
- γ) Απαίτησε από την Κύπρο να προβεί στην ανάκτηση των τυχόν ήδη χορηγηθεισών ενισχύσεων στο ΚΣΚ σε σχέση με την κρατική ανοχή σε καθυστερήσεις στην καταβολή οφειλόμενων ποσών, σε σχέση με τη μετάταξη προσωπικού προς τους δήμους, και οποιασδήποτε ενίσχυσης που δεν έχει ακόμη επιστραφεί στην Ένωση Δήμων σε σχέση με το δάνειο των 512.850 ευρώ.

6.3 Απόφαση της Επιτροπής της 11ης Φεβρουαρίου 2015 σχετικά με την κρατική ενίσχυση αριθ. SA.38102 (2014/NN) – Κύπρος. Επέκταση του υφιστάμενου καθεστώτος φορολόγησης γεωργικού πετρελαίου, για κάλυψη και του γεωργικού πετρελαίου κίνησης για τα οχήματα που χρησιμοποιούνται για γεωργικούς σκοπούς.

Η Επιτροπή στις 11 Φεβρουαρίου 2015 εξέδωσε Απόφαση σχετικά με το πιο πάνω καθεστώς.

Το εν λόγω φορολογικό Μέτρο αφορούσε μη κοινοποιηθείσα ενίσχυση, που δεν συμπεριλήφθηκε

από την Κυπριακή Δημοκρατία στον κατάλογο των υφιστάμενων ενισχύσεων κατά την προσχώρησή της στην ΕΕ το 2004.

Η Επιτροπή, αφού εξέτασε τις πληροφορίες που διαβιβάστηκαν από την Κυπριακή Δημοκρατία σχετικά με το πιο πάνω καθεστώς, έκρινε πως αυτό συνιστά κρατική ενίσχυση, σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 107 παρ. 1 της ΣΛΕΕ και η οποία τέθηκε σε ισχύ κατά παράβαση του άρθρου 108 παρ. 3 της Συνθήκης.

Δεδομένου ότι οι ενισχύσεις του καθεστώτος αφορούσαν μη κοινοποιηθείσες ενισχύσεις, η συμβατότητά τους με την κοινή αγορά αξιολογήθηκε με βάση τους κανόνες που ίσχυαν όταν παραχωρήθηκαν οι εν λόγω ενισχύσεις, όπως διευκρινίζεται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον καθορισμό των κανόνων, οι οποίοι εφαρμόζονται στην εκτίμηση των κρατικών ενισχύσεων, που χορηγούνται παράνομα (EEC 119 της 22.5.2002, σ. 22.).

Παρόλο που το καθεστώς συνιστούσε κρατική ενίσχυση και χορηγήθηκε παράνομα, εντούτοις, η Επιτροπή αποφάσισε να μην προβάλει αντιρρήσεις για το σχετικό Μέτρο, αφού θεώρησε ότι η ενίσχυση συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά, δυνάμει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, όσον αφορά στον πρωτογενή τομέα της γεωργίας.

6.4 Απόφαση της Επιτροπής της 24ης Ιουνίου 2015 σχετικά με την κρατική ενίσχυση αριθ. SA.40476 (2015/N) για ενέργειες προώθησης και διαφήμισης γεωργικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά και τις τρίτες χώρες.

Στις 30/06/2015 κοινοποιήθηκε στο Γραφείο του Εφόρου από την Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ Απόφαση της Επιτροπής, με ημερομηνία 24/06/2015, σχετικά με το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων για ενέργειες προώθησης και διαφήμισης γεωργικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά και τις τρίτες χώρες.

Το εν λόγω καθεστώς κρατικών ενισχύσεων υποβλήθηκε από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, ως η Αρμόδια Αρχή, στο Γραφείο του Εφόρου και κοινοποιήθηκε στις 12 Ιανουαρίου 2015, σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, στην Επιτροπή. Το κοινοποιηθέν καθεστώς αντικατέστησε το προηγούμενο καθεστώς κρατικών ενισχύσεων SA.37818 (2014/N) και βασίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό και τον δασοκομικό τομέα και στις αγροτικές περιοχές για την περίοδο 2014-2020.

Στόχος του εν λόγω καθεστώτος ενισχύσεων είναι η προώθηση γεωργικών προϊόντων και προϊόντων ποιότητας, που βελτιώνουν την αποδοτικότητα, την ανταγωνιστικότητα και τον επαγγελματισμό της γεωργίας στην Ένωση, συμβάλλοντας έτσι στη μακροχρόνια βιωσιμότητά της. Το καθεστώς έχει διάρκεια μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2020 και ο προϋπολογισμός του για ολόκληρη τη διάρκειά του ανέρχεται σε 1 εκ. ευρώ. Δικαιούχοι είναι ΜΜΕ, εγγεγραμμένες ενώσεις/οργανώσεις εκπροσώπησης του τομέα και αναγνωρισμένες ομάδες/οργανώσεις/ενώσεις παραγωγών, που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και /ή μεταποίηση και/ή εμπορία γεωργικών προϊόντων.

Η Επιτροπή κατά την αξιολόγηση του Μέτρου έκρινε ότι πληρούνται οι όροι του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και ότι το προτεινόμενο Μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου, αποφάσισε ωστόσο να μην εγείρει αντιρρήσεις στην εφαρμογή του, καθότι κρίθηκε ότι είναι συμβιβάσιμο με την εσωτερική αγορά, σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ.

6.5 Αποφάσεις της Επιτροπής για την Πέμπτη και Έκτη Παράταση του κυπριακού καθεστώτος παροχής εγγυήσεων στα πιστωτικά ιδρύματα –SA.40027 (2014/N) & SA.42080 (2015/N)

Στις 14/01/2015 και 13/07/2015 η Επιτροπή αποφάσισε να μην προβάλει αντιρρήσεις στα αιτήματα της Κυπριακής Δημοκρατίας για χορήγηση παράτασης στο καθεστώς παροχής κρατικών εγγυήσεων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας, κρίνοντας συμβατό με την εσωτερική αγορά το εν λόγω καθεστώς, σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) ΣΛΕΕ.

Το εν λόγω καθεστώς είχε εγκριθεί αρχικά στις 06.11.2012 (SA.35499), με σκοπό να διευκολύνει την πρόσβαση των επιλέξιμων πιστωτικών ιδρυμάτων σε μεσοπρόθεσμη χρηματοδότηση και, συνακόλουθα, να συμβάλει στη διατήρηση της σταθερότητας στον χρηματοπιστωτικό τομέα της Κύπρου. Σημειώνεται ότι προηγήθηκαν οι εξής παρατάσεις:

- 1η Παράταση: 22 Ιανουαρίου 2013 μέχρι 30 Ιουνίου 2013
- 2η Παράταση: 25 Ιουλίου 2013 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2013
- 3η Παράταση: 18 Δεκεμβρίου 2013 μέχρι 30 Ιουνίου 2014
- 4η Παράταση: 25 Ιουνίου 2014 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2014

6.6 Απόφαση της επιτροπής της 18ης Δεκεμβρίου 2015 σχετικά με την κρατική ενίσχυση αριθ. SA.43367 (2015/N) που αφορά την ανακεφαλοποίηση της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας (ΣΚΤ)

Στις 20/01/2016 κοινοποιήθηκε στο Γραφείο του Εφόρου, μέσω της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Κύπρου στην ΕΕ, η Απόφαση της Επιτροπής με ημερομηνία 18/12/2015 σχετικά με την ανακεφαλοποίηση της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας (ΣΚΤ).

Με την Απόφασή της, η Επιτροπή έκρινε ότι η συμπληρωματική κρατική ενίσχυση, ύψους 175 εκ. ευρώ, υπέρ της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας (Cooperative Central Bank Ltd.) της Κύπρου και των θυγατρικών της, είναι σύμφωνη με τους κανόνες της Ε.Ε. για τις κρατικές ενισχύσεις.

Η Επιτροπή συμπέρανε, ειδικότερα, ότι τα πρόσθετα μέτρα αναδιάρθρωσης, που η τράπεζα δεσμεύθηκε να εφαρμόσει, θα διασφαλίσουν τη βιωσιμότητά της μακροπρόθεσμα, καθώς και την ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού. Λόγω της βαθιάς ύφεσης, υψηλό ποσοστό του χαρτοφυλακίου δανείων του συνεργατικού ομίλου κατέστη μη εξυπηρετούμενο. Ο όμιλος χρειάστηκε εισφορές κεφαλαίων ύψους 1,5 δις. ευρώ από το κράτος για την κάλυψη των ζημιών, τις οποίες ενέκρινε η Επιτροπή τον Φεβρουάριο του 2014, βάσει σχεδίου αναδιάρθρωσης. Τα κεφάλαια χορηγήθηκαν στην Κύπρο από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ), στο πλαίσιο του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής. Ως αποτέλεσμα της ανακεφαλοποίησης, το κυπριακό κράτος έχει καταστεί κάτοχος του 99% των μετοχών της ΣΚΤ, η οποία με τη σειρά της απέκτησε έλεγχο επί των προηγουμένως ανεξάρτητων συνεργατικών πιστωτικών ιδρυμάτων. Σύμφωνα με την κεντρική διαχείριση και τον εξορθολογισμό που προβλέπεται από το αρχικό σχέδιο αναδιάρθρωσης, ο αριθμός των ανεξάρτητων συνεργατικών πιστωτικών ιδρυμάτων μειώθηκε από άνω των 90 σε 18, μέσω συγχωνεύσεων. Ο όμιλος έχει επίσης δημιουργήσει εσωτερική υπηρεσία διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων δανείων και άρχισε να αναπτύσσεται περισσότερο δυναμικά στη διαχείριση κινδύνων και τις υπηρεσίες πληροφορικής. Ωστόσο, οι αξιολογήσεις που διενεργήθηκαν το 2015 από την

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), υπό την ιδιότητά της ως επόπτη, εντόπισαν ότι η τράπεζα δεν είχε προβεί σε επαρκείς προβλέψεις σε σχέση με το μέγεθος του χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων δανείων (πρόκειται για τη λεγόμενη «υστέρηση προβλέψεων») της. Η τράπεζα ενέγραψε τις απαιτούμενες πρόσθετες προβλέψεις στη λογιστική της κατάσταση του τρίτου τριμήνου του 2015, αλλά, ως αποτέλεσμα, χρειάζεται πρόσθετα κεφάλαια ύψους 175 εκ. ευρώ. Εξαιτίας κυρίως της σημερινής περίπλοκης δομής του και της συνεπαγόμενης μακράς διαδικασίας εισαγωγής των μετοχών του στο χρηματιστήριο, ο συνεργατικός όμιλος δεν ήταν σε θέση να αντλήσει το απαιτούμενο πρόσθετο ποσό από ιδιώτες επενδυτές εντός της σύντομης προθεσμίας που τέθηκε από την Αρμόδια Αρχή. Κατά συνέπεια, η τράπεζα χρειάστηκε πρόσθετη κρατική χρηματοδότηση για να είναι σε θέση να συμμορφωθεί με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις της ΕΚΤ. Το νεοσυσταθέν Ταμείο Ανακεφαλαιοποίησης της Κύπρου, το οποίο χρηματοδοτείται με εισφορές του τραπεζικού τομέα, σχεδιάζει να παράσχει την αναγκαία ανακεφαλαιοποίηση με αντάλλαγμα κοινές μετοχές στη ΣΚΤ. Ο όμιλος δεν έχει δάνεια μειωμένης εξασφάλισης, αλλά ο μέτοχος της εταιρείας (δηλαδή το κυπριακό κράτος) συνέβαλε στο κόστος της αναδιάρθρωσης, σύμφωνα με τις αρχές επιμερισμού των βαρών. Η Επιτροπή αξιολόγησε το μέτρο, στο πλαίσιο των κανόνων της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις, ιδίως της Τραπεζικής Ανακοίνωσης του 2013. Από την έρευνα προέκυψε ότι η πρόσθετη κρατική ενίσχυση πρέπει να συνοδεύεται από συμπληρωματικά μέτρα αναδιάρθρωσης, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η τράπεζα θα είναι βιώσιμη χωρίς συνεχή κρατική στήριξη στο μέλλον και ότι οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, που προκύπτουν από την κρατική ενίσχυση, είναι περιορισμένοι. Ειδικότερα, η δέσμευση της Κύπρου είτε να εισαγάγει τις μετοχές του συνεργατικού ομίλου στο χρηματιστήριο είτε να πωλήσει ένα σημαντικό μέρος των κεφαλαίων σε εύρωστους επενδυτές θα αποκαταστήσει την πρόσβαση της τράπεζας στις κεφαλαιαγορές και θα της επιτρέψει να χρηματοδοτήσει την ανάκαμψη της κυπριακής οικονομίας με βιώσιμο τρόπο. Επιπλέον, ο όμιλος θα προχωρήσει σε βαθύτερο εξορθολογισμό της δομής του και θα επιταχύνει την ανάπτυξη κεντρικών τμημάτων (διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, διαχείρισης κινδύνου, τμήμα ΤΠ), που έχουν καθοριστική σημασία για τη συνετή και αποτελεσματική διαχείριση της τράπεζας και θα ενισχύσουν τη βιωσιμότητά της. Βάσει αυτών των δεσμεύσεων, και υπό την προϋπόθεση της πλήρους εφαρμογής τους, όπως ορίζεται στο τροποποιημένο σχέδιο αναδιάρθρωσης της τράπεζας, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η πρόσθετη ανακεφαλαιοποίηση ήταν σύμφωνη με τους κανόνες της ΕΕ σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις.

Να σημειωθεί ότι οι κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις επιτρέπουν στα κράτη μέλη να στηρίζουν τις τράπεζες κατά τη διάρκεια της κρίσης, υπό την προϋπόθεση ότι διαθέτουν ρεαλιστικό σχέδιο αναδιάρθρωσης, το οποίο τους επιτρέπει να γίνουν βιώσιμες χωρίς συνεχή κρατική στήριξη, οι ιδιοκτήτες τους συμβάλλουν στην κάλυψη του κόστους της αναδιάρθρωσης και τα μέτρα μετριάζουν τη στρέβλωση του ανταγωνισμού που δημιουργείται, λόγω της χορηγούμενης κρατικής ενίσχυσης.

7. ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η εκπαίδευση και η ενημέρωση των Αρμοδίων Αρχών και των εμπλεκόμενων φορέων για θέματα κρατικών ενισχύσεων αποτελεί, βάσει της κείμενης νομοθεσίας, μία εκ των αρμοδιοτήτων του Έφορου.

Βασικό μέρος της ενημέρωσης αλλά και της επιμόρφωσης των διαφόρων Αρμοδίων Αρχών, σε θέματα κρατικών ενισχύσεων, είναι και η διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων. Κατά το 2015 το Γραφείο διοργάνωσε τα ακόλουθα εκπαιδευτικά σεμινάρια:

- 14/05/2015- Παρουσίαση του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ.1407/2013 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2013, για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis) στο προσωπικό του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.
- 16-17/7/2015 – Διοργάνωση σεμιναρίου το οποίο, εκτός από τη νομολογία επί του κοινοτικού δικαίου για τις κρατικές ενισχύσεις, κάλυψε και τα ακόλουθα εξειδικευμένα θέματα:
 - α) Ενισχύσεις για τη δημιουργία και τη λειτουργία Υποδομών (Infrastructure Aid).
 - β) Σχέση μεταξύ Δημοσίων Συμβάσεων και Κρατικών Ενισχύσεων (Public Procurement and State Aid).
 - γ) Ύπαρξη Κρατικών Ενισχύσεων σε περιπτώσεις ιδιωτικοποιήσεων κρατικών εταιρειών και ημικρατικών οργανισμών (Privatisation).
- 16/12/2015- Παρουσίαση του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 και του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1408/2013 (de minimis) για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας στο προσωπικό του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και των ημικρατικών οργανισμών, που υπάγονται στην αρμοδιότητά του.

Με την ευκαιρία της ανάληψης των καθηκόντων του ο Έφορος επισκέφθηκε τόσο τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων όσο και τους Αρχηγούς των Κοινοβουλευτικών Κομμάτων, τους οποίους ενημέρωσε για τις δραστηριότητες του Γραφείου, σε θέματα που εμπíπτουν στην αρμοδιότητά του και τους εξέφρασε τις σκέψεις και απόψεις του όσον αφορά στην αποτελεσματικότερη λειτουργία του Γραφείου.

8. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

8.1 Σχέσεις με τη νομοθετική εξουσία

Στη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους ο Έφορος κλήθηκε σε αρκετές περιπτώσεις ενώπιον διαφόρων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, όπως αυτών της Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, Συγκοινωνιών και Έργων, Εσωτερικών, Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, Οικονομικών και Προϋπολογισμού, για να εκθέσει τις απόψεις του επί διαφόρων θεμάτων που εξετάζονταν από τις εν λόγω Επιτροπές. Μερικά από τα θέματα επί των οποίων κλήθηκε το Γραφείο να εκθέσει τις απόψεις του, είναι τα ακόλουθα:

- Ζημιές που προκλήθηκαν σε γεωργικές καλλιέργειες λόγω ακραίων φαινομένων και η ανάγκη στήριξης των πληγέντων αγροτών.
- Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κλάδος των μελισσοκόμων και τρόποι επίλυσής τους.
- Η ρύθμιση των συσσωρευμένων χρεών των Αρδευτικών Τμημάτων.
- Η απόφαση της κυβέρνησης για το κλείσιμο του Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης.
- Η παροχή αποζημιώσεων στους πρώην υπαλλήλους των Κυπριακών Αερογραμμών που προέκυψαν από το τερματισμό των εργασιών της εταιρείας.
- Το σχέδιο του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών για την απόσυρση αλιευτικών σκαφών και οι συνέπειες του.
- Προβλήματα και προοπτικές της Βιομηχανίας στην Κύπρο.

8.2 Σχέσεις με την εκτελεστική εξουσία

Στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων του και συγκεκριμένα του συμβουλευτικού ρόλου του, ο Έφορος έχει συστηματική επικοινωνία και συνεργασία με τις Αρμόδιες Αρχές με σκοπό την τήρηση του κυπριακού και του ενωσιακού δικαίου για τις κρατικές ενισχύσεις.

Εκτιμάται ότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης της εν λόγω συνεργασίας που μπορεί να επιτευχθεί με την συστηματική εκπαίδευση του προσωπικού των Αρμοδίων Αρχών σε θέματα κρατικών ενισχύσεων.

9. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ

Το Γραφείο του Εφόρου, ως το εθνικό σημείο επαφής μεταξύ της Επιτροπής και των Αρμοδίων Αρχών, είναι σε συνεχή επαφή και συνεργασία κυρίως με τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού και τη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης. Μετά την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ το Γραφείο εκπροσωπείται ανελλιπώς στη Συμβουλευτική Επιτροπή για τις κρατικές ενισχύσεις καθώς και στις πολυμερείς συναντήσεις για συζήτηση θεμάτων κρατικών ενισχύσεων. Στις επιτροπές αυτές συζητούνται προσχέδια νέων ή τροποποίηση υφιστάμενων κανονισμών/ πλαισίων/ κατευθυντήριων γραμμών και άλλων νομοθετημάτων που ετοιμάζει η Επιτροπή και γενικότερα γίνεται ανταλλαγή απόψεων σε θέματα, τα οποία άπτονται της μελλοντικής πολιτικής της ΕΕ στον τομέα αυτό. Η συστηματική συμμετοχή στη Συμβουλευτική Επιτροπή για τις κρατικές ενισχύσεις αλλά και σε άλλες συναντήσεις προσφέρει σημαντικότερες ευκαιρίες για επικοινωνία με την Επιτροπή και με τα άλλα κράτη μέλη, για ανταλλαγή απόψεων και προβολή των θέσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας.

9.1 Συνεδρίες Συμβουλευτικής Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις ή άλλες πολυμερείς συναντήσεις

Στη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους, το Γραφείο του Εφόρου συμμετείχε στις ακόλουθες συνεδρίες της Συμβουλευτικής Επιτροπής ή σε άλλες πολυμερείς συναντήσεις:

- Φόρουμ Υψηλού Επιπέδου των κρατών μελών της ΕΕ, υπό την προεδρία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με θέμα τον εκσυγχρονισμό των κρατικών ενισχύσεων. Βρυξέλλες, 23 Ιουνίου 2015.
- Συνεδρία της Ομάδας Εργασίας των κρατών μελών της ΕΕ, υπό την προεδρία της Μεγάλης Βρετανίας, με θέμα τον εκσυγχρονισμό των κοινοτικών κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις. Λισαβόνα, 09 Οκτωβρίου 2015.
- Συνεδρία της Ομάδας Εργασίας των κρατών μελών της ΕΕ, υπό την προεδρία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με θέμα τη διαφάνεια στην εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις. Βρυξέλλες, 28 Οκτωβρίου 2015.
- Συνεδρία της Ομάδας Εργασίας των κρατών μελών της ΕΕ, υπό την προεδρία της Μεγάλης Βρετανίας, με θέμα τον εκσυγχρονισμό των κοινοτικών κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις. Λονδίνο, 11 Δεκεμβρίου 2015.

9.2 Εκπαιδευτικά και Ενημερωτικά Σεμινάρια

Κατά το υπό επισκόπηση έτος το προσωπικό του Γραφείου συμμετείχε στο σεμινάριο με θέμα τις κρατικές ενισχύσεις, που πραγματοποιήθηκε στις 16 και 17/7/2016 στην Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης. Το σεμινάριο κάλυψε τα ακόλουθα εξειδικευμένα θέματα:

- α) Ενισχύσεις για τη δημιουργία και τη λειτουργία Υποδομών (Infrastructure Aid).
- β) Σχέση μεταξύ Δημοσίων Συμβάσεων και Κρατικών Ενισχύσεων (Public Procurement and State Aid).
- γ) Ύπαρξη Κρατικών Ενισχύσεων σε περιπτώσεις ιδιωτικοποιήσεων κρατικών εταιρειών και ημικρατικών οργανισμών (Privatisation).

10. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΝ ΣΕ ΙΣΧΥ ΚΑΤΑ ΤΟ 2015

Ο συνολικός αριθμός προγραμμάτων και ατομικών κρατικών ενισχύσεων που βρίσκονταν σε ισχύ¹ κατά τη διάρκεια του 2015, εξαιρουμένων εκείνων στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας, ανερχόταν σε 28.²

10.1 Υφιστάμενα σχέδια κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της γεωργίας και κτηνοτροφίας³

Προτού περιέλθει στην αρμοδιότητα του Εφόρου ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της γεωργίας και κτηνοτροφίας, τον Οκτώβριο του 2005, το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, με βάση τις πρόνοιες της Πράξης Προσχώρησης της Κύπρου στην ΕΕ, όπως αυτές διαλαμβάνονται στο Παράρτημα IV, Μέρος 4, κοινοποίησε στις 30.08.2004 στην Επιτροπή 70 υφιστάμενα μέτρα κρατικών ενισχύσεων στον εν λόγω τομέα, τα οποία βρίσκονταν σε ισχύ κατά την προενταξιακή περίοδο και μπορούσαν να συνεχίσουν ως είχαν μέχρι τις 30 Απριλίου 2007. Τα περισσότερα από τα προγράμματα αυτά κρίθηκαν ασύμβατα με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων και, ως εκ τούτου, καταργήθηκαν. Από την ημερομηνία αυτή και μετέπειτα τα σχέδια που δεν ήταν συμβατά με το κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις καταργήθηκαν. Στο τέλος του 2015 βρίσκονταν σε ισχύ 22 προγράμματα κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της γεωργίας και κτηνοτροφίας.

10.2 Προγράμματα κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας

Τα προγράμματα κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας έπρεπε να αξιολογηθούν προενταξιακά από τις εθνικές αρχές και ακολούθως να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή.

Σήμερα βρίσκεται σε ισχύ ένα μόνο πρόγραμμα κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας με τίτλο «Οικονομική Βοήθεια για Παράκτια Αλιεία».

1. Οι Αρμόδιες Αρχές εδέχοντο ή/και είχαν το δικαίωμα έγκρισης αιτήσεων.

2. Κατάλογος με τα μέτρα αυτά επισυνάπτεται ως Παράρτημα I.

3. Κατάλογος με τα μέτρα αυτά επισυνάπτεται ως Παράρτημα II.

11. ΟΙ ΚΑΤΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΦΟΡΟΥ ΠΟΥ ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΘΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Παρατίθενται κατωτέρω οι κατά προτεραιότητα δράσεις του Εφόρου, που αναμένεται να συμβάλουν στην εύρυθμη λειτουργία του Γραφείου και την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων:

- Δημιουργία οργανωτικής δομής και ενίσχυση της στελέχωσης του Γραφείου με επιπρόσθετο προσωπικό. Η ιδιαίτερα τεχνική φύση των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων επιβάλλει τη συνεχή εκπαίδευση των λειτουργών του Γραφείου στα επιμέρους θέματα των κρατικών ενισχύσεων και απαιτεί μια σημαντική επένδυση από μέρος του κράτους, η οποία όμως εκμηδενίζεται με τη λήξη της απόσπασης των λειτουργών που τοποθετούνται στο Γραφείο του Έφορου. Ως εκ τούτου, βασική προτεραιότητα του Έφορου είναι η προώθηση της δημιουργίας οργανωτικής δομής, η οποία θα διασφαλίζει τη συνέχεια και την ομαλή λειτουργία του Γραφείου ενώ ταυτόχρονα θα επιτρέπει τη συσσώρευση γνώσης και εμπειρίας στο αντικείμενο των κρατικών ενισχύσεων.
- Συμμετοχή εκπροσώπων του Γραφείου στις συνεδρίες της Συμβουλευτικής Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις, στις Ομάδες Εργασίας που έχουν συσταθεί από την Επιτροπή για τον εκσυγχρονισμό των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων και σε άλλες πολυμερείς συναντήσεις για θέματα κρατικών ενισχύσεων. Τα τελευταία χρόνια η συμμετοχή του Γραφείου στους ευρωπαϊκούς θεσμούς έχει περιοριστεί σημαντικά λόγω της σοβαρής υποστελέχωσης του Γραφείου αλλά και λόγω της δημοσιονομικής περισυλλογής. Ο Έφορος προτίθεται να ζητήσει την έγκριση των απαιτούμενων κονδυλίων για να διασφαλισθεί η σταθερή εκπροσώπηση του Γραφείου σε όλες τις σημαντικές συναντήσεις που διοργανώνονται σε επίπεδο ΕΕ, έτσι ώστε το Γραφείο, και κατ'επέκταση η Κυπριακή Δημοκρατία, να βρίσκεται κοντά στις εξελίξεις και να εκφέρει λόγο και άποψη επί των εκάστοτε προωθούμενων προτάσεων.
- Διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων τόσο για την επιμόρφωση του προσωπικού του Γραφείου σε επιμέρους πτυχές των κρατικών ενισχύσεων όσο και για την ενημέρωση και εξοικείωση των λειτουργών των αρμοδίων αρχών, που εκπονούν μέτρα κρατικών ενισχύσεων, με το κοινοτικό κεκτημένο, την προστασία του ανταγωνισμού και την ορθολογική χρήση των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων. Πρόθεση του Εφόρου είναι να αναπτύξει συνεργασίες με Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της ημεδαπής ή και του εξωτερικού για την προώθηση των εκπαιδευτικών στόχων του Γραφείου.
- Δημιουργία δικτύου λειτουργών-συνδέσμων με συντονιστικό ρόλο για τα θέματα των κρατικών ενισχύσεων. Προς υλοποίηση του πιο πάνω στόχου, ο Έφορος προτίθεται να ζητήσει από κάθε Υπουργείο/Υπηρεσία/Τμήμα/Οργανισμό, που ασχολείται με θέματα κρατικών ενισχύσεων, να ορίσει συγκεκριμένο λειτουργό του ως σημείο επαφής με το Γραφείο του. Η λειτουργία του εν λόγω δικτύου αναμένεται να συμβάλει στον ορθό σχεδιασμό των μέτρων/καθεστώτων κρατικών ενισχύσεων, την τήρηση των χρονικών πλαισίων που τίθενται από τους σχετικούς ευρωπαϊκούς κανονισμούς και εν γένει στην αποτελεσματικότερη εφαρ-

μογή των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων. Οι εν λόγω λειτουργοί θα τυγχάνουν σχετικής εκπαίδευσης από το Γραφείο του Εφόρου όποτε αυτό κρίνεται σκόπιμο.

- Δημιουργία Μητρώου Κρατικών Ενισχύσεων, στο οποίο θα καταχωρούνται υποχρεωτικά όλες ανεξαιρέτως οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται από τις αρχές της Δημοκρατίας. Το εν λόγω μητρώο θα λειτουργεί ως διαδικτυακή πύλη και από τη λειτουργία του αναμένεται να εξυπηρετηθούν οι ακόλουθοι στόχοι:
 - (i) Η τήρηση της αρχής της διαφάνειας κατά τη χορήγηση οποιασδήποτε μορφής κρατικής ενίσχυσης.
 - (ii) Ο συντονισμός και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμοδίων αρχών κατά τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων.
 - (iii) Ο αποτελεσματικός εκ των υστέρων (ex post) έλεγχος της ορθής τήρησης των αποφάσεων του Εφόρου ή της Επιτροπής ανάλογα με την περίπτωση.
- Διασφάλιση ότι δεν θα παραχωρούνται ενισχύσεις σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που αδικαιολόγητα δεν θα έχουν εκπληρώσει τις φορολογικές τους υποχρεώσεις ή οποιοσδήποτε άλλες οικονομικής φύσεως υποχρεώσεις προς το κράτος. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο Έφορος προτίθεται να διαβουλευτεί με την Γενική Λογίστρια της Δημοκρατίας σε σχέση με τις διαδικασίες συμψηφισμού που εφαρμόζονται και που προβλέπονται στον περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμο του 2014. Ειδικότερα, είναι θέση του Εφόρου ότι η εφαρμογή του συμψηφισμού εσόδων και εξόδων της Δημοκρατίας αναιρεί τον χαρακτήρα κινήτρου που θα πρέπει να διέπει ένα μέτρο κρατικής ενίσχυσης.
- Εξορθολογισμός των πρακτικών και διαδικασιών που ακολουθούνται από τις αρμόδιες αρχές τόσο κατά την υποβολή μέτρων κρατικών ενισχύσεων στο Γραφείο του Εφόρου για εξέταση όσο και στο πλαίσιο της παρακολούθησης της εφαρμογής τους. Συχνά παρατηρείται η υιοθέτηση από τις αρμόδιες αρχές ανορθόδοξων/λανθασμένων πρακτικών, που δεν συνάδουν με το γράμμα και το πνεύμα του Νόμου και των σχετικών ευρωπαϊκών κανονισμών, όπως είναι η μη έγκαιρη κοινοποίηση μέτρων κρατικών ενισχύσεων στον Έφορο ή την Επιτροπή, η ανεπαρκής αιτιολόγηση μέτρου κρατικής ενίσχυσης από την αρμόδια αρχή, η υποβολή θεμάτων για εξέταση από το Γραφείο χωρίς να υπάρχει σαφής πρόθεση για την εφαρμογή τους, η παραπομπή δικαιούχων ενίσχυσης στο Γραφείο για οδηγίες που σχετίζονται με την εφαρμογή μέτρου, η μη ενημέρωση του Εφόρου για επίσημη αλληλογραφία με την Επιτροπή για υποθέσεις κρατικών ενισχύσεων κ.α. Οι εν λόγω πρακτικές δυσχεραίνουν το έργο του Εφόρου γι' αυτό και προγραμματίζεται να αποσταλεί σχετική εγκύκλιος σε όλες τις αρμόδιες αρχές για να αποφεύγονται τέτοιες πρακτικές.
- Ανάδειξη του ρόλου που διαδραματίζει ο θεσμός του Εφόρου. Οι σημαντικές υποθέσεις που το Γραφείο χειρίστηκε τα τελευταία χρόνια ανέδειξαν την σημασία των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων, τον καθοριστικό τους ρόλο για την πορεία σημαντικών για τον τόπο επιχειρήσεων και τις σοβαρότατες συνέπειες που η παράβαση των κανόνων συνεπάγεται. Πρόθεση του Εφόρου είναι να εντείνει τις αυτεπάγγελτες παρεμβάσεις του και να επιδιώκει την κατάλληλη ενημέρωσή του εκεί και όπου οι κρατικές αρχές παραλείπουν να τον ενημερώσουν για υποθέσεις/θέματα κρατικών ενισχύσεων.

- Ο Έφορος προτίθεται να προβαίνει σε εκ των υστέρων δειγματοληπτικό έλεγχο για τη διαπίστωση της τήρησης των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων και των όρων έγκρισης που τίθενται στις αποφάσεις του ίδιου ή της Επιτροπής. Λόγω της υποστελέχωσης του Γραφείου, η μέχρι σήμερα άσκηση της εν λόγω αρμοδιότητας του Εφόρου δεν κατέστη δυνατή.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΑΧΩΡΗΘΗΚΑΝ ΤΟ 2015

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων ετοιμάζει και υποβάλλει, σύμφωνα με την παράγραφο (ι) του άρθρου 9Α των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2009, Ετήσια Στατιστική Ανάλυση για την παραχώρηση κρατικών ενισχύσεων, η οποία περιλαμβάνεται στην Ετήσια Έκθεσή του προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Η παρούσα Ανάλυση ετοιμάστηκε με βάση τα στοιχεία και τις εκθέσεις που έχουν υποβληθεί στο Γραφείο του Εφόρου από τις Αρμόδιες Αρχές. Κάθε Αρμόδια Αρχή που χορηγεί κρατική ενίσχυση, υπό οποιαδήποτε μορφή, οφείλει, σύμφωνα με το εδάφιο (2) του άρθρου 17 του Νόμου, να υποβάλλει στον Έφορο ετήσια έκθεση που να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τον συνολικό αριθμό των δικαιούχων και το συνολικό ποσό που παραχωρήθηκε.

Η Ανάλυση χωρίζεται σε τρεις ενότητες. Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζεται το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων σε σχέση με ορισμένα οικονομικά μεγέθη, το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων, κατά τομέα/στόχο και το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων με βάση τη μορφή της ενίσχυσης (επιχορηγήσεις, εγγυήσεις δανείων, φορολογικές απαλλαγές κλπ). Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται οι κρατικές ενισχύσεις, σύμφωνα με την κατηγορία στην οποία εμπίπτουν (οριζόντιοι στόχοι, βιομηχανία, υπηρεσίες κλπ), ενώ στην τρίτη ενότητα γίνεται σύγκρισή τους με το επίπεδο των κρατικών ενισχύσεων στην ΕΕ.

Το συνολικό ποσό των κρατικών ενισχύσεων αφορά τις ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που εμπίπτουν στην έννοια της κρατικής ενίσχυσης, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 107, παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Δεν συμπεριλαμβάνονται ενισχύσεις προς μη επιχειρήσεις, μέτρα γενικού χαρακτήρα καθώς και ενισχύσεις που δεν επηρεάζουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, όπως είναι οι ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

Το ύψος των παραχωρούμενων ενισχύσεων σε απόλυτους αριθμούς δεν έχει ουσιαστική σημασία. Η Επιτροπή στη δική της ετήσια στατιστική επισκόπηση συγκρίνει το ύψος των κρατικών ενισχύσεων, καθώς και την τάση που διαμορφώνεται μεταξύ των κρατών μελών, σε σχέση κυρίως με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (εφεξής «ΑΕΠ»).

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την ετοιμασία της Ανάλυσης περιγράφεται στο Παράρτημα 3 και ακολουθεί πιστά την ισχύουσα πρακτική της Επιτροπής, η οποία διενεργεί ετησίως συνολική στατιστική επισκόπηση για τα κράτη μέλη, με βάση τα στοιχεία που αυτά της υποβάλλουν.

2. ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΠΟΥ ΧΟΡΗΓΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΤΟ 2015

Πίνακας 1: Κρατικές ενισχύσεις σε απόλυτους και σχετικούς αριθμούς (εξαιρουμένων των ενισχύσεων που σχετίζονται με την αντιμετώπιση της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα) (€)

	2015
Σύνολο κρατικών ενισχύσεων σε τρέχουσες τιμές, εκ των οποίων:	182.814.339
Ενισχύσεις στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας	13.036.291
ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές	17.637.200.000
Κρατικές ενισχύσεις ως ποσοστό επί του ΑΕΠ	1,04%
Πληθυσμός	847.700
Κατά κεφαλή κρατικές ενισχύσεις	216
Απασχολούμενο Εργατικό Δυναμικό	365.024
Κρατικές ενισχύσεις ανά εργαζόμενο	501

Από τον Πίνακα 1 φαίνεται ότι το συνολικό ύψος των κρατικών ενισχύσεων για το έτος 2015 ανήλθε στα €182.814.339, ποσοστό 1,04% του ΑΕΠ. Οι κατά κεφαλήν κρατικές ενισχύσεις (συνολικές ενισχύσεις ως προς τον πληθυσμό) ανέρχονται στα €216 ενώ οι ενισχύσεις ανά εργαζόμενο στα €501.

Πίνακας 2: Κρατικές ενισχύσεις σε απόλυτους και σχετικούς αριθμούς (€) (εξαιρουμένων των ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας, των ενισχύσεων προς τις εταιρείες λεωφορείων και των ενισχύσεων που αφορούν την αντιμετώπιση της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα)

	2015
Σύνολο κρατικών ενισχύσεων σε τρέχουσες τιμές	119.349.336
ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές	17.637.200.000
Κρατικές ενισχύσεις ως ποσοστό επί του ΑΕΠ	0,68%
Πληθυσμός	847.700
Κατά κεφαλήν κρατικές ενισχύσεις	141
Απασχολούμενο Εργατικό Δυναμικό	365.024
Κρατικές ενισχύσεις ανά εργαζόμενο	327

Από τον Πίνακα 2 διαπιστώνεται ότι η αφαίρεση των ενισχύσεων στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας καθώς και των ενισχύσεων προς τις εταιρείες λεωφορείων διαφοροποιεί σημαντικά τα αποτελέσματα, αφού ο συνολικός όγκος των ενισχύσεων μειώνεται περίπου κατά €63,5 εκ. (-34,7%). Ως ποσοστό επί του ΑΕΠ, κατά το υπό επισκόπηση έτος, οι ενισχύσεις κυμαίνονται στο 0,68%. Το ποσοστό αυτό είναι και το πλέον συγκρίσιμο με τις ενισχύσεις που παραχωρούνται στα υπόλοιπα κράτη μέλη της ΕΕ. Οι κατά κεφαλήν κρατικές ενισχύσεις ανέρχονται στα €141 ενώ οι ενισχύσεις ανά εργαζόμενο στα €327.

Σημειώνεται ότι η πρακτική να εξαιρούνται οι ενισχύσεις που παραχωρούνται στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας, οι οποίες παρουσιάζουν μεγάλες διακυμάνσεις αλλά και αισθητές διαφορές μεταξύ των στοιχείων των κρατών μελών, καθώς και οι ενισχύσεις εξαιρετικά έκτακτου χαρακτήρα, ακολουθείται και από την Επιτροπή. Η Επιτροπή δεν περιλαμβάνει στην στατιστική της επισκόπηση ούτε και τις ενισχύσεις προς τις δημόσιες μεταφορές.

Πίνακας 3: Κατανομή ενισχύσεων σε οριζόντιες και τομεακές/κλαδικές ενισχύσεις για το 2015

	(€)
οριζόντιοι στόχοι	88.191.755
συγκεκριμένοι τομείς	94.622.584
Σύνολο	182.814.339

Στον πιο πάνω Πίνακα παρατίθενται:

- (i) Οι κρατικές ενισχύσεις που έχουν οριζόντιους στόχους, όπως είναι η ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η προώθηση της έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας, η επαγγελματική κατάρτιση των εργαζομένων, η ανάπτυξη των υποβαθμισμένων περιφερειών, η προστασία του περιβάλλοντος κ.ά., οι οποίες δεν έχουν πρωταρχικό σκοπό την ενίσχυση συγκεκριμένων κλάδων παραγωγής αλλά θεωρείται ότι αντιμετωπίζουν ορισμένες αδυναμίες του μηχανισμού της αγοράς.
- (ii) Οι κρατικές ενισχύσεις που στοχεύουν στην απάμβλυνση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένοι κλάδοι της οικονομίας (π.χ. η γεωργία) ή στην ανάπτυξη ορισμένων κλάδων ή συγκεκριμένων επιχειρήσεων, όπως π.χ. η ενίσχυση της αναδιάρθρωσης μιας συγκεκριμένης επιχείρησης. Οι ενισχύσεις αυτές θεωρείται ότι έχουν περισσότερο στρεβλωτικές συνέπειες για τον ανταγωνισμό από ό,τι οι ενισχύσεις οριζόντιων στόχων.

Διαπιστώνεται από τον πιο πάνω Πίνακα ότι υπερισχύουν οι ενισχύσεις προς συγκεκριμένους τομείς αφού ανέρχονται σχεδόν στο 52% των συνολικών ενισχύσεων. Το μεγαλύτερο μέρος των κλαδικών κρατικών ενισχύσεων παραχωρήθηκε στα μέσα μεταφοράς και τα μέσα ενημέρωσης.

Ο αναπροσανατολισμός των ενισχύσεων από τις κλαδικές στις οριζόντιες είναι ένας από τους στόχους της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020 αφού, όπως επεξηγήθηκε πιο πάνω, οι οριζόντιες ενισχύσεις έχουν λιγότερο στρεβλωτικά αποτελέσματα στον ανταγωνισμό και μεγαλύτερα κοινωνικά οφέλη.

Η Κύπρος, όπως προκύπτει από τα πιο πάνω αποτελέσματα, φαίνεται να είναι εκτός των στόχων αυτών, ωστόσο, εάν εξαιρεθούν οι ενισχύσεις προς τις εταιρείες λεωφορείων και αυτές προς τη γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία, πρακτική που ακολουθεί και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην δική της στατιστική επισκόπηση, τότε τα αποτελέσματα διαφοροποιούνται αφού οι οριζόντιες ενισχύσεις ανέρχονται στο 74% του συνόλου. Συνεπώς, λαμβανομένου αυτού υπόψη, η Κύπρος φαίνεται να είναι εναρμονισμένη με τον στόχο αυτό.

Πίνακας 4: Κρατικές ενισχύσεις ανά οριζόντιο στόχο και οικονομικό κλάδο για το 2015

	(€)	(% επί του συνόλου)
Σύνολο Κρατικών Ενισχύσεων, εκ των οποίων:	182.814.339	
Οριζόντιοι στόχοι, εκ των οποίων:	88.191.755	48,24%
Πολιτισμός	7.564.202	4,14%
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	68.049.523	37,22%
Έρευνα, Ανάπτυξη και Καινοτομία	1.107.075	0,61%
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	3.000.943	1,64%
Κατάρτιση	6.831.285	3,74%
Διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς	744.435	0,41%
Περιφερειακή ανάπτυξη	894.292	0,49%
Κλαδικές ενισχύσεις, εκ των οποίων:	94.622.584	51,76%
Γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία	13.036.291	7,13%
Μεταφορές	54.982.293	30,08%
Άλλες Υπηρεσίες	26.604.000	14,55%

Από τον πιο πάνω Πίνακα συνάγεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των οριζόντιων στόχων και συγκεκριμένα το 77% του συνόλου των οριζόντιων ενισχύσεων αφορά ενισχύσεις προς το περιβάλλον και την εξοικονόμηση ενέργειας. Το μεγάλο ύψος των ενισχύσεων στην συγκεκριμένη κατηγορία σχετίζεται με την ένταξη περισσότερων σχεδίων για στήριξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ).

Από τις υπόλοιπες κατηγορίες των οριζόντιων ενισχύσεων ακολουθούν σε μέγεθος οι ενισχύσεις για το πολιτισμό με το 98% των εν λόγω ενισχύσεων να αποτελείται από την ετήσια χορηγία προς το ΘΟΚ (€5,8 εκ.) περίπου και τις ενισχύσεις για κινηματογραφικές ταινίες, μέσω χρηματοδοτικών προγραμμάτων του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, (€1,6 εκ.) περίπου. Ακολουθούν οι ενισχύσεις προς επιχειρήσεις/οργανισμούς, οι οποίες χορηγούνται μέσω προγραμμάτων της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, για κατάρτιση του υφιστάμενου ή/και νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού.

Αναφορικά με τις ενισχύσεις για την έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, που αποτελεί έναν από τους βασικούς πολιτικούς στόχους της ΕΕ, θα πρέπει να αναφερθεί ότι για αρκετά από τα σχέδια του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας (ΙΠΕ), που είχαν ως αποδέκτες αποκλειστικά τις ΜΜΕ, οι παραχωρηθείσες ενισχύσεις καταχωρήθηκαν προς όφελος των ΜΜΕ και όχι στις ενισχύσεις για την έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία. Εάν δε γινόταν η εν λόγω καταχώρηση, τότε οι ενισχύσεις για έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία θα ανέρχονταν στα €3,5 εκ. περίπου.

Από τις ενισχύσεις σε συγκεκριμένους κλάδους εκείνος των μεταφορών είναι ποσοτικά δεύτερος ως προς το σύνολο των παρασχεθεισών ενισχύσεων, λόγω του ότι συμπεριλαμβάνει τις ενισχύσεις προς τις εταιρείες λεωφορείων. Ακολουθούν οι ενισχύσεις προς άλλες υπηρεσίες (μέσα ενημέρωσης) και στη συνέχεια οι ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας. Επισημαίνεται ότι οι ενισχύσεις στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας (γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία), που παραχωρούνται στο πλαίσιο του Σχεδίου/Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, καθώς και οι άμεσες πληρωμές που καταβάλλει ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών σε διάφορες τάξεις παραγωγών, δεν εμπίπτουν στην έννοια της κρατικής ενίσχυσης και συνεπώς δεν περιλαμβάνονται στην παρούσα Στατιστική Ανάλυση.

Πίνακας 5: Κρατικές ενισχύσεις ανά οριζόντιο στόχο και οικονομικό κλάδο (με εξαίρεση τις ενισχύσεις στην πρωτογενή παραγωγή και στις εταιρείες λεωφορείων) για το 2015

	(€)	(% επί του συνόλου)
Σύνολο Κρατικών Ενισχύσεων, εκ των οποίων:	119.349.336	
Οριζόντιοι στόχοι, εκ των οποίων:	88.191.755	73,89%
Πολιτισμός	7.564.202	6,34%
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	68.049.523	57,02%
Έρευνα, Ανάπτυξη και Καινοτομία	1.107.075	0,93%
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	3.000.943	2,51%
Κατάρτιση	6.831.285	5,72%
Διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς	744.435	0,62%
Περιφερειακή ανάπτυξη	894.292	0,75%
Κλαδικές ενισχύσεις, εκ των οποίων:	31.157.581	26,11%
Μεταφορές	4.553.581	3,82%
Άλλες Υπηρεσίες	26.604.000	22,29%

Για σκοπούς καλύτερης σύγκρισης με την αντίστοιχη στατιστική ανάλυση της Επιτροπής ο πιο πάνω Πίνακας παρουσιάζει την ίδια κατανομή, όπως και ο Πίνακας 4, με εξαίρεση τις ενισχύσεις στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας καθώς επίσης και τις ενισχύσεις προς τις εταιρείες λεωφορείων.

Από τον εν λόγω Πίνακα, οι ενισχύσεις για το περιβάλλον και την εξοικονόμηση ενέργειας εξακολουθούν να κατέχουν το μεγαλύτερο μέρος του συνόλου των ενισχύσεων με ποσοστό 57% και ακολουθούν οι ενισχύσεις προς άλλες υπηρεσίες που για το έτος 2015 κατέχουν το 22% περίπου του συνόλου των ενισχύσεων. Όπως έχει ήδη αναφερθεί η εν λόγω κατηγορία αποτελείται από ενισχύσεις προς τα μέσα ενημέρωσης. Το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων καταλαμβάνει η ετήσια χορηγία προς το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου, η οποία για το 2015 ανέρχεται στα €24,6 εκ. περίπου και το υπόλοιπο μέρος η χορηγία προς το Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων που ανέρχεται στα €1,97 εκ. περίπου.

Εκ των προαναφερθέντων συμπεραίνεται ότι, ακολουθώντας την ισχύουσα πρακτική της Επιτροπής στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις, οι οριζόντιες ενισχύσεις καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος του συνόλου των ενισχύσεων (74%).

Πίνακας 6: Κρατικές ενισχύσεις ανά μορφή ενίσχυσης¹ για το 2015

Μορφή	(€)	(% επί του συνόλου)
A1	178.260.758	97,51%
A2	4.553.581	2,49%
Σύνολο	182.814.339	100,00%

Αναφορικά με τη μορφή των παρεχομένων κρατικών ενισχύσεων, οι ενισχύσεις που ανήκουν στην κατηγορία A1 (ενισχύσεις που χορηγούνται μέσω του προϋπολογισμού) καταλαμβάνουν σχεδόν το σύνολο των ενισχύσεων (97,5%). Εκείνες που ανήκουν στην κατηγορία A2 (ενισχύσεις που χορηγούνται μέσω του φορολογικού συστήματος) καταλαμβάνουν μόνο το 2,5%.

2.1 Βιομηχανία και Υπηρεσίες

Στην ενότητα αυτή η ανάλυση επικεντρώνεται στους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών, δηλαδή στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας. Ως εκ τούτου, εξαιρούνται οι τομείς της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της αλιείας.

1. Αναλυτική επεξήγηση των διάφορων «μορφών ενίσχυσης» παρέχεται στο Παράρτημα 3.

2.1.1 Οριζόντιοι στόχοι

Πίνακας 7: Κρατικές ενισχύσεις προς επίτευξη οριζόντιων στόχων για το 2015

	(€)	(% επί του συνόλου των οριζόντιων ενισχύσεων)
Οριζόντιοι στόχοι εκ των οποίων:		
Πολιτισμός	7.564.202	8,58%
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	68.049.523	77,16%
Έρευνα, Ανάπτυξη και Καινοτομία	1.107.075	1,26%
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	3.000.943	3,40%
Κατάρτιση	6.831.285	7,75%
Διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς	744.435	0,84%
Περιφερειακή ανάπτυξη	894.292	1,01%
Σύνολο	88.191.755	100,00%

Οι ενισχύσεις για το περιβάλλον και την εξοικονόμηση ενέργειας κατέχουν το μεγαλύτερο μέρος των κρατικών ενισχύσεων για το 2015 (77%). Αυτό οφείλεται στις χορηγίες για ενθάρρυνση της ηλεκτροπαραγωγής από μεγάλα αιολικά, ηλιοθερμικά, φωτοβολταϊκά συστήματα και για αξιοποίηση της βιομάζας που ανήλθαν στα €29,9 εκ. για το 2015 καθώς και στη δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, που εντάσσεται στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου του Τμήματος Περιβάλλοντος, που ανήλθε στα €38 εκ. περίπου για το 2015. Η δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων αποτελεί μέρος της πολιτικής της ΕΕ που επήλθε ως δέσμευση, μετά την υπογραφή του πρωτοκόλλου του Κυότο, για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής με το σύστημα εμπορίας εκπομπών να είναι το βασικό εργαλείο για τη μείωση των βιομηχανικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Για την εν λόγω κατηγορία αναμένεται πως θα συνεχίσουν οι κρατικές ενισχύσεις και για τα επόμενα χρόνια, λόγω της δέσμευσης της ΕΕ για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20 % έως το 2020.

2.1.2 Κλαδικές ενισχύσεις

Στην ανάλυση που προβαίνει η Επιτροπή για τις ενισχύσεις προς συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας συμπεριλαμβάνονται και όλες οι ενισχύσεις που, ενώ χορηγούνται στη βάση οριζόντιων κανόνων, στην πραγματικότητα οι δικαιούχοι των σχεδίων περιορίζονται σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας. Για παράδειγμα, το σχέδιο χορηγιών για εμπλουτισμό και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου εγκρίθηκε με βάση το Γενικό Κανονισμό Απαλλαγής κατά κατηγορία, που περιλαμβάνει όλες τις κατηγορίες των οριζόντιων στόχων.

Παρά ταύτα, το εν λόγω σχέδιο αποτελεί κατά βάση ενίσχυση για τον τομέα του τουρισμού παρά το ότι ταξινομείται στις οριζόντιες ενισχύσεις.

Ενισχύσεις οι οποίες παραχωρούνται στο πλαίσιο σχεδίων που δεν κάνουν καμία διάκριση ως προς τον κλάδο (π.χ. τα προγράμματα ενισχύσεων για ενθάρρυνση της επαγγελματικής κατάρτισης που εφαρμόζει η ΑνΑΔ, τα οποία έχουν καθολική εφαρμογή, οι ενισχύσεις εξοικονόμησης ενέργειας κ.ά.) δε συμπεριλαμβάνονται σε οποιεσδήποτε κλαδικές ενισχύσεις. Συνεπώς, το πραγματικό ύψος των ενισχύσεων σ' έναν κλάδο είναι σαφώς μεγαλύτερο απ' αυτό που παρουσιάζεται στην πιο κάτω ανάλυση.

Η συγκεκριμένη προσέγγιση της Επιτροπής υιοθετείται στην ανάλυση των κλαδικών ενισχύσεων που ακολουθεί.

2.1.2.1 Μεταποιητική βιομηχανία

Πίνακας 8: Κρατικές ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία (€)

	2015
Σύνολο ενισχύσεων σε τρέχουσες τιμές	1.014.530
Προστιθέμενη αξία σε τρέχουσες τιμές	738.200.000
% Ενισχύσεων ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα	0,14%
Αριθμός εργαζομένων στο μεταποιητικό τομέα	28.300
Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές	36

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 8, οι κρατικές ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία ανέρχονται στο €1 εκ. περίπου και το μεγαλύτερο μέρος (73%) των παρασχεθεισών ενισχύσεων στον τομέα της μεταποίησης αφορά προγράμματα ανάπτυξης της κυπριακής χειροτεχνίας του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.

Οι ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία, ως ποσοστό επί της προστιθέμενης αξίας του κλάδου, ανήλθαν στο 0,14% ενώ οι ενισχύσεις ανά εργαζόμενο στον κλάδο στα €36. Οι ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία, ως ποσοστό επί της προστιθέμενης αξίας του κλάδου, βρίσκονται σε χαμηλότερο επίπεδο από το σύνολο των ενισχύσεων ως ποσοστό επί του ΑΕΠ για το 2015.

Ωστόσο, επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- (i) Αρκετά σχέδια του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, που έχουν χαρακτηριστεί ως ενισχύσεις de minimis, απευθύνονται κυρίως στη μεταποιητική βιομηχανία.
- (ii) Οι κυπριακές μεταποιητικές βιομηχανίες λαμβάνουν και άλλες κρατικές ενισχύσεις από σχέδια, που δεν απευθύνονται αποκλειστικά στο συγκεκριμένο κλάδο, όπως, για παράδειγμα, από τα σχέδια για κατάρτιση που εφαρμόζει η ΑνΑΔ, για έρευνα και ανάπτυξη που εφαρμόζει το ΙΠΕ κ.ά.

Όσον αφορά τη μορφή των παραχωρηθεισών ενισχύσεων επισημαίνεται ότι για το έτος 2015 χορηγήθηκαν εξ ολοκλήρου με τη μορφή της κατηγορίας Α1, δηλαδή ενισχύσεις μέσω του προϋπολογισμού.

2.1.2.2 Μεταφορές

Πίνακας 9: Κρατικές ενισχύσεις στις μεταφορές (€)

	2015
Σύνολο ενισχύσεων	54.982.293
Προστιθέμενη αξία	1.193.400.000
% Ενισχύσεων ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα	4,61%
Αριθμός εργαζομένων στον κλάδο	15.700
Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές	3.502

Οι ενισχύσεις που είχαν ως αποδέκτη αποκλειστικά τον κλάδο των μεταφορών ανήλθαν σχεδόν στα €55 εκ. Από αυτές το 92% περίπου αφορούσε τις ενισχύσεις προς τις εταιρείες λεωφορείων.

Το υπόλοιπο μέρος των ενισχύσεων αφορά αποκλειστικά το ειδικό σύστημα φορολόγησης τόσο των πλοιοκτητριών εταιρειών όσο και των εταιρειών πλοιοδιαχείρισης, το οποίο είναι ευνοϊκό σε σύγκριση με το κανονικό φορολογικό σύστημα. Σημειώνεται ότι οι ενισχύσεις προς τις εταιρείες πλοιοδιαχείρισης και τις πλοιοκτήτριες εταιρείες παραχωρούνται υπό τη μορφή Α2 (ενίσχυση μέσω του φορολογικού συστήματος).

Το ποσοστό των ενισχύσεων προς τον τομέα των μεταφορών επί της προστιθέμενης αξίας του κλάδου ήταν 4,61% που είναι αισθητά μεγαλύτερο από το ποσοστό του συνόλου των ενισχύσεων ως προς το ΑΕΠ. Το ύψος των ενισχύσεων ανά εργαζόμενο στον κλάδο ήταν στα €3.502, επταπλάσιο δηλαδή του ύψους του συνόλου των ενισχύσεων ανά εργαζόμενο για το 2015.

2.1.2.3 Ενισχύσεις προς τον τουριστικό κλάδο

Πίνακας 10: Ενισχύσεις προς τον τουριστικό κλάδο (€)

	2015
Σύνολο ενισχύσεων	948.334
Προστιθέμενη αξία	1.017.790.000
% Ενισχύσεων ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα	0,09%
Αριθμός εργαζομένων στον κλάδο	39.754
Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές	24

Από τον εν λόγω Πίνακα συνάγεται ότι οι ενισχύσεις προς τον τουριστικό κλάδο σε απόλυτους αριθμούς ανήλθαν στα €948,334. Ως ποσοστό επί της προστιθέμενης αξίας του κλάδου, το ύψος των ενισχύσεων προς όφελος του κλάδου ήταν 0,09%, δηλαδή αρκετά μικρότερο από το ποσοστό του συνόλου των ενισχύσεων ως προς το ΑΕΠ. Σημειώνεται ότι ως προστιθέμενη αξία του κλάδου λαμβάνεται η κατηγορία «Ξενοδοχεία και Εστιατόρια», καθότι δεν υπάρχει κανένας ειδικός κλάδος οικονομικής δραστηριότητας που να αφορά ή να αντιπροσωπεύει αποκλειστικά τον τουρισμό. Η ίδια προσέγγιση ακολουθείται και από την Επιτροπή. Το ύψος των ενισχύσεων ανά εργαζόμενο στον τουριστικό κλάδο ήταν €24, αρκετά χαμηλότερο από το ύψος του συνόλου των ενισχύσεων ανά εργαζόμενο.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι πιο πάνω ενισχύσεις, παρόλο που ευνοούν συγκεκριμένο κλάδο, εφαρμόζονται από μέτρα οριζόντιων ενισχύσεων και φαίνεται ότι ευνοούν τον τουριστικό κλάδο. Συγκεκριμένα το 34% των ενισχύσεων προς τον τουριστικό κλάδο χορηγείται μέσω του σχεδίου του Τμήματος Πολοδομίας και Οικήσεως για ανάπτυξη εναλλακτικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον αγροτουρισμό ενώ το υπόλοιπο μέρος από το σχέδιο που εφαρμόζει ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού (ΚΟΤ) για τον αειφόρο εμπλουτισμό και την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι στο πλαίσιο αμφοτέρων των σχεδίων αυτών παραχωρούνται επιπρόσθετα και ενισχύσεις de minimis, οι οποίες δε περιλαμβάνονται στα πιο πάνω ποσά.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι δαπάνες για την ετήσια διαφημιστική εκστρατεία του ΚΟΤ καθώς και άλλα μέτρα για αύξηση του τουριστικού ρεύματος προς την Κύπρο δεν περιλαμβάνονται στα προπαρατεθέντα ποσά, καθότι τα μέτρα αυτά θεωρούνται γενικά και συνεπώς δεν εμπίπτουν στον ορισμό των κρατικών ενισχύσεων.

2.2 Ενισχύσεις για αντιμετώπιση της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα

Κατά το 2015 παραχωρήθηκαν οι ακόλουθες δύο μορφές κρατικών ενισχύσεων προς αντιμετώπιση της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα:

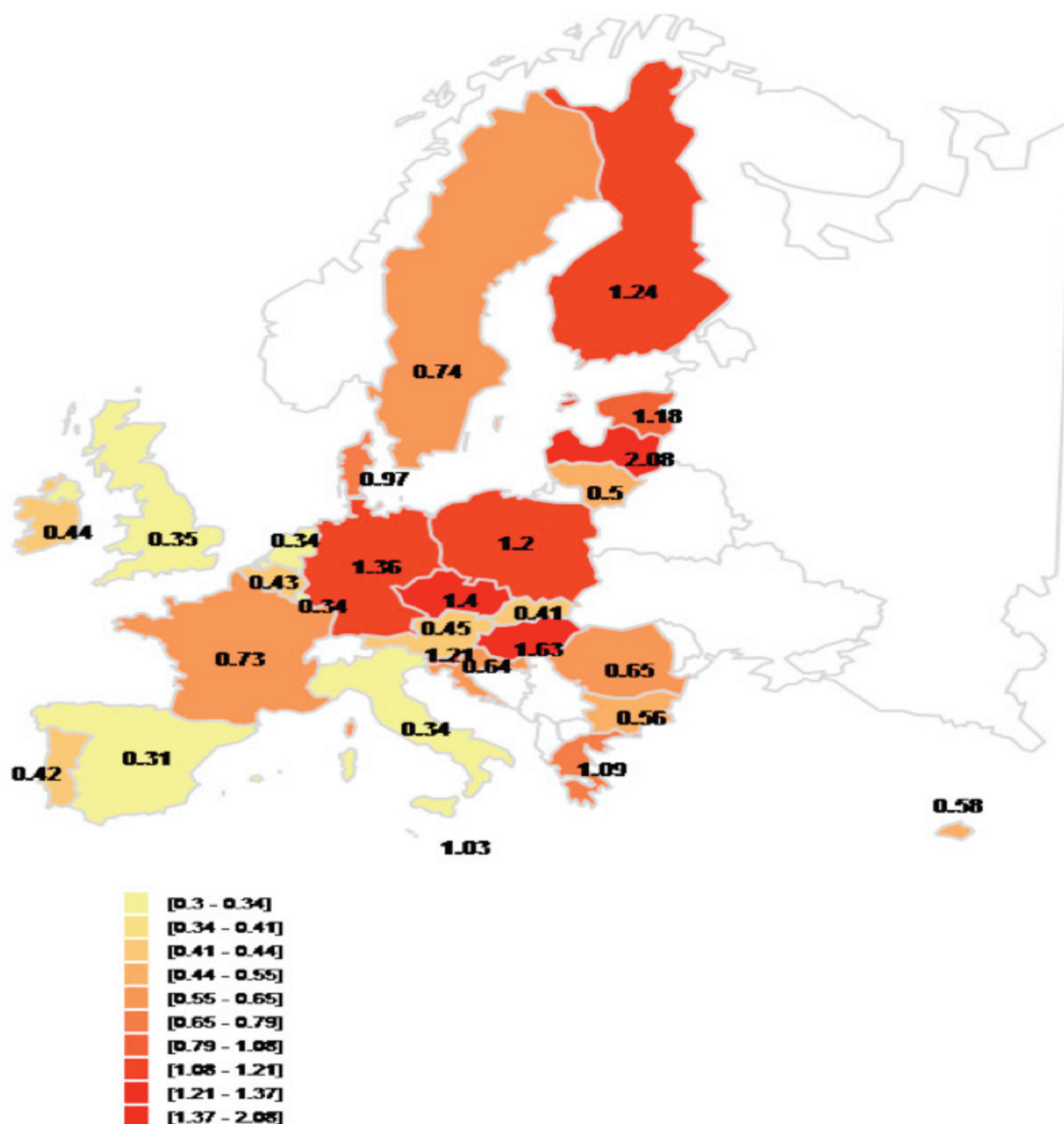
- (α) Ποσό ύψους €175 εκ. στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα για κάλυψη των κεφαλαιακών της αναγκών. Το προαναφερθέν ποσό αφορά ενίσχυση πρόσθετη εκείνης που παραχωρήθηκε για τον ίδιο σκοπό, ύψους €1.5 δις, εντός του 2014.
- (β) Κρατικές εγγυήσεις προς συγκεκριμένο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, ύψους €1 δις, για σκοπούς άντλησης ρευστότητας.

Σημειώνεται ότι η Επιτροπή εξετάζει ξεχωριστά τις ενισχύσεις για αντιμετώπιση της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα, συγκρίνοντας το ύψος των ενισχύσεων ως προς το ΑΕΠ του κάθε κράτους μέλους. Σύμφωνα με τη μεθοδολογία της, οι ενισχύσεις διαχωρίζονται σ' αυτές που αφορούν στην παροχή κεφαλαίου και σε εκείνες που αφορούν στις εγγυήσεις.

3. ΚΥΠΡΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η πολιτική της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις αποσκοπεί: (α) στη μείωση των κρατικών ενισχύσεων ως ποσοστού επί του ΑΕΠ και (β) στον αναπροσανατολισμό των κρατικών ενισχύσεων προς οριζόντιους στόχους της Ένωσης. Οι δυο αυτοί στόχοι έχουν συμπεριληφθεί στη στρατηγική της Λισσαβόνας και αποτελούν πολιτική δέσμευση όλων των κρατών μελών. Για την παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων αυτών η Επιτροπή διεξάγει ετήσια στατιστική επισκόπηση για όλα τα κράτη μέλη και δημοσιεύει πίνακα αποτελεσμάτων με τις παραχωρηθείσες κρατικές ενισχύσεις.

Πίνακας 1 - Κρατικές ενισχύσεις ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ (2014)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Τα στοιχεία βασίζονται στην ετήσια έκθεση κρατικών ενισχύσεων που το κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να υποβάλλει στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 6 (1) του Κανονισμού (ΕΚ) 794/2004, μέσω του Διαδραστικού Εργαλείου Πληροφόρησης για τις κρατικές ενισχύσεις (SARI). Τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για τις κρατικές ενισχύσεις, στα 28 κράτη μέλη της ΕΕ, αφορούν το έτος 2014 και, ως εκ τούτου, η οποιαδήποτε σύγκριση περιορίζεται στο συγκεκριμένο έτος.

Σημειώνεται ότι οι ενισχύσεις στον πίνακα αποτελεσμάτων της Επιτροπής αφορούν τους τομείς της μεταποιητικής βιομηχανίας, των υπηρεσιών καθώς και της γεωργίας και αλιείας που είτε η Επιτροπή για αυτές εξέδωσε επίσημη απόφαση είτε έλαβε τις σχετικές πληροφορίες από τα κράτη μέλη για καθεστώα ενισχύσεων που έτυχαν απαλλαγής από την διαδικασία της κοινοποίησης, με βάση τον Γενικό Κανονισμό Απαλλαγής ανά Κατηγορία (ΓΚΑΚ). Από τα πιο κάτω στοιχεία εξαιρούνται οι ενισχύσεις προς τις σιδηροδρομικές μεταφορές, προς τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ) και οι ενισχύσεις για την οικονομική κρίση.

Τα κυριότερα συμπεράσματα από την έκθεση του 2014 για την ΕΕ - 28 είναι τα εξής:

- α) Τα κράτη μέλη, με εξαίρεση τις ενισχύσεις προς τις σιδηροδρομικές μεταφορές και τις έκτακτες ενισχύσεις που οφείλονται στην άμεση αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, παραχώρησαν ενισχύσεις ύψους €101.2 δις (0,72% του ΑΕΠ). Σε ονομαστικούς όρους παρατηρείται αύξηση κατά περίπου 50% σε σύγκριση με τις παραχωρηθείσες ενισχύσεις του 2013 (+€33,4 δις).
- β) Η αύξηση (85%) οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ένταξη νέων σχεδίων για στήριξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) μετά την έγκριση των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας (2014-2020). Το 2014 οι ενισχύσεις για το περιβάλλον και την εξοικονόμηση ενέργειας σε επίπεδο ΕΕ καταγράφουν αύξηση €28.5 δις σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.
- γ) Οι συνολικές ενισχύσεις, εξαιρουμένων των ενισχύσεων για το περιβάλλον και την εξοικονόμηση ενέργειας, ανήλθαν το 2014 στα €58 δις (0,41% του ΑΕΠ). Σε ονομαστικούς όρους αυτό αντιπροσωπεύει αύξηση της τάξης του 9,3% σε σύγκριση με τις δαπάνες του 2013 (+€4,9 δις).
- δ) Οι ενισχύσεις για στήριξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την περίοδο 2008-2014 έχουν ως ακολούθως:
 - i. €453,3 δις (3,2% του ΑΕΠ-2014) υπό τη μορφή παραχώρησης κεφαλαίου από τα €802,1 δις που είχαν εγκριθεί.
 - ii. €188,5 δις (1,4% του ΑΕΠ-2014) σε μέτρα απομείωσης των περιουσιακών στοιχείων από τα €603,3 δις που είχαν εγκριθεί.
 - iii. €1,2 τρις (8,5% του ΑΕΠ-2014) υπό τη μορφή εγγυήσεων από τα €3,25 τρις που είχαν εγκριθεί.
 - iv. €105 δις (0,8% του ΑΕΠ-2014) σε άλλες ενισχύσεις ρευστότητας πέραν των εγγυήσεων από τα €229,7 δις που είχαν εγκριθεί.
- ε) Οι συνολικές ενισχύσεις, εξαιρουμένων των τομέων της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλι-

είας, του τομέα των μεταφορών καθώς και των ενισχύσεων που σχετίζονται άμεσα με την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, ανήλθαν το 2014 σε €93,521 δις (0,67% του ΑΕΠ).

- στ) Οι ενισχύσεις το 2014 (εξαιρουμένων των ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας, των μεταφορών και των ενισχύσεων που σχετίζονται άμεσα με την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης) προς επίτευξη οριζόντιων στόχων συνιστούσαν το 95,66% των συνολικών ενισχύσεων.
- ζ) Το ποσοστό των οριζόντιων ενισχύσεων ως προς το σύνολο των ενισχύσεων (εξαιρουμένων εκείνων της γεωργίας, της κτηνοτροφίας, της αλιείας, των μεταφορών και των ενισχύσεων που σχετίζονται άμεσα με την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης) σε 23 κράτη μέλη, μεταξύ αυτών και η Κύπρος, υπερέβαινε το 90%.

Στην Κύπρο, οι παρασχεθείσες ενισχύσεις το έτος 2014, με εξαίρεση τις ενισχύσεις που σχετίζονται άμεσα με την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και τις ενισχύσεις προς τις εταιρείες λεωφορείων, ανήλθαν στο 0,58% του ΑΕΠ. Στην ΕΕ-28, με εξαίρεση τις ενισχύσεις στις σιδηροδρομικές μεταφορές και τις ενισχύσεις που σχετίζονται άμεσα με την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, οι ενισχύσεις αποτελούσαν το 0,72% του ΑΕΠ. Κατά συνέπεια, το ύψος των κρατικών ενισχύσεων στην Κύπρο βρίσκεται σε σαφώς χαμηλότερα επίπεδα από το μέσο όρο της ΕΕ για το έτος 2014.

Η διαφορά διευρύνεται εάν εξαιρεθούν οι ενισχύσεις προς τους τομείς της γεωργίας, της κτηνοτροφίας, της αλιείας, των μεταφορών και οι ενισχύσεις που σχετίζονται άμεσα με την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης. Συγκεκριμένα χωρίς αυτές τις ενισχύσεις οι συνολικές ενισχύσεις στην Κύπρο αποτελούσαν το 0,46% του ΑΕΠ για το 2014 σε σύγκριση με 0,67%, που ήταν ο μέσος όρος της ΕΕ.

Οι ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν για αντιμετώπιση της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα στην Κύπρο, το 2014, ανήλθαν στο €1,5 δις ως εισφορά κεφαλαίου και €1 δις υπό τη μορφή εγγυήσεων. Η Κύπρος, στο σύνολο των κρατικών ενισχύσεων στον χρηματοπιστωτικό τομέα, παραχώρησε €2.8 δις υπό τη μορφή εγγυήσεων για την περίοδο 2008-2014. Ως ποσοστό επί του ΑΕΠ (5,69%) οι εγγυήσεις είναι σε χαμηλότερο επίπεδο από το μέσο όρο της ΕΕ-28 (8,5%). Ωστόσο, σε σχέση με την εισφορά κεφαλαίου, οι ενισχύσεις στην Κύπρο για την ίδια περίοδο (€3,3 δις) ανέρχονται σε 18,79% επί του ΑΕΠ, ενώ στην ΕΕ-28 μόλις στο 3,2%. Όπως γίνεται αντιληπτό, η Κύπρος, αναλογικά, εισέφερε για την περίοδο 2008-2014 κεφάλαιο περίπου 6 φορές περισσότερο σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ-28.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Προγράμματα κρατικών ενισχύσεων / ατομικές ενισχύσεις που βρίσκονταν σε ισχύ εντός του 2015, κατά Αρμόδια Αρχή

A/A	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης/ ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε € το 2015
1	Κρατική χορηγία προς το Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	5.842.000
2	Χορηγία στο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων	Υπουργείο Εσωτερικών	1.974.000
3	Οικονομική ενίσχυση του φορέα "Pafos Aphrodite Festival Cyprus" για διοργάνωση του φεστιβάλ "Αφροδίτη" Πάφου	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	150.000
4	Χορηγία στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου	Υπουργείο Εσωτερικών	21.895.423
5	Αποπληρωμή παλαιών δανείων του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (Ρ.Ι.Κ.)	Υπουργείο Εσωτερικών	2.734.577
6	Σχέδιο χορηγιών για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του μεταποιητικού τομέα	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	270.095
7	Σχέδιο παροχής χορηγιών προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις για προώθηση του αγροτουρισμού στην ύπαιθρο	Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	624.197
8	Σχέδιο στελέχωσης επιχειρήσεων με αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	Αρχή Ανάπτυξης, Ανθρώπινου Δυναμικού	3.111.611
9	Σχέδιο κινήτρων για επενδύσεις αιεφόρου εμπλουτισμού και αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος	Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού	324.137
10	Μονοεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης στο εξωτερικό	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	190.357

A/A	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης/ ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε € το 2015
11	Μονοεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης στην Κύπρο-Συνήθη	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	2.081.655
12	Μονοεπιχειρησιακά προγράμματα κατάρτισης στην Κύπρο (ΚΕ)	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	—
13	Σχέδιο μετακίνησης πολύ μικρών επιχειρήσεων σε καθορισμένες και κατάλληλες περιοχές	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	299.999
14	Σχέδιο χορηγιών για εξοικονόμηση ενέργειας και ενθάρρυνση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για φυσικά και νομικά πρόσωπα καθώς και φορείς του δημόσιου τομέα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	—
15	Πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης – Συνήθη	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	1.090.554
16	Πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης ζωτικής σημασίας	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	353.354
17	Έκτακτο σχέδιο στήριξης της απασχόλησης με εξατομικευμένη κατάρτιση ανέργων στις επιχειρήσεις	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	3.574
18	Ανάπτυξη της κυπριακής οικοτεχνίας/ χειροτεχνίας	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	744.435
19	Σχέδιο χορηγιών για ενθάρρυνση της ηλεκτροπαραγωγής από μεγάλα αιολικά, ηλιοθερμικά, φωτοβολταϊκά συστήματα και την αξιοποίηση της βιομάζας και τη συμπαραγωγή 2009-2020	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	29.903.483

A/A	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης/ ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε € το 2015
20	Καθεστώς Φόρου Χωρητικότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας- Cyprus Tonnage Tax Scheme	Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας	4.553.581
21	Κανονισμός χρηματοδοτικών προγραμμάτων για την ενίσχυση κινηματογραφικών ταινιών	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	1.572.202
22	Καθεστώς αντιστάθμισης για αερομεταφορείς που έχουν καταχωρισθεί στην Κύπρο, όσον αφορά το πρόσθετο κόστος που προκύπτει από την απαγόρευση να εκτελούν πτήσεις υπεράνω του τουρκικού εναέριου χώρου	Υπουργείο Οικονομικών	—
23	Δωρεάν Κατανομή Δικαιωμάτων στον Τομέα της Ηλεκτρικής Ενέργειας στο Πλαίσιο του Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής Αερίων Θερμοκηπίου μετά το 2012	Τμήμα Περιβάλλοντος	38.146.040
24	Σχέδιο Χορηγιών για Ενίσχυση της Επιχειρηματικής Καινοτομίας 2012-2013	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	422.224
25	State Guarantee Scheme for Cypriot Banks	Υπουργείο Οικονομικών	1.000.000.000
26	Ανακεφαλοποίηση της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας (ΣΚΤ)	Υπουργείο Οικονομικών	175.000.000
27	Δέσμη προγραμμάτων για έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία.	Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας	3.061.658
28	Συμβάσεις παραχώρησης δημόσιας υπηρεσίας εσωτερικών οδικών μεταφορών σε τακτικές γραμμές	Τμήμα Οδικών Μεταφορών	50.428.712

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Προγράμματα κρατικών ενισχύσεων/ατομικές ενισχύσεις στους τομείς της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής που βρίσκονταν σε ισχύ εντός του 2015, κατά Αρμόδια Αρχή

A/A	Τίτλος προγράμματος	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε € το 2015
1	Σχέδιο για την κατεδάφιση με σκοπό τη μετεγκατάσταση οχληρών κτηνοτροφικών υποστατικών	Τμήμα Γεωργίας	0
2	Σχέδιο συλλογής, μεταφοράς και επεξεργασίας και καταστροφής νεκρών ζώων	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	1.627.915
3	Σχέδιο για καταβολή κρατικής ενίσχυσης προς το Σύνδεσμο Εκτροφέν Βοοειδών Holstein-Friesian	Τμήμα Γεωργίας	0
4	Σχέδιο παροχής οικονομικής ενίσχυσης στους Συνδέσμους Προστασίας Φυτών	Τμήμα Γεωργίας	80.664
5	Σχέδιο Αναδασμού	Τμήμα Αναδασμού	60.269
6	Καθεστώς κρατικών ενισχύσεων για ενέργειες προώθησης και διαφήμισης των γεωργικών προϊόντων στην Εσωτερική Αγορά και τις Τρίτες Χώρες	Υπουργείο Εμπορίου Βιομηχανίας και Τουρισμού	8.997
7	Εθνικό σχέδιο πατατοκαλλιέργειας	Τμήμα Γεωργίας	0
8	Εθνικό πλαίσιο χορήγησης κρατικών ενισχύσεων για την, αντιστάθμιση ζημιών στον τομέα της γεωργίας	Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	0
9	Σχέδιο για την κατεδάφιση οχληρών κτηνοτροφικών υποστατικών για υγειονομικούς και περιβαλλοντικούς λόγους	Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	0

A/A	Τίτλος προγράμματος	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε € το 2015
10	Σχέδιο κρατικών ενισχύσεων για επαναδραστηριοποίηση πληγέντων αγροτών και για αποκατάσταση του περιβάλλοντος σε περιοχές που κηρύσσονται ως πληγείσες από πυρκαγιές	Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	0
11	Πρόγραμμα Επιτήρησης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	7.479
12	Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αυγοπαραγωγής	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	3.054
13	Πρόγραμμα επιτήρησης της γρίπης των πτηνών σε πτηνά της οργανωμένης πτηνοτροφίας και άγρια πτηνά	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	16.030
14	Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη κρεοπαραγωγής	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	2.428
15	Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αναπαραγωγής	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	2.502
16	Προγράμματα εκρίζωσης και επιτήρησης βρουκέλωσης βοοειδών και αιγοπροβάτων	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	73.526
17	Σχέδιο Ελέγχου Τρομώδους Νόσου Αιγοπροβάτων	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	865.622
18	Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη γαλοπούλων κρεοπαραγωγής Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	281
19	Παροχή Νερού Άρδευσης σε Καταναλωτές σε Τιμή Πώλησης πιο Κάτω από το Πραγματικό Κόστος	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	9.075.599

A/A	Τίτλος προγράμματος	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε € το 2015
20	Παροχή Ανακυκλωμένου Νερού σε Καταναλωτές σε Τιμή πιο Κάτω από το Πραγματικό Κόστος	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	928.702
21	Παροχή Νερού σε Κτηνοτρόφους σε Τιμή Πώλησης πιο Κάτω του Πραγματικού Κόστους	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	283.223
22	Παροχή Δικαιώματος Άντλησης Νερού από Υπόγειους Υδροφορείς σε Καταναλωτές Δωρεάν ή σε Τιμή πιο Κάτω από το Πραγματικό Κόστος Εμπλουτισμού των Υδροφορέων	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	0

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Μεθοδολογία και πηγές της Στατιστικής Ανάλυσης

Σκοπός του παραρτήματος αυτού είναι η περιγραφή της μεθοδολογίας και των πηγών που χρησιμοποιήθηκαν για τη την στατιστική ανάλυση των κρατικών ενισχύσεων που παραχωρήθηκαν το 2015 στην Κύπρο σε σχέση με το πεδίο της ανάλυσης/τους εξαιρούμενοι τομείς, τις κατηγορίες και τις μορφές ενισχύσεων καθώς και τις πηγές δεδομένων και την αξιολόγηση του στοιχείου ενίσχυσης.

1. Πεδίο της ανάλυσης / Εξαιρούμενοι τομείς

Η Στατιστική Ανάλυση εστιάζεται στις κρατικές ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που εμπίπτουν στην έννοια της κρατικής ενίσχυσης, όπως αυτή προσδιορίζεται στο Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ.

Για παράδειγμα, τα παρακάτω Μέτρα ή Τομείς δεν εξετάστηκαν:

- Ενισχύσεις για τις οποίες αποδέκτες δεν είναι επιχειρήσεις:

Τα πιο κάτω ενδεικτικά Μέτρα, εφόσον δεν αφορούν ενισχύσεις προς επιχειρήσεις, δε συνιστούν κρατική ενίσχυση:

- Ενισχύσεις στα νοικοκυριά.
- Ενισχύσεις σε άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Ενισχύσεις σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα.

- Μέτρα γενικού χαρακτήρα και άλλα Μέτρα

Στη Στατιστική Ανάλυση δεν περιλαμβάνονται γενικά Μέτρα εφόσον σ' αυτήν την περίπτωση δεν πληρούται μία από τις προϋποθέσεις για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, δηλαδή η επιλεκτική οικονομική ενίσχυση συγκεκριμένων επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής. Παρόλο που τέτοια Μέτρα είναι πιθανό να ταξινομούνται από το κράτος ως ενισχύσεις προς τις κυπριακές επιχειρήσεις, εντούτοις δεν εμπίπτουν στην έννοια της κρατικής ενίσχυσης. Ενδεικτικά αναφέρονται τα πιο κάτω Μέτρα:

- ο συντελεστής εταιρικού φόρου που επιβάλλεται στις κυπριακές επιχειρήσεις, ο οποίος είναι χαμηλότερος απ' αυτόν που ισχύει σ' άλλα κράτη μέλη·
- η ευνοϊκή φορολογία των μερισμάτων που καταβάλλονται στους μετόχους·
- η ετήσια γενική διαφημιστική εκστρατεία του ΚΟΤ με σκοπό την προσέλκυση τουριστών.

- Ενισχύσεις που δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ της Δημοκρατίας και των κρατών μελών της ΕΕ

Τα Μέτρα που ευνοούν συγκεκριμένες επιχειρήσεις, τα οποία, όμως, δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ της Κύπρου και των άλλων κρατών μελών της ΕΕ, δε συνιστούν κρατική ενίσχυση. Τα Μέτρα αυτά θεωρούνται ότι έχουν καθαρά τοπικό χαρακτήρα, όπως είναι, για παράδειγμα, οι ενισχύσεις προς τα μεμονωμένα μηχανουργεία, κομμωτήρια κ.ά. Επίσης, εξαιρούνται οι ενισχύσεις de

minimis, τις οποίες η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και/ή δε νοθεύουν ούτε απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και συνεπώς δεν πληρούν όλα τα κριτήρια του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, για να χαρακτηριστούν ως κρατικές ενισχύσεις.

2. Κατηγορίες και μορφές των ενισχύσεων

Όλες οι ενισχύσεις αντιπροσωπεύουν δαπάνη ή απώλεια εσόδων για τις δημόσιες αρχές και όφελος για τους αποδέκτες. Ωστόσο, το «στοιχείο ενίσχυσης», δηλαδή το τελικό οικονομικό όφελος που εμπεριέχεται στο μεταβιβαζόμενο ονομαστικό ποσό, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον τρόπο χορήγησης της ενίσχυσης. Για παράδειγμα, η ενίσχυση που χορηγείται με τη μορφή χαμηλότοκου δανείου συνίσταται στο όφελος που προέρχεται από το μειωμένο επιτόκιο και επομένως το στοιχείο της ενίσχυσης είναι πολύ χαμηλότερο από το ύψος του δανείου. Έτσι, μία ενίσχυση θα πρέπει να ταξινομείται σε συνάρτηση με τον τρόπο χορήγησής της. Προς τούτο, έχουν προσδιοριστεί τέσσερις κατηγορίες. Κάθε κατηγορία χαρακτηρίζεται με ένα γράμμα: A, B, C ή D, ακολουθούμενο από τους αριθμούς 1 ή 2, που σημαίνουν, αντίστοιχα, δημοσιονομική ενίσχυση (δηλ. ενίσχυση χορηγούμενη μέσω του προϋπολογισμού) και φορολογική ελάφρυνση (δηλ. ενίσχυση χορηγούμενη μέσω του φορολογικού συστήματος). Στο τέλος προστίθεται και το γράμμα A, όταν είναι γνωστό το στοιχείο ενίσχυσης: λόγου χάριν, C1A αναφέρεται στο στοιχείο ενίσχυσης (A) ενός δανείου με μειωμένο επιτόκιο (C1).

(α) Κατηγορία A (A1+A2)

Η πρώτη κατηγορία (A) αφορά ενισχύσεις που μεταβιβάζονται εξ ολοκλήρου στον αποδέκτη. Με άλλα λόγια, το στοιχείο ενίσχυσης ισούται προς την κεφαλαιακή αξία της ενίσχυσης. Η πρώτη κατηγορία υποδιαιρείται σε δύο ομάδες, ανάλογα με το εάν η ενίσχυση χορηγείται μέσω του προϋπολογισμού (A1) ή μέσω του φορολογικού συστήματος ή του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων (A2).

Ενδεικτικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στην κατηγορία A1 είναι οι ακόλουθες:

- Επιχορηγήσεις.
- Επιδότησεις επιτοκίου που λαμβάνονται απευθείας από τον αποδέκτη.
- Ισοδύναμα επιχορήγησης, π.χ. πώληση ή εκμίσθωση γηπέδων ή ακινήτων του Δημοσίου σε τιμές χαμηλότερες των τιμών της αγοράς.

Ενδεικτικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στην κατηγορία A2

- Φορολογικές πιστώσεις.
- Φορολογικές εκπτώσεις, απαλλαγές και μειώσεις φορολογικών συντελεστών.
- Μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.
- Δασμοφορολογικές απαλλαγές, ελαφρύνσεις.

(β) Κατηγορία B1

Η κατηγορία αυτή αναφέρεται στις ενισχύσεις υπό τη μορφή συμμετοχής στο κεφάλαιο επιχειρή-

σεων. Είναι απαραίτητο να διευκρινίζεται αν η μεταβίβαση οικονομικών πόρων από το Δημόσιο υπό μορφή συμμετοχής στο κεφάλαιο (π.χ. αγορά νέων μετοχών, καταβολή ιδρυτικού κεφαλαίου, αγορά εταιρικών ομολόγων ή μετατροπή τους σε μετοχές κ.ά.) αποτελεί ενίσχυση προς τον αποδέκτη ή απλώς πράξη του Δημοσίου το οποίο εμπλέκεται σε εμπορική δραστηριότητα και ενεργεί ως ιδιώτης επενδυτής υπό κανονικές συνθήκες αγοράς.

(γ) Κατηγορία C (C1+C2)

Η τρίτη κατηγορία (C) καλύπτει τη μορφή χαμηλότοκου δανείου που χορηγείται από δημόσιες αρχές σε επιχειρήσεις (C1) ή φορολογικής διευκόλυνσης (C2), στις οποίες το στοιχείο ενίσχυσης συνίσταται στους τόκους που εξοικονομούνται από τον αποδέκτη κατά την περίοδο για την οποία το χορηγούμενο κεφάλαιο τίθεται στη διάθεσή του.

(δ) Κατηγορία D1

Η τελευταία κατηγορία (D1) καλύπτει τις ενισχύσεις που χορηγούνται υπό τη μορφή κρατικών εγγυήσεων. Το ύψος της ενίσχυσης (D1A) είναι κατά κανόνα πολύ χαμηλότερο από τα ονομαστικά ποσά, δεδομένου ότι αντιστοιχεί στο όφελος που λαμβάνει ο αποδέκτης σε τιμές χαμηλότερες από τις τιμές της αγοράς (π.χ. η εξασφάλιση δανείου με χαμηλότερο επιτόκιο από το επιτόκιο της αγοράς ως αποτέλεσμα μίας κυβερνητικής εγγύησης).

3. Πηγές των δεδομένων και αξιολόγηση του στοιχείου ενίσχυσης

Γενικά, το ύψος των χορηγούμενων ενισχύσεων εκφράζεται σε όρους τρέχουσας δαπάνης (ή πραγματικής απώλειας εσόδων, στο πλαίσιο των φορολογικών δαπανών). Όπου απαιτήθηκε, οι ενισχύσεις μετατράπηκαν σε ισοδύναμα επιχορήγησης.

Τα στοιχεία για τη Στατιστική Ανάλυση έχουν συλλεγεί με βάση τις ετήσιες αναλυτικές εκθέσεις που υποβλήθηκαν στο Γραφείο από τις διάφορες Αρμόδιες Αρχές.

Τα ακόλουθα στατιστικά στοιχεία, που χρησιμοποιήθηκαν στην Ανάλυση, λήφθηκαν από τη Στατιστική Υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών:

- Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε τρέχουσες τιμές.
- Η προστιθέμενη αξία του κάθε τομέα.
- Το συνολικό εργατικό δυναμικό.
- Το σύνολο των εργαζομένων σε κάθε τομέα.

Γωνία Μιχαήλ Καραολή και Γρηγόρη Αυξεντίου, 1439 Λευκωσία, Κύπρος
Τηλ. +357 22601219 – Φαξ: +357 22602753
E-mail: commissioner@publicaid.gov.cy
www.publicaid.gov.cy